

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

Index Rervm Præcipvarvm, Qvæ In Vtroque Tomo Hvivs Operis
Metaphysicicontinentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94179](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94179)

INDEX RERVM

PRÆCIPVARVM, QVÆ

IN VTROQUE TOMO HVIVS OPERIS ME-
taphysici continentur.

Res ad priorem Tomum pertinentes duplici tantum numero notatæ sunt, quorum prior Paginam, posterior Columnam designat. quæ vero ad posteriorem spectant, tribus numeris indicantur, ex quibus primus Tomum posteriorem, secundus paginam, tertius vero & ultimus columnam indicat. Adnotæ etiam sunt litteræ sub quibus res indicatæ continentur.

Abstractio, abstracta & abstrahere.

Abstahere à materia sensibili, intelligibili, vel secundum esse, quid. 5. 2. 14. 2.

Abstractioes à materia, quas respiciunt Physica, Mathematica, & Metaphysica, in quo differant, & conveniant. 11. 1.

Abstractio seu prædictio intellectus non requirit distinctionem inter quæ sit. 48. 2.

Abstractiois varii modi. ibid.

Abstracta Metaphysica substantiarum, & accidentium quo ad predicationem unius de alio equiparantur. 55. 2. 14.

Abstracta Metaphysica generum, specierum, & differentiarum non possunt inter se predicari, nisi abstractum superius, & quasi genericum de abstracto inferiori & quasi specifico in aliquo sensu. 155. 2. per totam.

Abstracta genericæ naturæ cur possint ut genus concipi respectu aliarum naturarum in abstracto, differentia vero abstracta non item. 155. 2. 14.

Accidens.

Accidens non est adequata passio substantiæ. 7. 2.

Accidentia omnia quæ subiecto inhaerent, de eius potentia educuntur. 122. 1.

Accidentia aliqua solo numero diversa inesse possunt, simul eidem subiecto, negari non possunt. 123. 2. sed nec de omnibus indifferenter affirmari. ibid. 2. 14. quæ ergo distinctione utendum. ibid. & 224. per totam: de potentia autem absoluta de omnibus id statuitur. 124. 2.

Accidentia solo numero diversa posse esse successive in eodem subiecto, imo semper ita contingere, ut certum statuitur, eiusque ratio late perpenditur. 25. & 126. 2. 15.

Accidens non semper requirit potentiam receptivam eiusdem prædicamenti, imo raro accidere, inductione ostenditur. 294. 2. 7.

Accidentia eadem numero manere in genito, & corrupto. a 301. 1. ad 302. & quæ sint hæc. a 305. 2.

Accidens quatuor tantum modis definire potest. 305. 2. 10. & 11. Accidentia composita ab eius forma substantiali in genere causa formalis mediate pendunt, efficienti terminata. 305. 2. per totam.

Accidens esse subiectum ultimum respectu aliorum accidentium, supernaturaliter non repugnat. 311. 1.

Accidens aliquod ratione alterius in substantia recipitur. ibid.

Accidentia omnia aliis accidentibus inhaerere non possunt, bene tamen aliqua. 312. 1.

Accidentia spiritualia aliis accidentibus vere inhaerent. 312. 2.

Accidens bene potest esse materialis causa alterius. ibid.

Accidens materialiter causans aliud sæpe ipsum solū ad illius esse immediate concurrere: aliquando etiam subiectū, vel aliud accidens iuxta existentiam causanti. a 313. 1. per totam.

Accidentium inseparabilitas ab aliquibus subiectis à forma substantiali provenit. 316. 2.

Accidentia non proprie fieri, sed ad efficientiam accidentalis compositi quasi consieri, dicenda. 326. 1.

Accidentium multiplex divisio. 357. 1.

Accidens in subiecto receptum, formaliter non effectivè expellit contrarium. 359. 2.

Accidentia naturalia quando supernaturali modo sunt, de potentia subiecti educuntur. 364. 1.

Accidens, quodcumque sit, si per propriam actionem fiat modo naturali, de potentia subiecti educi necesse est. ibid.

Accidens duobus modis comproduci dicitur, & quoniam sint. ibid.

Accidens nequaquam principalis causa substantiæ. 377. 1.

Accidentia an effectivè causent substantiam late tractatur. a 377. ad 387.

Accidentia ita substantiam causant, ut proximè & per se educationem forme substantialis instrumentaliter attingant. 379. 1.

Accidentium proportio ad hanc actionem, quæ sit. 380. 2.

Accidentia an effectivè attingant generationem hominis. 381. 1.

Accidentia in productione substantiæ instrumenta sunt communia forme substantiali, quoad causalitatem. 381. Et quomodo illam exercere possint, quando à forma separata sunt. 382. 2. & Tunc forme concursus à superiori causa suppletur, & quæ illa sit. ibid. 383. 1. vide etiam 385. 2. 286.

Accidens quod per se substantiam sit, & à substantia, & ab accidente immediate emanare potest, si cum eorum al quo connectitur. 387. 1.

Accidentia quæ ab essentia substantiæ emanant, quoniam sint. 389.

Accidentia quæ sic semel emanant, continuo postea per modum conservationis emanare, probabilius. 389. 1.

Accidens ab accidente naturaliter emanare potest. 392. 2.

Accidens ut principium principale quo, attingit productionem alterius accidentis. 396. 2.

Accidens cum sine subiecto est per novam conservatur efficientiam. 508.

Accidentia inter se naturaliter esse, unde indagetur. 201. 1.

34 Accidentis

Index Rerum

- 34 Accidens physicum à substantia diff. re ex natura rei: accidens autem logicum solatione: & quid utrumque accidens sit. 204. 1.
- 35 Accidens non est ens per denominationem extrinsecam à substantia. 207. 2.
- 36 Accidens ad substantiam in re ipsa dicit attributionis analogiam. unde entis nomen sine intellectus negotiatione utrique conuenit. 208. 1.
- 37 Accidens sine illo addito dici potest ens. 208. 1.
- 38 Accidens absolute nullum est completum ens, licet per ordinem ad incompletius, vnum dicatur esse in suo genere completum. 211. 1. 2.
- 39 Accidens considerari potest, vel prout in se est entitas quadam, vel prout alicui aliquid accidere dicitur. Nam licet omne quod in se est accidens, alicui accidas, non tamen omne quod alicui accidit, est vere & proprie accidens. 315. 1.
- 40 Accidens dicitur in predicamentale, & Physicum, & hoc vnum obiectum conceptum habet. ibid.
- 41 Accidens vt comprehendit omnia predicamentalia, non habet de sua ratione essentiali proprie inherere actui vel aptitudine. 316. 1.
- 42 Accidens quod ex se propriam entitatem realiter à substantia distinctam de extrinseca sua essentia habet aptitudinem inherentiam in substantia. 316. 2.
- 43 Accidens quod est tantum modus, essentialiter includit non tantum aptitudinem, sed etiam actuale in habitationem. 307. 1.
- 44 Non est de ratione accidentis vt sic esse immediatam affectionem substantia, sed abstrahit à mediata, vel immediata ibid. 1.
- 45 Accidens postrius duratione est quam substantia vt abstrahit creata & increata, non tamen loquendo de creata. 319. 1.
- 46 Accidens est posterius cognitione quam substantia, & quatenus ab illa dependet, & quatenus est imperfectius. 321. 1.
- 47 Accidens quo ad nos prius cognoscitur quam substantia, non in abstracto sumptum, sed in concreto, ibidem. 2. Accidens licet sit res prima cognita, non tamen cognoscitur vt accidens, sed sub ratione huius sensibilis entis. 321. 2.

Accidentis diuisiones.

- 48 Accidens immediate diuidi potest in nouem predicamenta. 323. 2. Quamuis diuisiones alie per pauciora membra immediatiores dari possint. ibid. 1.
- 49 Accidens aliud est esse completum, accidens completum. 324. 2.
- 50 Accidens in decreto formaliter sumptum, & in abstracto non variat rationem accidentis incompleti ibid. 2.
- 51 Accidentis completum dicitur, quod in ratione forma accidentalis est integra ac totalis forma. 25. 1.
- 52 Accidens potest esse completum Physice, & Metaphysice, & singula membra late explicatur. ibid. per tota.
- 53 Accidentis predicta diuisio accommodari potest ad singula predicamenta, ibid. 2.
- 54 Accidens in communi cur non sit diuidendum immediate in incompletum, & completum. ibid. 2.
- 55 Accidens non diuiditur in singulare, & vniuersale: in primum, & secundum, & quare. 326. 1.
- 56 Accidentis diuisio in modum, & rem, non est prior, licet sit immediatior quam in nouem genera. 326. 1. Beate autem in sub eodem genere predicamentali potest fieri talis diuisio. ibid.
- 57 Accidens cur non prius diuidatur in respectum, & absolutum, in spirituale, & materiale, permanens & successuum, proprium vel commune. ibid. 1. 2.

Accidentis inherencia.

- 58 Accidens non est actu inherens ex vi solius existentia. 240. 2.
- 59 Accidentis inherencia tantum distinguitur ab illo vt modus rei ab ipso. 242. 1.
- 60 Accidens non potest se ipsum effectiue vnire subiecto. 259. 1.
- 61 Accidens à subiecto separatim posset operari ad modum suppositi sine nouo miraculo. 167. 1. 2.

Actio.

- 1 Actio vnum est ex generibus entis. 551. 2.
- 2 Actio non consistit in relatione extrinseca adueniente. 551. 2.
- 3 Actionem respectum aliquem ad agens includere ostenditur. 553. 2. sed non predicamentalem. 554. 1.
- 4 Actio in re est dependentia qua effectus pendet ab agente. ibid. 1.
- 5 Actio, respectum dicit transcendentem ad agens, per quam precise agens non refertur ad aliud. 555. 1.
- 6 Actio est vltimus actus potentie aliud ab ipsa dimanans. ibid. 2.
- 7 Actio sine termino nec transiens, nec immanens esse potest. 559. 2. ad 558. 1.
- 8 Actio transiens, & immanens quo differant. ibid. 1. 2.
- 9 Actiones instantanee sunt in predicamento actionis. ibid. 2.
- 10 Actio omnis an sit motus, semperque inferat passionem, & in quibus 559. 2. 568. 1. 571. 1.
- 11 Actionum vnitas vel diuersitas specifica ex terminis secundum suum esse reale definitur. 561. 1.
- 12 Actio ex sola diuersitate agentis nunquam est diuersa specie si ad eundem terminum tendat. 562. 1. & varia exempla examinantur vsque ad. 564. 1.
- 13 Actiones non sunt diuersae specie ex sola diuersitate in modo agendi, maxime naturali, ibid. 2. ad. 2.
- 14 Actio licet quoad specificationem principalis pendeat à termino, quam ab agente, indiuidualiter tamen, & secundum aliam rationem aque essentialiter respicit vtrumque. 564. 1.
- 15 Actio eodem respectu agens, & terminum respicit. 2. ibid.
- 16 Actio realis datur, quam nullum habet inherens subiectum. 2. 566. 1.
- 17 Actio esse in subiecto, non nisi ex ratione formalis termini conuenit. ibid. 2. & 507. 1.
- 18 Actio omnis qua est in subiecto, in eodem est in quo terminus eius. 2. ibid. 1.
- 19 Actio vt actio reduplicatiue non habet subiectum inherens, sed denominationis tantum. 2. ibid. 1.
- 20 Actio in quantum talis non denominat subiectum inherens. ibid. 1.
- 21 Actio non est proprie agentis perfectio. ibid. 2.
- 22 Actionis definitio & eius causa. 2. 568. 1.
- 23 Actio qualiter magis, & minus suscipiat. 558. 2. & 556. 1.
- 24 Actionis diuisio in substantialem & accidentalem traditur, & analogice esse concluditur. 2. 568. 2. & seq.
- 25 Actionis predicamentum per actionem, vt quid commune est ad accidentales constituitur. 2. 569. 1.
- 26 Actionis substantialis varia subdivisiones traduntur, easque omnes vniocae esse concluditur. 2. ibid. 2.
- 27 Actio accidentalis in transiensem & immanentem diuiditur. ibid. 2. & seq.
- 28 Actio omnis alique vitales, & connaturales late vocantur immanentes. 2. 570. 1.
- 29 Actio omnis transiens, si proprie talis sit formaliter habet quod ab agente exeat, recipiatque in passio. ibid. 2.

- 30 Actio & passio non distinguuntur realiter. 2. 671.1.
Nec ex natura rei ibid. 2. per tot. sed sol a ratione ratiocinata. 2. 572.1.
- 31 Actiones non sunt diuersa numero ex temporis diuersitate. 126.1.
- 32 Actiones eandem, quam termini, distinctionem sortiuntur. 169.1.
- 33 Actione eadem nequaquam fieri possunt res omnino distincta ibid. 2.
- 34 Actionis duplex terminus, quo, & qui. 326.1.
- 35 Actionum substantialium quatuor genera explicantur ibid. 1.
- 36 Actiones causarum per se, cur supposito forma per accidens tribuantur. 367.1.
- 37 Actio non est vere ac proprie principium agendi. 397.1. & 2. 438.1.
- 38 Actio immanens habet ut terminum qualitatem, quae potest esse principium agendi. ibid. Nec potest carere intrinseco termino, ibid.
- 39 Actionum immanentium idem posse esse principium quo recipiens & efficiens ostenditur. à 405.2. per totum.
- 40 Actionis reflexa ratio, & principia, varietate de hoc experientia declarantur. 426.2. & 2. per totam.
- 41 Actio proprie non est ipse effectus per eam productus, licet quodammodo effectus agentis possit nominari. 429.1.
- 42 Actio per aliam actionem non fit, ibidem.
- 43 Actio transiens non perficit potentiam, à qua fluit. 487.1.

Actus.

- 1 Actus nomen multipliciter sumi potest. 262.2.
- 2 Actum omnem esse alicuius operationis principium de solo actu completo siue informanti, siue subsistente intelligendum. 264.1.
- 3 Actum, & potentiam esse in eodem genere, qualiter verum, late & dilucide tractatur. à 296.1. ad 297.1.
- 4 Actus est qui distinguit quo sensu verum. 278.1.
- 5 In actu, & potentia virtuali ibidem simul esse non posse, quia ratione verum. 399.1. vide etiam. 407.1.
- 6 Actus vitales sine immediato concursu animae non sunt à potentiis, à quibus quodammodo instrumentaliter attinguntur. 396.2.
- 7 Actus vitalis vnde sumat speciem. 2. 563.1.
- 8 Actus vitalis in Deo non dicit denominationem extrinsecam. 77.1.
- 9 Actus liber in Deo non est denominatio extrinseca. ibi.
- 10 Actus liber Dei ut terminatus ad obiectum nihil rei addit entitati necessariae late. 2. 79.1. & seq. Actus liberi non possunt ab Angelis cognosci. 295.1.
- 11 Actus purus est ens necessario actu existens, absque ulla potentia obiectiva, vel receptiva. 2. 50.1.
- 12 Actus purus idem est, quod simplicissimus. ibid.
- 13 Actus immanens est qualitas, licet per propriam actionem fiat. 399.2. vide etiam. 2. 612.1. & seq.
- 14 Actus immanens pertinet ad primam speciem qualitatis. 2. 400.1.
- 15 Est vltima perfectio potentiae, ibid.
- 16 Qualiter ab ea pendat. 2. 575.1. ibid. 2. & 558.1. Qualiter vero in conferuari, vide verb. Conferuatio.

Actus collatus ad potentiam.

- 17 Actus tam potentiae actiuae, quam passivae correspondet, licet diuerso modo. 2. 416.1. & 2.
- 18 Actus qui respicit potentiam passivam, duplicem rationem formalem habet passionis & formae. 2. 416.1.
- 19 Actus qui respicit potentiam actiuam, est actio proprie & formaliter loquendo. 410.1.

Actus collatus ad habitum.

- 20 Actus efficitur ab habitu. 430.1.
- 21 Actus, per se loquendo, non est intensior ratione habitus. 2. 451.1.
- 22 Actus intrinsecus ut sic non potest per se sufficere ab habitu remisso, ibid. 1.
- 23 Facilitas aut delectatio quae fit actus, non est aliquid reale in illo, sed sola denominatio extrinseca. 2. 432. & seq.
- 24 Actus concurrat effectui ad habitum. 2. 435.1. Non in quantum est actio seu via, sed in quantum est qualitas aut terminus. 2. 436.1.
- 25 Actus est perfectior habitu acquisito. 337.1.
- 26 Actus quilibet, ut generet habitum debet producere aliquid permanens in potentia, quod non est distinctum essentialiter ab ipso habitu. 2. 437. 438. & 439.2.
- 27 Actus non generat habitum secundum totam suam latitudinem intensuam. 2. 441.1. 2.
- 28 Actus nullam sumit speciem ex respectu ad habitum, 2. 456.2.
- 29 Per actus contrarios corrumpitur, aut diminuitur habitus, non formaliter, sed effectiue. 2. 460.2. & seq.
- 30 Actus semper est in re, & specie distinctus à potentia, cui proportionaliter respondet. 2. 417. 2. licet hac distinctio non semper sit equalis. 418.1.
- 31 Actus melior est, quam potentia, ut dicitur de potentia ad existendum. 2. ibid. 2.
- 32 Quo res minus est composita ex actu & potentia, eo est perfectior. ibid. 2.
- 33 Actus prior est cognitione quam potentia, ibid. 2.
- 34 Esse in actu, de facto posterius est in qualibet re creata, quam esse in potentia, non est tamen hoc necessarium simpliciter. 2. 419.2.
- 35 Activa potentia simpliciter est prior natura suo actu, & potest esse prior duratione, licet necessarium hoc non sit. 2. 420.2.
- 36 Actus potentiae passivae illa est posterior, & nullatenus potest esse prior. 421.1. Est tamen talis potentia minus perfecta suo actu ibid. 1. 2. Meliusque se habet sub actu, quam sine illo. ibid. 2.
- 37 Actus omni carere, an melius sit quam paruum habere. ibid. 1.
- 38 Actus potentiae passivae prior est definitione & cognitione quam illa, non solum quoad nos, sed etiam secundum se. 2. 422.1. 2.

Agens.

- 1 Agens corporeum in omni sua actione subiectum quantum praequirat. 302.1.
- 2 Agens inter se ad unam operationem attendens, cur in aliis remittatur. 317.1.
- 3 Agens & patiens non necessario distinguuntur supposito. 396.1.
- 4 Agens & patiens in omni motu physico, alterationis augmentationis, vel locali necessario distinguuntur. 398.2. 403.2. In rebus vero spiritualibus solum quo ad rationes agendi, & recipiendi. 404.2. verum in actionibus immanentibus, nec ipsa quidem principia ut quo necessario distincta. à 405.2. ad 408. per totam.
- 5 Agens à passio variis modis distare potest. 411.2.
- 6 Agens non agit in distans, si medium vacuum sit, ib. 2.
- 7 Agens quod in medium vacuum agere non potest, nec distans passum agit. 412.1.
- 8 Agens qua virtute agit in distans, debet etiam in medium agere. ibid. 1.
- 9 Agens interdum agit in totum aliquod passum immediate per suam propriam virtutem. 413.1.
- 10 Agens per propinquam partem medii, non necessario agit in re.

- in remotam tanquam per instrumentum. *ibid.* 2.
 11 Agens semper actu iuvat influxu proprio partes me-
 dii sibi proximas, cum in remotiores agunt. 414.1.
 12 Agens non intensius agit in distans, quam in propin-
 quum, variisque experimentis, quae oppositum suadere
 videntur, satis sit à 415.1. ad 416.2.
 13 Agens per lineam rectam efficacius operatur, & cur.
ibid. 2.
 14 Agens creatum quodcumque sit determinatam habet
 sphaeram suae actionis & vnde, 420.1.
 15 Agentium multitudo seu densitas materiae ad intensio-
 nem actionem non confert à 421.1. ad 426.1. vide
 etiam de verb. Forma.
 16 Agentia duosimilia in forma, & inaequalia in gradu,
 ad productionem effectus valde se inuicunt. 425.2.
 17 Agere inmediate suppositi aut virtutis, quid, 505.
 2.
 18 Agere inmediate suppositi consortium alterius
 causa efficiens non excludit. 506.1.

A Eternitas.

- 1 A Eternitatis nomen varie accipitur. 2. 587.1.
 2 A Eternitatem dari, esseque increatam duratione
 Dei, 586.2.
 3 A Eternitatis differentia à ceteris durationibus in-
 quiruntur, quae vero à D. Tho. assignatur, libenter ad-
 mittitur, & dilucide declaratur. 2. à 587.1. ad 588.2.
 4 A Eternitatis descriptio à Boetio tradita. *ibid.* 2.
 5 A Eternitas quo sensu dici possit, quod sola sit perma-
 nens duratio. 2. 588.1.
 6 A Eternitas essentialiter exigit quod sit duratio totius
 esse, totiusque perfectionis, & operationis rei aeterna.
ibidem. 1.
 7 Res aeterna, quantum ad ipsam spectat, differentias
 praeteriti & futuri non admittit, licet propter imperfec-
 tionem nostram aliquando ita de ea loquamur. 2. 588.
 2.

A Euum.

- 1 A Euum esse supponitur, & eius vocis significatio a-
 pritur. 2. 591.2.
 2 A Euum duratio permanens & absque ulla intrinseca
 varietate. 2. 593.2. & 594.1.
 3 A Euum in ratione mensurae extrinsecae vel intrinsecae
 nequaquam consistit. 2. 598.2.
 4 In aeternis non potest aliquid eum in extrinseca me-
 sura ceterorum signari, *ibid.* 2. & 199.1.
 5 A Euum essentialiter est duratio permanens natura
 sua immutabilis seu necessaria. 2. *ibid.* 2.
 6 A Euum iuxta numerum aeternorum numero etiam
 multiplicatur. 600.1.

Aliquid.

- 1 A Liquid iuxta varias nominis aetymologias vel en-
 tis, vel vnius, est synonymum. 99.1.

Alteratio.

- 1 A Iterationem, & corruptionem in rebus inani-
 matis, quibus indicia constet diuersas esse. 310.1.
 2 Alteratio quae est indifferens, semper est ab intrinseco
 agente, 399.2.

Amor.

- 1 A Mor beatificus, frui quoque etiam si sit actus neces-
 sarij, sunt à Deo in genere causa finalis. 537.1.
 2 Amor Dei non est liber quantum ad esse suum, sed in respe-
 ctu ad secundarium obiectum. 2. 98.2. scus est in amo-
 re creatura, quia in esse suo imperfectus est. *ibidem.*

Analogia & Analogum.

- 1 A Nalogati primi distinctus conceptus non est, nec
 confusus quidem conceptus aliorum analogatorum
 43.1.
 2 Analoga unitatem conceptus habentia, quae sint. 44.1.
 2. 5.2.
 3 In analogis proportionalitatis, & proportionis, voces
 ex primaeva impositione solum significant primum
 Analogatum, postea vero ad alia per metaphoram &
 habitudinem significanda translata sunt. 49.2.
 4 Analogia proportionalitatis non per quamcumque pro-
 portionalitatem constituitur. 2. 14.2.
 5 Analogia attributionis duplex, & in quo conueniant,
 differantque ad inuicem, 2. 207.2.
 6 Analogia attributionis inuenitur in membris intrin-
 sece formam participantibus. 2. 16.1.
 7 Analogia non causatur ex sola inaequalitate perfectio-
 nis inter diuidentia membra, sed ex inaequalitate or-
 dinis ex ratione superiori proueniens. 2. 17.1.
 8 Analogia entis, ad substantiam & accedens, vide ens à
 numer. 49.
 9 Analoga vox secundum proportionalitatem duplici
 impositione dicitur sua significata. 2. 206.1. & seq.
 10 Analogum nomen absolute prolatum stare pro famo-
 siori significato, de quo analogia genere intelligendum.
 208.2.

Angelus.

- 1 A Ngeli si naturalem ab quam scientiam termina-
 rentilla simul esset practica, & speculativa. 25.1.
 2 Angeli naturam indiuiduam esse, modo sit multipli-
 cabilis in inferioribus modo non, ut certum fiat, ut
 93.1.
 3 Angelicam naturam esse in plura indiuidua multipli-
 cabilem late ostenditur. à 100.2. 98.1.
 4 Angeli natura, si non esset multiplicabilis, nec species
 praedicabiles esse possent. *ibid.* 1. & 2.
 5 Angeli genere & differentia constant. 157.2. Angeli
 substantiam producere non possunt, bene tamen se ip-
 sos loco mouere. 276.2. 404.2.
 6 Angeli motus localis, licet in ipso recipiatur, actio
 transiens quodammodo dicitur. *ibid.*
 7 Angeli virtus loco motiva, est ab eius voluntate & sub-
 stantia realiter distincta. 404.2.
 8 Angelus ut corpus immediate moueat, imo, & alium
 spiritum, intimam cum eis propinquitatem requirit.
 419.1. per totam.
 9 Angelus quo pacto per intellectum & voluntatem di-
 catur mouere *ibid.* 1.
 10 Angelus cum se cognoscit, habet principium quo sue
 cognitionis, à principio recipientis distinctum. 406.1.1.
 11 Angeli qualiter mutuo colloquantur. 419.1. per totam.
 12 Angelos non posse sui speciem imprimere, ex eorum
 perfectione potius, quam imperfectione prouenit. 206.2.
 13 Angelos, ceterasque intelligentias causam efficientem
 sui habere, quomodo demonstratur. 2. 32.2. per totum.
 14 Angelorum numerus maior est, quam caelorum mor-
 tui. 2. 278.1.
 15 Angelorum quidditas distincte cognosci non potest na-
 turaliter. 2. 279.1. sed solum in confuso & imperfecte
 nimirum esse entia realia per se existentia, immate-
 rialia, & incorporea. 2. 281.2. & seq.
 16 Non posse dari intelligentiam corpoream, ostenditur.
 2. 283.1. & seq.
 17 Angelos esse intellectuales demonstratur. 2. 284.2. &
 sequen.
 18 Angeli sunt finis & imitatio perfectionis. 2. 286.1.
 19 Angeli

- 18 Angelus sunt finita & limitata perfectionis. 2. 286. 1.
 19 Angeli non solum sunt infiniti simpliciter, sed nec in aliquo genere, loquendo de infinito formaliter. 2. ibi. 1. 2. 2.
 20 Possunt tamen dici infiniti virtualiter, licet improprie ratione altioris gradus, & operationis. ibid. 2. 287. 1.
 21 Angeli admittunt metaphysicam compositionem ex genere & differentia. 2. 288. 1.
 22 Angeli inter se differunt essentialiter. 2. 289. 2.
 23 Angeli non sunt immensi, sed occupant determinatum spatium, scilicet non conveniunt illis esse ubique. 2. 291. 1. & sequent.
 24 Angeli nulli corpori aut loco sunt ita affixi, ut non possint per motum ab illis discedere. 2. 291. 1.
 25 Angeli non sunt, nec possunt esse eterni aternitate proprie dicta, licet incorruptibiles sint, & entia necessaria. 2. 391. 2. & seq.
 26 In Angelis conseruatione, de duratione non est ulla successio. 394. 1.
 27 Angelica instantia, quae operationum angelorum duratio sunt, quia sunt. 602. 2.
 28 Angeli sunt comprehensibiles non solum a Deo, sed a creaturis, licet non ab omnibus. 2. 293. 1.

Angeli cognitio.

- 29 Angeli possunt se, & alia cognoscere. 2. 294. & creatorem per effectus ib.
 30 Angeli non possunt naturaliter cognoscere actus liberos, tam aliorum, quam hominum. 2. ibi. 1. Omnia inferiora cognoscere possunt. 2. ibi. 2.
 31 Angeli nec supernaturales effectus ut tales sunt, nec possibiles, etiam naturales cognoscunt: nec contingenti ut talia sunt, certo scire possunt, bene tamen coniectura. 295. 1.
 32 In Angelis distinguuntur non solum actus, quibus alia sed etiam quibus se ipsos cognoscunt. 2. ibi. 1. & seq.
 33 Angelum probabile est habere aliquem actum, a quo cessare non possit naturaliter. 2. 296. 1.
 34 In Angelis actuum mutatio non tam a potentia passiva quam a libertate provenit. ib.
 35 Angelica cognitio. & humana discrimin. ibi. 2.
 36 Angelica cognitio principium principale est angelici substantia proximum intellectus, realiter ab eius substantia distinctus. 2. ibi. 1.
 37 Angelus ad sui cognitionem non indiget specie impressa, neque ad cognitionem Dei sed solum aliarum rerum. 296. 1.
 38 Angeli species sunt illi a Deo indita. 2. 297. 1. & sequent.
 39 Angelus non habet habitum congenitum, aut acquisitum circa veritates evidenter cognitum: scilicet circa ea quae probabiliter & per coniecturam cognoscit. 2. 297. 1. & 2. 462. 1.

Angeli voluntas.

- 40 Angeli habent voluntatem a substantia realiter distinctam. 2. 298. 1.
 41 Angeli voluntas habet actus, & habitus re distinctos. ibi. 2.
 42 Angeli voluntas est potentia libera. 2. 298. 2. Non solum circa obiecta honesta sed etiam circa ea quae mala sunt, & circa Dei dilectionem. 299. 1. & seq.
 43 Angeli voluntas distincta est a potentia motiva. 2. 303. 1.

Angeli operatio transiens.

- 44 Angeli nec creando, nec educendo de potentia materiae efficere possunt aliquam substantiam, aut alterationem corporum. 199. 2. & seq.

- 45 Angelus licet sit perfectior alijs rebus, eas eminenter non continet. 2. 300. 2.
 46 Angelus operatur effectum superantem humanam facultatem, interdum vere, interdum apparenter. 2. 303. 1.
 47 Angeli non sunt causa principales eorum effectuum, quos caeli in his inferioribus producant. 1. 301. 2.
 48 Angeli possunt mouere corpora locali motu, non tamen alio motu genere. 2. 302. 1.
 49 Angeli per motum localem homines alloquuntur, & ipsorum curam gerunt. ibi. 2. & seq.
 50 Angeli nullum imprimunt impulsu corporibus, cum illa localiter mouent. 2. 304. 1.
 51 Angeli naturali sua vi possunt totum vniuersum ordinem transferre, & immutare, non tamen ut subditur legibus diuinae voluntatis. ibi. 2.
 52 Angelus superior potest mouere inferiorem, etiam ipso renuente, inferior vero superiorem, si ipse velit. 2. ibi. 2. & seq.
 53 Angeli solum sunt naturaliter capaces qualitatum prima & secunda speciei, scilicet actuum, habituum, & potentiarum. 2. 307.

Angeli locus.

- 54 Angelus habet praesentiam realem, diuisibilem per designationem in ordine ad spatium. 371. 2.

Angeli motus.

- 55 Angelus potest successiuè moueri. 2. 371. 1.

Anima.

- 1 Anima cum dicitur actus corporis physici, de quo corpore intelligendum. 343. 2.
 2 Anima concurrit ad actus vitales. Vide Actus.
 3 Anima rationalis consideratio, etiam ut separata ad physicum spectat. 12. 2.
 4 Anima rationalis eadem numero manens potest diuersas materias actuare. 116. 1.
 5 Anima rationalis vna numero non ex se petit, ut saltem in principio in talem materiam introducat. ibi. 1.
 6 In anima rationali esse vegetatiuum, sensitiuum, & rationale non sunt gradus distincti ex natura rei. 153. 1.
 7 Anima rationalis vera forma substantialis est corporis humani. 314. 2.
 8 Animam rationalem per creationem attingi necessario. 320. 1. & seq.
 9 Anima rationalis aliter cognoscit separata, quam coniuncta. 2. 280. 2.
 10 Anima separata habet potentiam motiuam a voluntate distinctam, ad se, non alia mouendum. 2. 304. 1.
 Anima rationalis corpori coniuncta supernaturaliter eleuari potest ad Dei visionem. 2. 102. 2.
 11 Anima rationalis coniuncta corpori nihil potest, nisi in ordine ad materialia cognoscere, & cur. 2. 96. 1.

Animal.

- 1 Animalia bruta omnia sensum habere, aliquam memoriam, quamdamque, veluti prudentiam naturalem, & aptitudinem disciplinam, nonnihilque experientiae, ex Aristotele docetur, & quibus singula horum conueniant, & qualiter declaratur. 37. 1. ad 39. 1.
 2 Animalium localis motus a musculus, ut a primo instrumento incipit. 462. 1.
 3 Animalium, quae ex putrefactione sunt, generatio quod ne principium habeat, vide, Accidens num. 24.

Annihilatio.

- Annihilatio nequit esse ex subiecto. 471. 2. vide Creatio.

Antiperistasis.

1. Quatuor modi eam explicandi referunt: & duobus impugna-

Index Rerum.

impugnantis probantur alij duo. 423.1. ad 424.1.

Apes.

1 Habere auditum probabilius. 38.1.

Appetitus.

1 Appetitus innatus, elicitiuus, & elicitiu in quo consistant. 34.2.

2 Appetitus multis modis dici potest naturalis, qui sigillatim declaratur. 35.1.

3 Appetitu innato, & elicito scientiam ab homine amari, late ostenditur. 34.2. & per totam. 35.

4 Appetitus ad scientiam, magis ad speculatiuas, quam ad practicas terminatur. 40.2.

5 Appetitus innatus non est in homine ad clarum Dei visionem vt sic, elicitiu vero aliquale. 2.101.2.

Apprehensio.

1 Apprehensio simplex aliqualem participat rationem iudicij. 184.2.

2 Apprehensiones compositae sine iudicio vt astra, sunt paria, regulariter sunt per conceptus potius vocum, quam rerum. ib.2. & seq.

Aqua.

1 Aqua, cum se ad pristinam frigiditatem reducit, media forma substantiali praestat. 315.1.

2 Aqua frigida. Soli in aestate aliquid obiecta cur frigidior fiat. 424.1.

3 Aqua in prima mundi constitutione quando creata, 282.1. & 283.1. & seq.

Ars.

1 Artis concursus ad effectum, idem est cum concursu causa exemplaris. Vide verbo. Causa. 187. & seq.

Attributum.

1 Omnia attributa Dei sunt de essentia diuina essentia. 2.61.2. & seq.

2 Attributum quodlibet Dei, est de essentia alterius, & de essentia cuiuslibet attributi est essentia diuina. 262.2.

3 Attributa diuina, quatenus dicunt aliquid positiuum, non distinguuntur in re ipsa inter sese, neq. a Deitessentia. 2.602. & 61.2.

Beatitudo & beati.

1 Beatitudo naturalis creatura in clara Dei visione non potest consistere. 2.101.1. & in quo actu sita sit. 2.76.2.

Vide, amor beatificus.

Bonitas & bonum.

1 Bonum essentia bonitas in relatione rationis non consistit neq. in reali pradicamentali. 208.1. per totam ad 209.1.

2 Bonitas nihil absolutum dicit in re distinctum ab entitate. ib.1. per totam.

3 Bonitas absolute non consistit in perfectione reali entis. 210.1.

4 Bonum super ens solum addit rationem conuenientiae in relatione nequaquam posita. ib.1.

5 Bonum, Perfectum & ens 3 in qua acceptione sunt synonyma, in qua vero ratione distincta. 212.1.

6 Bonum & appetibile diuersa sunt, illudq. causa istius formaliter sumpti. ib.

7 Bonum semper in ente fundatur, neq. latius quam illud patere potest. 219.2. per tot.

8 Bonum dici non potest de sola carentia mali. 220.1. Bonum & ens conuertuntur. ib.1. 9 Bonum non solum vt dicit intrinsecam perfectionem rei, sed etiam vt

conueniens alteri, cum ente vt eius attributum conuertitur. ib.2.

10 Bonum transcendens per bonitatem honestam naturalem praecipue constituitur. 220.2.

11 Bonum omne proprium modum, speciem & ordinem habere, quo sensu verum. 224.2.

12 Bonum simpliciter, vna acceptione cum ente conuertitur, non vero in alio ib.

Boni diuisiones.

13 Boni diuisiones in verum, & apparens bonum, & in bonum in se & alteri, explicantur. 212.2.

14 Boni in honestum, vtile, & delectabile diuisio traditur, & ex horum terminorum explicatione eius sufficientia colligitur. 213.1.

15 Boni praedicta diuisio analogica, sed non eadem analogia respectu omnium. 217.2.

16 Boni innaturale & morale diuisio traditur, & virtus queratio exponitur. 218.1. Similiter & diuisio in honorabile & laudabile.

17 Bonum transcendens & bonum de genere qualitat, quod ib.2.

18 Bonum in bonum simpliciter & secundum quod distinguitur pariter, huius diuisionis sensus explicantur. ib.2.

Bonum honestum.

19 Bonum honestum simpliciter diuiditur, & in ordine ad actiones humanas, & morales, & ad naturam & quid vtrumq. 214.2. & 215.1.

20 Bonum honestum per conuenientiam ad rectam rationem declaratur, & quomodo. 214.2.

21 Bonum honestum hoc modo sumptum in actum, habitum, & obiectum distulitur. ib.

22 Bonum honestum naturale anima potentia sanitatem, & similia comprehendit. 215.1.

23 Bonum honestum naturale, & bonum vtile in omnibus entibus reperitur: delectabile vero in his solum, qui cognitione possunt. 217.1.

Bonum delectabile.

24 Bonum delectabile pro delectatione, obiecto, vel vtroq. simul sumptum, per se bonum dicitur, & non tantum extrinseca denominatione. 215.1.

25 Bonum delectabile non distinguitur ab honesto nisi vt delectationem includit, quae est propria ratio mouens ad appetitionem eius. 215.1. per totam.

26 Bonum delectationem causans bonitatem aliam habet prae delectationem, in qua hac fundatur ex illaq. bonitate, & delectatione vnum consurgit bonum delectabile. 216.1.

Bonum vtile.

27 In bona vtili, vt tale est formaliter, solum est quasi materialiter vtili: as ipsa, formaliter vero conuenientia, & appetibilis est sola bonitas finis. 216.2. & seq.

28 Bonum vtile, vt vtile non mouet voluntatem ad appetitionem sui, sed res illa ad quam vtile dicitur. ib.

Brutum.

1 Brutum ad quodnam a duobus obiectis aequaliter propositi moueretur. 432.1. & seq.

2 Bruta qualiter agant propter finem, & huc conducentia. Vide vocabulo animal.

Causae, & casualis effectus.

1 Causa non est aliqua specialis causa, sed qualibet secundum efficiens, praeter cuius intentionem suo effectus a se per se, alius accidentaliter iungitur. 467.1.

2 Casualis effectus dicitur, qui raro, & praeter intentionem efficientis euenit. 466.2.

3 Casualis effectus non datur respectu Dei, sed in ordine ad solas causas secundas. 167.1.2.

4 Causa.

- 4 Causalem effectum semper reducendum fore in causam per se quo sensu verum, ibid.
5 Causalis effectus non ex solo efficientium causarum concursu, sed ab efficientis cum materiali sepe eveniunt, licet esse causales ex efficienti, non ex materiali causa sumant, ib. 2.

Causa.

- 1 Causa consideratio quæ ratione ad Metaphysicum pertineat, 235. 2.
2 Causæ variae definitiones impugnantur, 242. 2. per totum. Vera præscribitur, 243. 1.
3 Causa ratio inter divinas personas cur non intercedat, ib. 2. per totum.
4 Causæ vnicuique conceptus obiectum datur omnibus causis communis, 245. 1. Causa analogice dicitur de quatuor generibus, de finali autem, & efficienti seorsim vniocce, 597. 1. Vide Principium.
5 Causæ determinatio ad hunc effectum numero magis quam ad illum in divinam voluntatem revolvenda, 136. 1. per totum.
6 Causalitas causa est influxus, quo vnaquæq; in suo genere attingit effectum, distinguiturq; à relatione causa ad effectum, & est prior verò, 244. 2.

Causarum divisio.

- 7 Causarum genera quatuor esse, experimento probatur, 245. 1. & 2. Dicitur vero Philosophorum, à 246. ad 2.
8 Causarum inter se mutua in ratione causa distinctio, ibid. 1.
9 Causarum prædicta quatuor genera aliquando eidem rei in ordine ad diversos effectus conveniunt, non tamen semper, 247. 2.
10 Quæ causa respectu eiusdem effectus coincidere possint, quæ non accurate perpenditur, à 247. 2. ad 248. 2.
11 Causa divisio adæquata in prædicta quatuor genera, 157. 1. non verò immediata: & quæ immediatior, ibidem 2. & 2. Non est tamen in species atomas, ibidem.
12 Causa per se à conditione sine qua non, quibus indicij discernenda, 367. 2. & 368. 1.
13 Causa vniocce cuiusque generis, cur qualibet totalis dicatur, cum nulla sine consortio alterius possit effectum attingere, 581. 2.
14 Causa ut totalis dicatur, quid requirat, 584. 2.
15 Causa à qua effectus pendet per se, & à qua essentialiter, in quo differant, 588. 2.

Causæ inuicem, & ad effectus comparata.

- 16 Causæ plures eiusdem generis specie tamen diversæ, ad eundem effectum nequeunt concurrere materialibus, sed in efficientibus, & finalibus, 582. 1. & 2.
17 Causæ plures & totales eiusdem ordinis eundem effectum simul possunt supernaturaliter producere, 584. 2. naturaliter vero non ita, 186. 1. nunquam tamen vnicuique actione attingent, 585. 1.
18 Causis pluribus ad eundem effectum concurrentibus vnaquæq; totum effectum, & totaliter produceret idq; vel simul, vel vna post aliam, alterius etiam actione durante, 584. 2. & 583. 1.
19 Causis inter se comparatis infimum gradum tenet materia, secundum formam, 596. 1. Efficientes vero & finalis mutuo se excedunt, ib. 2. per totum.
20 Causas esse sibi inuicem causas, duplicem sensum habet, & vterq; exponitur, 598. 1.
21 Causa materialis & formalis sunt sibi inuicem causa & quando, 598. 1. 2. Efficientes vero & finalis Quo, &

Cuius multo proprius aliquando id habent non verò semper, 601. 2.

- 22 Causali aтем mutuam habet causa efficiens cum sola finali, ib. 2. Hæc vero cum materiali, cum formali veronon item, 600. 1.
23 Causæ eiusdem generis non possunt exercere mutuam causalitatem nisi forte per accidens, 601. 2. & 602. 1. per totam.

Causa materialis.

- 24 Causa materialis in tota sua latitudine latius patet quam materia sensibilis, 31. 2. & 32. 1.
25 Causa materialis tractatio quæ ratione ad Metaphysicum pertineat, 249. 2.
26 Causa materialis vera causa ostenditur, 245. 2.
27 Causa materialis quas species habeat, 249. 1.
28 Causa materialis analogice de materiali causa substantia, & accidentium dicitur, 392. 1.
29 Causa materialis quatuor effectus, compositum, forma, vniocce, generatio: licet hæc proprius via dicatur, 266. 2. ex quibus priorior in executione, est forma, in intentione compositum quod & ad æquatus terminus, ib. 2.
30 Causalitatem materia in hos effectus alia ex natura rei alia ratione tantum inter se distincta, ib. & 273.
31 Causa materialis principium forme dici potest, 267. 2.
32 Causa materialis, proxima ratio causandi, propria eius essentia, 268. 1. & 2. quæ ab eius potentia nequaquam distinguitur, ib.
33 Causa materialis ut causa intrinseca requirit existentiam, 269. 1. Ut conditionem vero, indistantiam à forma, quæ ab vniocce cum ipsa distinguitur, ibid. 2. 2. Quantitatis vero sigillationem, aliam conditionem non exigit, ib. per totam.
34 Causalitas materialis respectu forme, & effectus in fieri est ipsamet generatio ut à subiecto pendens, illiq; per se ipsam coniuncta, 361. 2. & 262. per totam. Diverso tamen modo respectu forme & compositi, 272. 1.
35 Causalitas, permanens materia in formam materialem. vniocce ad ipsam, ibid. 1. Ipsius vere vniocce nihil præter ipsam, 271. 2. D. Idemq; est respectu compositi, 271. 2.
36 Causa materialis permanens processum in infinitum non admittit, 258. 2. imo nec transiens, ib.
37 Causa materialis non potest esse posterior tempore suo effectui, nec posterior omni collectivæ, bene tamen quocunque signato, 577. 2. & 578. 1.
38 Causa materialis quot modis natura prior viroque suo effectui, ib. 1.
39 Causa materialis substantia vna & eadem plures contrarios effectus potest successine causare: accidentium vero aliquando simul, 593. 1.
40 Causa materialis etiam in corporibus incorruptibilibus inuenitur, 275. 1.
41 Causa hæc materialis & circa compositum & circa formam suam intrinsecam exercet causalitatem, 328. 2.
42 Materialis causa in substantiis in corporeis nec datur, nec possibilis est, à 288. 1. per totum. Quæ spectant ad essentiam causæ materialis in genere entis. Vide late verbo, Materia.
Causa materialis accidentium.
43 Causam materialem omnium accidentium dari omnino si supernaturalia sint, 290. per totum.
44 Causa materialis intrinsece componens non datur respectu accidentium in abstracto, sed tantum in concreto, 291. 2. Datur tamen ex qua educantur, & à qua sustententur, 292. 2.
45 Causalitas eius per proportionem ad causalitatem substantialis exponitur, 292. 1.

46 Causantur accidentia à sua materiali causa sine aliquare, aut modo rei ab ipsa distincto, & superaddito 293.2.

47 Causa materialis accidentium sunt tam substantia simplices quam forma substantiales subsistentes, imò & partes integrales, 297.1.2.

Causa formalis.

48 Causa formalis vera esse causa ostenditur, 245.2. Causa formalis per se ipsam est principium, & radicale & proximum causandi, 329.2. & 327.1.

49 Causa formalis existentiam, ut principium potius causandi, quam ut conditionem requirit, ib.1.

50 Causa formalis intimam propinquitatem cum materia, omnaturalesq; dispositiones, ut conditiones ad causandum exigit, ib.2.

51 Causalitas causa formalis ab ipsa est separabilis, & ex natura rei distincta, 327.2. quia in unione forme ad materiam consistit, 328.1.

52 Causa formalis materiam actuando, & compositum constituendo unicum tantum præstat effectum, duplici tamen habitudine explicatum, 329.1.

53 Causalitatem quam forma habet in solam materiam non implere potest, 336.2.

54 Causa formalis processus in infinitum ostenditur incapax, 349.2.

55 Cause formales sunt omnia accidentia a substantia realiter distincta, 357.1. hic exceptis, quæ extrinsecus adiacent, vel dominantur, licet analogice forma dicantur, 361.2. & 362.1.

56 Causa formalis semper simul tempore cum suo effectu, illo tamen, & sua causalitate quodammodo prior natura ut a quo, non in quo, 478.1.

57 Causa formalis eadem non potest simul, vel successivus effectus contrarios causare, 592.2.

Causa formalis accidentium.

58 Causa formalis accidentalis proportionaliter se habet ac substantiales in principio & conditionibus causandi nec non in causalitate & effectu, 357.1.

59 Causa huius effectus est totum compositum ex ipsa & subiecto resultans, 358.1. subiectum vero immediatum non ita, 359.2.

60 Num accidens nequit formaliter causare aliter distinctum, 360.1.

61 Causa formalis accidentalis, & substantialis, quo differant, & conveniant, ib.1.

62 Causa formalis accidentales cur possint in eodem subiecto multiplicari substantiales vero non ita, ib.

63 Causa formalis accidentalis ratio licet accidentali- bus modis conveniat, non tamen ita perfecte, ut accidentalis realiter distinctis, 361.1.

Causa efficiens.

64 Causa efficiens vera esse causa ostenditur, 337.1.

65 Causa efficiens definitio Aristotelis traditur, & exponitur qualiter soli, & omni efficienti conveniat, 365.1. & seq.

66 Causa efficiens per se, est a qua directe pendet effectus secundum proprium esse quod habeat, 367.1.

67 Causa efficiens in quantum huiusmodi non postulat ex necessitate a recipiente distinguui, sed id ex tali effici- entis conditione procedere longo discursu ostenditur, 397.1. per totam sect.

68 Causa efficiens nobilior est aliquando suo effectu, nun- quam tamen ignobilior, 575.2.

69 Causa efficiens quoad suam entitatem tempore potest præcedere effectum, non tamen semper est necessarium, 579. & 1. seq.

70 Causa efficiens in actu, & effectus in actu semper sunt tempore simul, natura vero prior est causa efficiens ratione vero non ita, ib.2.

71 Causa efficiens conservativa aliquid esse potest respectu sui ipsius de potentia absoluta, 85.

72 Causa efficiens propria potest plures effectus successi- ve causare, vel duos numeros si univoca fuerit, vel speciei, si æquivoca, 594.1.

73 Causa efficiens non potest simul efficere plures effectus sue virtuti adequatos, secus vero inadæquatos, ib.2.

74 Causa efficiens causalitas in actione consistit, 428.1. nec potest esse modus intrinsecus in illa manens, 429. per totam.

75 Causa efficiens actio circa aliud ex quadruplici ca- pite potest impediri, 422.1.

76 Causa efficiens quo pacto ut conditionem ad agen- dum existentiam requirat, 397.1.

77 Causa efficiens non agit nisi in passum dissimile in forma in principio actionis ea dissimilitudine quæ in- ter privationem habitumq; intercedit, 421.1.

78 In causis efficientibus per se ordinatis non potest dari processus in infinitum, late 2.22.1. & seq. Imo neq; in causis per accidens subordinatis, 2.24.2. & seqq.

Causa efficiens principalis, & instru- mentalis.

79 Causa principalis ratio variis modis ab aliquibus de- clara-ur, & impugnantur omnes à 368.2. ad 369. per totam.

80 Causa efficiens principalis est, quæ per virtutem sal- tem aque nobilem cum effectu, in eum influit, 371.1. per totam.

81 Causa efficiens principalis alia prima, alia secunda 372.1.

82 Causa instrumentalis sub efficienti, non sub materia- li causa collocanda, 248.1.2.

83 Causa instrumentalis rationem ut a principali distin- guitur, in influxu per virtutem inferiori perfectionis ab effectu consistere, post longam disputationem con- cluditur, 371.2. & 372.1.

84 Causa instrumentalis formam ab agente intentam propria actione attingit, 370.1.

85 Causa instrumentalis ad actionem principalis agentis triplici modo concurrere potest, ib.1. per tot.

86 Causa instrumentales in artefactis figuram ipsam non attingunt, 371.2.

87 Causa instrumentalis quam motionem a principali requirit, 370.2.

88 Causa instrumentalis seu instrumentum coniunctum, & separatum secundum esse, & secundum causalita- tem quid, qualiterq; connexa, 372.2.

89 Causa instrumentalis sine actione principalis agentis effectum nobiliorem se nequit producere, 381.2.

Causa efficiens prima.

90 Causam primam immediatam & per se ad omnem a- ctionem creaturæ concurrere, ita certum, ut opposi- tum sit error in fide, 508.1.

91 Causa prima cum agentibus creationis immediate- suppositi, & virtutis concurrunt, & quid utrumque sit, 505.2. & 506.1.

92 Causa prima cum materiali & formali causa ad prop- rias earum causalitates efficienter causando, con- currunt non vero ut prima causa materialis aut forma- lis, 507.1. & 2.

93 Causa prima non solum ad effectus occurrentes ut par- ticularium causarum defectu occurrentes ut particu- laris causa concurrunt, sed etiam ad alios, & qui illi sunt, 386.

94 Causa

- 94 Causa prima cum secundis concurrens plus presupponit ut facit, quam si sola effectum attingeret, formaliter vero non item. 375. 1.
- 95 Causa prima se sola producere potest effectum quemlibet causa secunda, sed non eodem concursu, quo cum illa concurrens. 494. 1. & 521. 2.
- 96 Causa prima cum supplet concursum materialis vel formalis causa, id per meram efficientiam prestat. 507. 2.
- 97 Causa prima cum secundis necessariis quo sensu per modum naturae dicatur concurrere, illud, quo pacto veniatur, ne casu videatur concurrere. 520. 2.
- 98 Causa prima maxima perfectio est, ut ab ea creatura omnes in sui conseruatione pendeant. 495. 1.
- 99 Causa prima ad immanentes actiones nostras concurrens cur ab eis non denominatur. 508. 2.
- 100 Causa prima an habeat actionem aliquam ita propriam, ut eam non possit secunda communicare. 483. 1.
- 101 Causa prima concursus non est virtus indita secundae tanquam principium aut conditio per se agendi. 508. 2. ad 510. 3. nec ut complens virtutem secundae, nec ut instrumentaria virtuti Dei. 509. 1.
- 102 Causa prima concursus ad extra essentialiter est aliquid per modum actionis, & eiusdem fieri immediate manantia a Deo. 510. 2. & 511. 1.
- 103 Causa prima actio concurrens cum causa secunda, non distinguitur actione secunda, 549. fere per totam, neque est causa illius ib. 1. & 519. 2. Habentque idem subiectum.
- 104 Causa prima internus concursus prior naturae concursus causa secunda: externus vero non ita, nisi dignitate, ib.
- 105 Causa prima qui concursus ad posse causa secunda, qui ad agere requiratur. 521. 1. & 2.
- 106 Causa prima concursus pro secundarum varietate diuersus, ib. 2.
- 107 Causa prima paratum habet concursus liberis concursus indifferentem, cum ad speciem, tum ad exercitium actus. 525. 2.
- 108 Causa prima cum secundis liberis quo pacto concurrat, earum libertate indemonstrata variis aliorum sententiis impugnatis dilucide traditur, a 521. 2. ad 526. per totam. Vide etiam, 446. 2.
- 109 Causa prima ita prebet concursum cum quo voluntas se determinat, ut tamen nullus actus sine absoluta Dei voluntate fiat. 433. 1. & seqq.
- 110 Causa prima licet non semper absolute perficiat actionem creaturam, nunquam tamen concurrente cum illa quasi in aliquid incertum tendit, ib. 1. Causa prima libertas in agendo. Vide Deum, a n. 80. ad 96. Causa prima ex necessitate naturae agente, quamam libertas esset in secundis. Vide infra n. 117. & seqq.
- Causa secunda.**
- 111 Causas secundas vere efficere effectus sibi connaturales experientia, ratione, principijsq. fidei etiam de corporalibus causis demonstratur, a 373. ad 375.
- 112 Causae secundae non possunt efficere substantiam, secundum se, sed ex supposita materia educendo formam substantialem, quod proprium est materialium causarum 376. 1.
- 113 Causa secunda principium principale quo in substantiae productione forma substantialis eius, 377. 1. minus autem principale accidentis ibidem vsq. ad 387. in productione vero accidentium ab ea resultantium, sua propria substantia. Ibid. 2. alia vero quae sic non resultant per aliquod accidens realiter distinctum causari, inductione ostenditur in agentibus corporeis, & spiritualibus. 390. 1.
- 114 Causa secunda unde determinetur ad hunc numero effectum, magis quam ad alium producendum. 434. 2.
- 115 Causa prima, & secunda, cum ad eundem effectum concurrunt, in suis ordinibus totales sunt, possunt vero aliquo modo partiales dici, partialitate causae absolute dicta: effectus vero non ita. 506. 2. tunc autem qualiter non fortuito iungi dicantur. ib. 2.
- 116 Causa secunda an & qualiter applicentur vel moueantur a prima ad agendum, 512. 1.
- 117 Causa secunda non potest dici excitari a prima ad agendum per aliquid quod in illa producat, ib. 2.
- 118 Causa secunda qualiter ad individuum effectum a prima determinetur. 513. 2.
- 119 Causa secunda ad primam subordinatio, physicam determinat, omnem non requirit, imo nec in ea consistere potest, 515. 2.
- 120 Causam secundam non agere nisi ut motam a prima, de physica promotione intellectum, omnino falsum, secus de concomitante, 516. 1.
- 121 Causam secundam applicari a prima ad agendum non de praxia, sed de formalis, seu actuali applicatione verum ib. 2. & 517. 1.
- 122 Causam secundam agere in virtute prima, quidnam sit exponitur, ib.
- 123 Causa secunda cur dicantur instrumenta prima, ib. 1.
- 124 Causa secunda actio per seipsam a Deo pendet, 519. 1.
- 125 Causa secunda in suo genere completa nunquam per se essentialiter pendet in agendo ab aliquo agente creato habente per se modum causa vniuersalis, secus incompleta, 527. 1. & 2. & seqq.
- 126 Causa aliqua creata, quae vniuersales dici solent, qualiter id habiant, & a causa prima vniuersali hac in re differant, 528. 2.
- 127 Causa inferiores qualiter superioribus subordinentur, ib. 2.
- Causa secunda libera.**
- 128 Causa secunda libera nequaquam esse possunt, si prima causa libera non esset. 440. 1.
- 129 Causa libera nullum libertatis exercitium habere possit: Deo cum illi ex necessitate naturae concurrente, 442. 1.
- 130 Causa libera ita libere concurreret, ac modo etsi Deus eundem quem nunc concursum ex necessitate naturae exhiberet, ib. 2.
- 131 Causa libera definitio, scilicet, (quae positae omnibus requisitis agere, & non agere) declaratur, a 445. 2. ad 447. 1. vide etiam, 595. 1.
- 132 Causa libera ad actum suum qualiter seipsam determinet, 525. 1.
- 133 Causa libera etiam post oblatum concursum ex parte Dei potest non operari, ib. 1.
- 134 Causa efficiens libera potest in contrarios effectus vel successus, vel simul & distinctim in eodem, vel simul arg. coniunctim in diuersis. 594. 1. & 595. 1. & seqq.
- 135 Causa libera solum est ea, cuius actus intrinsece est voluntarius. 750. 2.
- 136 Causa libera determinatio non solum non requirit iudicium practicum, eam omnino determinans, sed nec illud admittit, a 453. 1. ad 453. 1. Neg. etiam semper requirit iudicium dictans hoc esse faciendum consequenter ad priorem effectum, 455. 1. & seqq.
- 137 Causa libera ut male operetur, errorem intellectus non requirit, moraliter tamen semper intercedit aliquis defectus intellectus, 456. 1.
- 138 Causam liberam in instanti in quo operatur, propriissime libertatem exercere, dilucide explicatur, ib. 1. Vide infra verbo Libertas, & Libera potentia.

Causa necessaria naturalis.

- 140 Causas necessario agentes, si omnia requisita ad agendum adsint, dari ostenditur, a 435.2.
 141 Causa necessaria quamvis exigant requisita ad agendum, a 432.2.
 142 Causas necesarias indifferentiam ad plures effectus non habere, ex particularium exemplorum discussione colligitur a 433.1.2.
 143 Causas necesarias sunt omnia agentia, quae sine ipsa rationis operantur, a 435.1.
 144 Causa necesse est per nullam naturalem virtutem possunt ab actione impediri si omnia requisita ponantur, a 435.1. & seq.
 145 Causa necessaria est magis huius numero effectum quam illum efficiant, a 434.2.
 146 Causa necessaria dum hoc aequat, etiam in sensu diuiso nil aliud facere possunt, a 421.2.

Causa vniuoca, & aequiuoca.

- 147 Causa in vniuocam, & aequiuocam diuisio proprie de causa principali proxima traditur, a 372.1.2.
 148 Causa vniuoca supponit in passio formalem dissimilitudinem, aequiuoca vero quasi eminentialem, a 421.2. & seq.
 149 Causa vniuoca non habet pro adaequato obiecto totam speciem suam, a 589.1.
 150 Causa vniuoca virtus actiua variis modis assignatur, veriorque approbatur, a 589.1. ad 591.2.
 151 Causa vniuoca potest eandem qualitatem intendere quam alia causa suae speciei efficit, a 590.2.
 152 Causis duabus vniuocis totalibus, & in virtute aequalibus eidem passio simul applicatis, quid fieret, a 592.1.
 153 Causa aequiuoca efficere potest eundem numero effectum, quoniam vniuoca inferior, a 588.1. & 589.1.

Causa finalis.

- 154 Causa finalis vera causa ostenditur: immo & realis, a 68.2. 530.1.
 155 Causa finalis in moralibus, praestantior omnibus, a 46.2.
 156 Finis appetitus est propria actio viuientis, nullatenus generanti tribuenda, a 66.2. 407.1.
 157 Causa finalis non refertur relatione reali ad effectum, bene tamen e contra, a 32.2.
 158 Causa finalis, seu finis est adaequatum obiectum voluntatis formale, materiale non ita, a 548.2.
 159 Causa finalis, & efficiens ex suo genere pure perfectio, a 540.1.
 160 Causa finalis rationis res indifferentis in quantum talis inducere non potest, a 43.1.
 161 Causa finalis rationem habere potest minus bonum circa voluntatem, ratione libertatis eius, malum autem nequaquam, ibid. a 44.1.
 162 Causa finalis esse potest res per se solam apparentem bonitatem, a 44.1.
 163 Causalitatem finalem solum habere potest bonum honestum & delectabile, vtile vero nequaquam, ibid. 2. Vide etiam a 45.2.
 164 Causare finaliter medium nequaquam potest, maxime primum, alia namque, in ratione terminandi cum fine coniungunt, a 546. ad 547.
 165 Finem illare possunt in generationes, & priuationes, in virtute positiui boni, relationes vero rationis, cui praedicamentales nequaquam possunt tamen transcendentes, a 548.2.
 166 Causa finalis non semper est nobilior suo effectui, nisi sit vltimus finis, a 76.2.
 167 Causa finalis non necessario prius existit, quam ef-

ficius, est tamen suo modo prior natura, a 577.1.2.
 Causa finalis diuisiua.

- 168 Finis cuius & cui, quid, qualiterque, in retro, ratio finis saluetur, in eodem modo coniungi possunt, a 531.2. & seq. Et quomodo in genere cuius vel causae comparantur, a 535.1.
 169 Finis cuius in operationem, & remissam diuisio, virtutis exempla, ibid. 2.
 170 Finis actionis dicitur terminus per illum productus, finis vero refectionis, omnis vsus ad quem ipsa ordinatur, ibid. 2.
 171 Finis formalis operatio ipsa dicitur, obiectum vero per operationem attingitur, a 533.1.2.
 172 Finis al quando fit per operationem agentis al quando supponitur esse, & per eam obtinetur, ibid. 2.
 173 Finis diuisio in proximum, remotum, & vltimum traditur, eiusque necessitas, & sufficientia ostenditur, ibid. 2. per t. tam.

Causa finalis ratio, & condiciones causandi.

- 174 Causa finalis proxima & adaequata ratio causandi est bonitas eius, a 43.1. & quae hac fit, ibid. 2.
 175 Causa finalis ut causet, praecognitionem sui exigit, a 49.1. imo perfectum iudicium de conuenientia rei, a 550.1. illudque practicum, ibid. 2. & 602.1.
 176 Causa finalis per cognitionem applicatam efficitur non influit, a 602.2.
 177 Causa finalis ut actum aliquem causare dicatur, quid requirat, a 555.1.
 178 Causa finalis secundum esse reale causat: est autem conditio ad causandum quod apprehendatur, a 551.2. ad 553. per totum.
 179 Finalizandi ratio ex diuersitate apprehensionis variari potest, a 552.2.

Causa finalis causalitas.

- 180 Causalitas finis est metaphorica dicitur, a 531.1.
 181 In fine esse id cuius gratia, est mere extrinseca denominationis, in qua eius causalitatem ostenditur non posse consistere, a 539.1.
 182 Causalitatem finis in metaphorica mentione antecedente omnem voluntatis actum, non posse consistere, ostenditur, a 539.2.
 183 Causalitatem finis aliquid ab ipso distinctum importare necesse est, ibid. 2. Et in re existere ut finis actus causet, & non tantum obiectum, a 341.1.
 184 Causalitas finis est ipsamet actus voluntatis, qui fit ut voluntate, est causalitas efficiens, ita ut a fine, est morio metaphorica eius, a 540. ad 542.
 185 Eadem causalitas finis mouet ad actionem imperatam & imperantem per modum vnius, a 42.1.2.

Causa finalis, qui effectus & in quibus.

- 186 Causa finalis effectus est executio mediorum, imo & eorum electio, a 535.1. Et actus omnes qui circa finem versantur, siue eius consecutionem antecedant, a 535.2. ad 536.2.
 187 Causae finis actiones omnes ex imperio voluntatis manentes, & effectus earum, naturales vero actiones non ita, a 537.2.
 188 Causam finalem seipsam causare non inconuenit, semper tamen eius effectus, etiam vltimus ad adaequata causa finalis distinguitur, a 538.1.
 189 Finalis causa effectus dicitur potest actio imperata per modum actionis, & causalitas eiusdem respectu rei, per imperatam actionem producta, a 542.1.2.
 190 Finis, omnes, & singulis voluntatis actus causat, a 548.1.

- 191 Fines plures extrinseci totales dari possunt respectu eiusdem actionis: scilicet si sunt intrinseci, vel ultimi, 592.1.2.
- 192 Causa finalis eadem potest plures effectus simul causare, imo & contrarios succedere, 563.2.
- 193 Causa finalis non datur circa actus immanentes, de terminationesq. liberas Dei: scilicet respectu externarum actionum, 554.1.555.1.
- 194 Finalis causa in actionibus naturalium agentium inuenitur, non ut ab ipsis manant, sed ut superioris agentis directioni substantiant, 556.2. & quam hoc sit necessarium 557.1.
- 195 Finitis est prima radix diuersarum dispositionum in naturalibus rebus, 556.2.
- 196 Finitis rationem brutam formaliter non norunt: aliqualem autem eius causalitatem participant 558.1. per tot.
- Causa finalis seu finis ultimus.**
- 197 Finitis aliquem ultimum tam positivum, quam negativum in omni serie actionum consuetudine ostenditur necessarium, 558.2. ad 561.1.
- 198 Finem ultimum simpliciter dari respectu omnium rerum, & finem particularium coordinationumq. eorum hunc, esse Deum ipsum, ut eiusdem ratione naturalis demonstratur, 559.2. ad 561.
- 199 Finitis ultimus obiectivus creaturarum est Deus, 560.1.2.
- 200 Finitis Cui omnium suarum actionum dicendus est Deus ipse, Cuius autem respectu creaturarum, 561.1.
- 201 Deus ut ultimus finis omnes creaturarum, causat saltem prout ab ipso sunt efficienter, quod in peccamentis qualiter verum, 562.2. & 563.2.
- 202 Finitis ultimus in creaturis non semper in propriis actionibus intenditur potest tamen aliquando, ib.1.
- 203 Finitis ultimi in intentione propria & elicit non antecedit intentionem particularium finium necessario, ib.2.
- Causa exemplaris & exemplar.**
- 204 Exemplaris significatio, varia acceptiones propria descriptione, 472.1.
- 205 Exemplar semper est in intellectu, ib.2.
- 206 Causa exemplaris rerum naturalium in sola divina mente reperitur, 472.1.
- 207 Exemplarem causam non esse rem obiectivam cognitam, de divinis exemplaribus, seu ideis ostenditur, 456.1. ad 567.1. de creatis vero id ipsum demonstratur, 567.1. ad 568.
- 208 Exemplar humanum non est rei in individuo facienda 568.1.
- 209 Causa exemplaris non potest esse causa sui ipsius, sicut finalis, ib.
- 210 Exemplar esse formalem conceptum mentis tam ex determinatione & directione actionis, quam ex ratione principii, cognitionis, mensurae, rei facta quae sunt propria eius materia ostenditur, ib. 569.1. & 2.
- 211 Exemplar ex sua propria & intrinseca ratione non petit actu & directe cognosci ut obiectum quod, petit tamen aliqualem cognitionem, quae quo perfectior fuerit perfectius ipsum causabit, ib.2.
- 212 Exemplar formare & cognoscere duos actus dicitur in nobis distinctos in Deo vero ratione solum, 570.1.
- 213 Exemplaris reflexa cognitio, necessaria est artifici aliquando, non tamen toto tempore, quo actio durat, ib.2.
- 214 Causa exemplaris & finalis, quoad cognitionem necessitatem in quo conveniant, & differant, ib.2.
- 215 Exemplaris ad exemplatum similitudo formalis est non naturalis, 571.1.
- 216 Exemplaria divina subire possunt rationem exemplarium respectu alterius intellectus a quo videntur, si

- cum eis datur ei vis operandi, ib.1.
- 217 Causam exemplarem veram causam esse ib.1.2. & a finali distinguere, licet aliquando iungantur, ibid.2.
- 218 Exemplar actionum & efficiendum Dei ad extra, solus ipse Deus, 572.1.
- 219 Causam exemplarem ad genus causae formalis reduci non posse, inductione in Deo & creaturis ostenditur, 572.1.2. Quo ergo sensu dicitur forma ad quam, 574.1.
- 220 Causa exemplaris ad efficientem reducit, 573.2. per totam, ab ea tamen qui distinguatur, 574.2.
- 221 Causa exemplaris genus in solis intellectualibus agentibus inuenitur, & perfectissime in Deo respectu omnium efficiendum, in agentibus vero creatis solius respectu artificialium, ib.2.

Christus.

- 1 Christus an dicendus ens creatum, vel increatum, 2.9.1.
- 2 Christi humanitas duratione habet creatam, non tamen sine creatura existentia, 2.630.2.

Caelum.

- 1 Caelum ex materia & forma componitur, 275.2.
- 2 Caelum cuius mutationi sit capax, & quae illi repugnet, 362.1.2.
- 3 Caelum ab Aristotele 403.1. & vnumquodq. suum habere motorem probabiliter ostenditur, 2.300.1. & seq.
- 4 Caelum per creationem productum. Disputa. 20. Sect. 1. num. 15. & seq.
- 5 Caelum in actionibus suis ab intelligentia mouente essentialiter non pendet, 526.2. Nec est instrumentum eius, 2.326.2.
- 6 Caelum vnum non pendet ab alio per se in actione sua, ib.2.
- 7 Caelorum influxus quibus ex his inferioribus necessarius, & cur, 528.1.
- 8 Caelum an animatum, & qua animatione aliqui crediderint, 2.272.2. Non esse animatum ostenditur, 2.276.1.
- 9 Caelum non ens a se, sed factum, ab eodemq. principio quo caetera sublimitaria demonstratur, 2.29.1.
- 10 Caeli materia. Vide infra verb. Materia. 46. & seq.
- 11 A caelis a se omnes in suis conservat. one pendent. Vi de conservatio. n. 2.
- 12 Quomodo ex caeli motu colligatur dari substantias spirituales, 2.275.2.
- 13 Caeli motus maxime accommodatus ad mensurandum durationem aliorum motuum, 2.610.2.
- 14 Caeli motus notior est in se, & quoad nos, 611.2.
- 15 Caelestis motus motus & duratione primi mobilis mensurantur, ib.2.
- 16 Caelum Empyreum qualiter sit in loco, 2.675.1.
- 17 Caelestes orbis omnes sunt incorruptibiles, 279.2.282.1.2.
- 18 Caeli si haberent materiam elementarem, & generabiles essent, & corruptibiles, 280.1. & seq.
- 19 Caelum & terram eiusdem materiae esse, nequaquam colligi ex his quae de ordine creationis Moysi Gene. 1. narrat late demonstratur, 282.1. ad 285. per totam.
- 20 Caelestes orbis omnes simul cum Empyreo ex nihilo creati, 282.2.
- 21 Caeli non sunt procreati ex aqua quae inter Empyreum & terram praeservat, 284.1. vel ex aliquo aqueo vapore, ib.1.
- 22 Caelum unica & indivisibili actione creatum, forma vero eius concreta tantum, 286.2. fere per totam. vide etiam, 323.1.

Index Rerum

Cognitio.

- 1 **C**ognitio quidditativa, & quidditatis in quo differant 105.1.
- 2 Cognitio actualis quomodo sit formalis representatio obiecti, 181.2.
- 3 Cognitio duplex definitiva & demonstrativa, 231.1.2.
- 4 Cognitio illa quae est de re perfectiori, ex suo genere perfectior est, ib.1.

Compositio.

- 1 **C**ompositio ex esse & essentia est compositio per se, 192.2.
- 2 Compositio omnium vera, est compositio cum his vel huius ad hoc & ex his, & secundum varias habitudines alterutro ex his nominibus appellatur 193.1.
- 3 Compositio ex esse & essentia ab his, qui hac in re distinguunt, qualis asseri debeat, 191.1.
- 4 Compositio ex esse & essentia rationis tantum est, & ideo analogice cum vera compositione conuenit, ibid. 2.
- 5 Compositionis ex esse & essentia fundamentum in omnibus creaturis reperitur, secus in Deo, 2200.1.193.2.194.1. & 197.1.
- 6 Varij modi compositionis rationis assignantur, 2.209.2.
- 7 Compositio rationis an requirat utrumq; extremum existens, ib.1.
- 8 Aliqua compositio realis inuenitur, in omnibus creaturis completis, 197.1, secus in partibus earum.
- 9 Omne ens creatum quantumuis simplex, dicitur ordine ad compositionem ib.
- 10 Compositio ex genere & differentia, compositio rationis, 154.2.
- 11 Compositio ex materia & forma qualiter cum incorruptibilitate esse possit, 275.1.
- 12 Compositio metaphysica duplex, ex natura & substantia, ex genere item, & differentia: & quae inter utraq; diuersas, 351.1. & seqq.
- 13 Compositio metaphysica non necessario supponit physicam, 197.1.
- 14 Compositio semper exigit aliquid, quod se habeat ut materia, & aliquid, quod se habeat per modum forma, ibid.
- 15 Compositum substantiale perfectius esse sua forma ostenditur, sententiaque Aristotelis de hac late tractatur, 330.1.
- 16 Compositio qualiter repugnet Deo. Vide Dei simplicitas.

Comprehensio.

- 1 **C**omprehensionis nomen quid proprie significat, quid translative, 104.2. & seq.
- 2 Comprehensibilis vel incomprehensibilis Deus quomodo. Vide verbum Dei.

Conceptus.

- 1 **C**onceptus formalis, & obiectum in quo consistat, 41.2.
- 2 Conceptus formalis vniuersaliter, & distincte omnia representans aliterius est ab intellectu humano, 46.2.
- 3 Conceptus obiectiuus praeisus secundum rationem, non requirit praecisionem rerum secundum se, sed praeisus sufficit denominatio à conceptu formali representante, 49.1.
- 4 Concipiendi modus qualiter sequatur modum essendi, 95.2. & 96.1.
- 5 Conceptus vniuersalior alio non solum dicitur praecisione

ab illo, sed etiam aptitudinem essendi sine illo, 306.1.
6 Conceptus magis praeisus quot modis dicatur, 307.1.

Concretum.

- 1 Concreta de formali tantum dicuntur formam, 232.4.1. & 325.1.

Concursus diuinus. Vide Causa efficiens. Prima.

Conseruatio

- 1 **C**onseruatio rei, primaq; eius productio si utraq; ab eodem agente sit, sola ratione distinguuntur, 496.2. & seq.
- 2 Conseruatio, & prima productio ex temporis diuersitate distinguere nequeunt, 497.1.
- 3 Conseruatio quo sensu dicatur continuatio prima actionis, i.
- 4 Conseruatio toto tempore post primū instans vnicuius actio est, ibid. 2.
- 5 Conseruatio, & prima productio rei interdū ex varietate essentium & materialium causarum distinguuntur, quae distinctio materialis est, non formalis, 497.2.
- 6 Conseruatio & creatio eiusdem rei nequeunt naturaliter distinguere, 498.1.
- 7 Cum conseruatur res, quo sensu dici possit esse, in continuo fieri, ibid. 1.
- 8 Conseruatione diuina omnes res indigere, ut in esse permaneant, demonstratur, à 493. ad 496. per totū.
- 9 Conseruari vnam rem ab alia, quibus modis contingat, 498.2.
- 10 Conseruatio proprie dicitur de illa, quae est per efficientiam, extendi tamen potest ad alias causas, maxime ad materialem, & formalem, 499.1.
- 11 Conseruatio substantiae à nulla causa creata pendere potest, ibid. 1.
- 12 Conseruatio, actio est ita efficax, ut possit per ipsam res primo, poni si non praexistet, 501.2.
- 13 In conseruari non omnia accidentia pendunt à suis causis etiam a quidē, pendunt tamen aliqua, quae ipsa sunt, exponitur, ratioque differentia perpenditur, 499. ad 501.2.
- 14 In conseruatione aliquorum accidentium cur Deus suppleat concursum causa proxima, ipsa deficientem, in alijs vero non ita, ibid. 2.
- 15 Conseruatio rei creata propriam habet modalem durationem distinctam à duratione termini, 503.1.

Continentia.

- 1 Continentia eminentialis effectuum in causa in quo consistat, 2.44.1.2.
- 2 Deus qualiter contineat perfectiones creaturarum in se. Vide Verbum Dei. S. Dei perfectio.

Contingentia.

- 1 Contingentium futurorum veritas quo sensu determinata, 463.1.
- 2 Contingentia radix quoniam ex agente sumenda, ibid. 2.
- 3 Contingentia effectus. Vide effectus contingens.
- 4 Contingentia futura quomodo Deus cognoscat, 117.1.

Continuum.

- 1 Continui partes etiam actu unitae, actu & realiter distinguuntur, 164.1.
- 2 Continuum perfecte planum qualiter in omnem suam partem non diuideretur, etiam ab alio perfecte plano aequali-

in Metaphysica in Suarez.

equaliter confusum 433. 2. & 434. 1.

3 Continuo infinitas relationes concedere eodem modo quo infinitas partes, non conuenit, 2. 521. 2.

Contra d'etoria.

1 Contra d'etoria non admittit medium, & eorum maxima repugnantia duo sunt in illis diuersa, & in duobus diuersis principiis fundantur. 71. 2.

Contraria Contrarietas.

1 Contrarietatis definitio. 2. 47. 21.

2 Contraria esse sub eodem genere quomodo verum. 2. 472. 2.

3 Contraria quomodo habeant maximam distantiam. 2. 473. 2.

4 Medium resultans ex participatione extremorum quomodo eis opponatur, 474. 1.

5 Vnum vni tantum contrarium esse quomodo intelligendum. 2. ib. 2.

6 Contraria vt se mutuo expellant, quas conditiones requirant. 2. ib. 2.

7 Contraria non effectiue, sed formaliter ab eodem subiecto se expellunt per se loquendo. 2. 475. 1.

8 Contraria in quibus differant ab alijs oppositis, 2. ibid. 1.

9 Contrarietas non est adequata passio qualitatis, vt sic, 2. 476. & seq.

10 Contrarietas duplex inter mutationum terminos, 2. 476. 1.

11 Oppositio contraria quomodo in solis qualitatibus inueniatur, ib. 2.

12 Cur inter substantiales formales hac oppositio non intercedat, ib. 2.

13 Contraria possunt esse simul in gradibus remissis in eodem subiecto, 2. 477. 1. 2. & quomodo tunc denominantur, 2. 478. 1. 2.

14 Contraria in gradibus intensis possunt esse simul in eodem subiecto de potentia absoluta, 1. 479. 2.

Conuenientia.

1 Conuenire aliqua secundum rationem, realiter vero differre, per eandem simplicem formalitatem non repugnat, 55. 2.

Cor.

1 Cordis motus a naturali causa intrinseca est, 402. 2.

2 Cordis motus vitalis esse probatur, ibid. 2. & 403. 1.

3 Cordis motus an generanti tribuendus, vel ipsi animalis, ibid. 1.

Corruptibile.

1 Axioma illud, Corruptibile, & incorruptibile differunt genere, exponitur, 286. 1.

2 Nulla substantia simplex potest esse corruptibilis proprie, 289. 2.

3 Corruptibile rei um esse, non semper influxu consistit, 2. 601. 2.

Corruptio & desitio rei.

1 Corruptio, aut desitio rei nunquam per actionem positiuam directe fit, 430. 1. directe intenta per carentiam efficientia fit, ibid. 2.

2 Corruptio, aut desitio rei necessario includit mutationem, actionem vero non ita, 431. 1.

3 Corruptio expositio esse productio secuta, necessario fit per actionem a subiecto pendente, ibid. 1.

4 Corruptio secuta expositio actione duas partiales mutationes positiuam vnam, priuatiuam alteram includit, & vnam simplicem actionem, ibid. 2.

5 Corruptio hac fit per eadem principia, eademque conditiones exigentia, per que vera & propria efficientia 431. 2.

6 Corruptio ab alteratione in rebus inanimatis qualiter distincta. Vide, Alteratio.

Creatio, Concreatio.

1 Creatio quid significet. Disput. 20. S. Dionisi. num. 1.

2 Creatio demonstratur possibili, ibid. num. 9. imo & de facto exercita, ibid. num. 15.

3 Creationis quid antiqui Philosophi, ipseque Aristoteles nouerit. 472. 1.

4 Creationem attingere ens in quantum ens, quo sensu verum. 473. 1.

5 Creare ita esse proprium Dei, vt nulla creatura communicatum sit, aut communicabile, variisq. rationibus ad id demonstrandum perpenduntur, a 472. 2. ad 480. Vide etiam 2. 68. 1.

6 Creare cur repugnet materiali substantia, quantumuis perfecta, 475. 2. cur vero spiritali, 476. 1.

7 Creationi conueniale instrumentum omnino repugnat. 481. 1. Supernaturale autem per eleuationem media obedientia potentia non ita. 462. 1. per totam.

8 Creatio rei corruptibilis duas totales actiones includit, alteram ad materia terminatam, alteram a forma, 323. 1. 324. 1. quatum secunda creatio forma nequaquam dici debet, ibid. 1.

9 Creatio nullum concursum materialis cause, etiam per obedientialem potentiam concurrentis admittit, 363. 2.

10 Creatio a motu licet mutatione non includat, 466. 1.

11 Creatio a non uacua cur non tantum sit relatio, ibid.

12 Creatio actiua substantia non actio accidentalis, nec ad predicamentum actionis, sed ad predicamentum substantia reducitur, 487. 2.

13 Creatio passiva substantia ad predicamentum substantia reducitur, nec, est in termino per inbensionem, sed per identificationem, vt pote substantialis modus eius, 488. 1.

14 Creationis terminus nequaquam potest esse eius subiectum, nec ad eam, vt via ad ipsum in aliquo priori supponi, 487. 2.

15 Creationem ex nihilo esse, quo pacto intelligendum, 491. 1.

16 Creationi ab intrinseco repugnat quod sit aterna, 490. 1.

17 Creatio in tempore exercita mutationem in Deo creante aut volente creare cur non inferat, ibid. 2.

18 Creatio a conseruatione etiam in rebus qua ab aeterno essent, distingueretur, & qualiter, 492. 1.

19 Creatiuam potentiam aliquorum, saltem particularium entium creatura repugnare, an demonstretur, a 477. 1. ad 479. 1.

20 Creatiua potentia, vel congenita, vel superaddita nequaquam admittenda, 481. 1.

Creatura.

1 Creatura dependentia a Deo aliquid reale est, in ea intrinsece existens. 484. 2. Ab ipsa, creatura distinctum in re, 485. 1. Non vt relatio, nec vt entitas realis, sed vt modus eius, ibid. 2.

2 Creatura dependentia a Deo non est mutatio, sed vt ad creaturam comparatur, verum eius fieri, creatio, passiva: respectu vero Dei est formaliter actio transiens eius, verag. creatio actiua, 486. 1.

Index Rerum.

- 3 Creatura dependentia à Deo non est de essentia eius, sed
via ad essentiam 488.2. & seq. 485.2.
- 4 Creatura cum creatur, quo sensu mutari datur
485.2.
- 5 Creatura alia dependentia pendet à Deo, si ab eo solo cree-
tur, alia si in eius creatione instrumento utatur ibid.
1.
- 6 Creatura permanens ex libera Dei voluntate potest esse
eterno, siue corruptibilis siue incorruptibilis. à 490.
ad 492. per totam.
- 7 Creatura aeterna conservatio non esset successiva, nec
ex hoc infinitam aliquam perfectionem adquiret,
491.1.2.
- 8 Creatura corruptibilis aeterna necessario duraret per
infinitum tempus imaginarium sua natura relicta, à
491.2. ad 492.1.
- 9 Creatura quo sensu dici possint esse convenientes Deo,
2.1.1.
- 10 Creatura relatio ad Deum quae, & qualis, vide Relatio-
num. 69. & 70.
- 11 Nullam creaturam Dei virtutem adaequare posse de-
monstratur. 2.14.1.

**Custodia angelorum. Vide verbo,
Angelus.**

Demonium.

Vide, verbo Angelus.

Definitio.

- 1 Definitio, & eius partes non tam significare
rem, & partes eius, quam eis commensurari di-
cendum, 154.1.
- 2 Definitionis partib. qualiter definiti respondeant,
338.2.

Delectatio, & delectabile.

Delectabile bonum. Vide bonitas, Bonum.

- 1 Delectatio in idem bonum conveniens tendit, in quod
amor, & desiderium, 216.2.

Demonstratio.

- 1 Demonstrationis duplex genus, 71.2. & 72.1.

Denominatio.

- 1 Denominationes extrinsecae non educuntur de poten-
tia subiecti, quod sic denominant, 361.2.
- 2 Quando contraria simul insunt eidem subiecto, deno-
minatio simpliciter provenit à forma predominante,
478.1.2. Licet quoad nos interdum sumatur à forma
minus intensa secundum se, ibidem.
- 3 Denominatio extrinseca non omnis est ens rationis, 2.
648.1.2. Immo nec quae ab actu intellectus sumitur,
ibid.2.

Desitio.

**Desitio accidentium. Vide Accidens, num. 7.
Desitio vide Corruptio.**

DEVS.

- 1 Et nomine quid ab omnibus concipitur, 271.1.
Deum esse, ratione naturali euidenter demon-
stratur, 2.24.2.6. & 27.1.
- 2 Deum esse, ex fabrica & constitutione huius vniuersi,
colligatione, & subordinatione partium eius demon-
stratur. 1. à 27. ad 30.1.
- 3 Dei cognitio notior est per effectus, quam intelligentia-
rum, 2.28.2.1.
- 4 Deum esse à priori demonstrari potest, demonstrato à po-
steriori esse ens necessarium, 84.1. quod demon-

strabile est, 18.2. non quidem per medium Physi-
cum, 2.20.2.1.2. bene tamen per metaphysicum, quod
que illud sit, 2.26.1.

- 5 Deum esse ex Aristotelis sententia probatur, 2.29.2.
per totam. Et ex causalitate essentiae, quam habet pri-
mum ens respectu omnium aliorum, 25.2.
- 6 Deum esse, per se notum est in se, non vero quo ad nos, 2.
41.2.
- 7 Deum esse, aliquali cognitione ab omnibus percipitur,
& quae sit haec, 42.1.
- 8 Deus quo sensu sibi causa sui esse, 2.6.1.
- 9 Deus nec est, nec potest intelligi esse in potentia ad esse,
2.51.
- 10 Deus solus est substantia completa sine compositione,
2.213.2.
- 11 Hic Deus ut abstrahit à tribus personis, & substantia
completa in ratione substantiae, ibi. Estque prima substan-
tia, non secunda, 2.221.1. & 2.224.1.
- 12 In Deo non est unum suppositum commune tribus
personis. Licet in eo sit una substantia absoluta. Sum-
pta voce subsistentia pro re subsistente, non pro supposito
ibid. vide Disput. 30. Sect. 4.
- 13 Deus nullius essentiae naturalis potest esse adequatum
obiectum, & cur, 4.2. Convenire tamen potest cum
creaturis in una ratione obiecti scibilis, ibidem, 2.
- 14 Deus quo sensu sibi ipsi conveniens, qualiter etiam
creaturis, 2.20.2.
- 15 Deum esse unde quae perfectum naturali lumine e-
uidenter cognoscitur, 2.42.2.

Dei perfectio.

- 16 Deus nulla perfectione privatus potest carere, ibid. 2.
Deum ea ratione, quae prima causa est, omnem perfe-
ctionem possibilem in se continere, 43.1.
- 17 Deus ratione suae perfectionis non debet formaliter,
sed eminenter continere perfectiones creaturarum, 2.
ibid. 1. & 58.2. & 59.1.
- 18 Deus formaliter in se continet omnes perfectiones sim-
plices, 2.44.1.
- 19 Deum esse aeternum, euidenter naturali ratione, 2. ibid.
2.

Dei infinitas & immensitas.

- 20 In Deo infinitas, negatio est, non privatio, 2.9.1.
- 21 Dei infinitas ex motu colligi non posse, ut ab Aristote-
intenditur, eius discursum late perpendendo demon-
stratur, 2.445.2. ad 48.1.
- 22 Deum esse infinitum quomodo ex creatione probetur,
2.48.1. ibid. 2. & seqq.
- 23 Deum esse immensum, ratione naturali ostenditur, 2.
64.2.
- 24 Deum esse immensum, demonstratur à priori ex in-
fluxu, & actione vniuersali, non actuali, sed possibili,
ibid. Et late defenditur illa ratio usque ad 67.
- 25 Dei immensitas ut est attributum peculiare, dicitur
habitudinem ad ubi seu praesentiam Dei in omnibus, 2.
64.1.
- 26 Ad Dei immensitatem non pertinet esse in loco infini-
to cum habitudine reali ad rem, quam contingit, 2.
71.2.
- 27 Deus ubi semel est, perpetuo necessario manet, 2.68.
2.
- 28 Deus per creationem necessario est per substantiam &
virtutem suam in rebus omnibus, 2. ibid. 1.
- 29 Deus non diffundit actionem creaturam, vel conserva-
tiam, sed intus est in unaquaque conservando il-
lam 2. ibid. 2.
- 30 Deus est extra mundum, aut in spatiis imaginariis so-
lum

in Metaphysicam Suarez.

lum per realem praesentiam suam sine actuali habitu-
dine reali ad aliquam rem extra ipsum, 2. 71. 2.

31 Deus non esset immensus si concluderetur in hoc mun-
do, 2. 69. 2.

32 Deus ubique est, habet totam suam praesentiam, 2.
74. 1.

33 Deus non est capax ubi predicamentalis, 2. 82. 4. 1.
2.

34 Deus nec definitivè, nec circumscriptivè est in loco, 2.
63. 8. 2.

Dei simplicitas, Vnitas, & immu- tabilitas,

35 Dei simplicitas ostenditur, 2. 50. per tot. Simplicitas
attributum positivum sit, an negativum, ibid. 1.

36 Deo repugnat compositio ex natura & supposito, 2. 52.
1. sicut & ex materia & forma, quinimo & ex parti-
bus integralibus, 53. 2. & ex esse & essentia, 2. 51.

1. Deus compositionem ex genere & differentia non
admitte, 2. 57. 1. Non tamen ei propter solam simpli-
citatem repugnat, 557. 1.

37 In Deo non potest concipi differentia proprie dicta,
2. 57. 2.

38 Deum esse immutabilem demonstratur ex eius sim-
plicitate, & ex necessitate essendi, 2. ibid. 2. & sequen-
tibus.

39 Ratio, qua Aristoteles probat primum motorem, im-
mobilem ostenditur, 2. ibid. 2.

40 Deum esse tantum unum, licet per effectus non de-
monstratur, bene tamen ex eo, quod est ens necessarium,
2. 95. 1. & seqq.

41 Disputes neg. aequales, neg. inaequales in essentiali
perfectione esse possunt, 2. 95. 1.

42 Dei veritas cum demonstratur, qualiter personarum
Trinitatem pluralitatem non praedicat, 2. 93. 1.

43 Deum esse unum omnes fere eruditi Philosophi agno-
verunt, ibid. 2. 1.

Dei cognoscibilitas, & ineffa- bilis.

44 Deus cum inuisibilis dicitur, licet respectu oculi cor-
porali, & inuisibilis cognitionis intellectus creati, &
animae separatae id habeat, omnem cognitionem sui et-
iam evidenter non excludit, 2. 93. 1. 2. & 94. 1.

45 Deum naturaliter esse inuisibilem ab intellectu cre-
ato efficaciter probatur, 2. 95. 2.

46 Deus per nullum suum effectum etiam supernatura-
lem potest naturaliter cognosci prout in se est, 2. 94. 2.

47 Dei inuisibilitas ex eius purissima actualitate dis-
cursu D. Thomae colligitur, 2. 95. 2.

48 Deus per speciem naturalem ipsum distincte, abstra-
ctive tamen representantem videri non potest, 2. 97. 1.
2. Dei species impressa an datur, & an sit possibilis. Vi-
de, Species, a. num. 4.

49 Deum supernaturali virtute visibilem esse non de-
monstratur sed fide tenetur, 2. 103. 2.

50 Deus est incomprehensibilis ab intellectu creato quan-
tumvis supernaturaliter elevato, 2. 194. 2. Dei quid-
dam naturam naturaliter possumus cognoscere, non tamen
quoddammodo, 2. 105. 1. Vide item 2. 305. 1.

51 Dei verum conceptum formamus, licet non distin-
guum, 2. 106. 1.

52 Deus naturaliter est ineffabilis angelis, & homini-
bus imo & supernaturaliter, 2. 106. 2.

53 Deus etiam a se ipso est ineffabilis creato sermone, 107.
1.

54 Dei nomina cum ad ipsum significandum imponan-

tur, prout à nobis concipitur ipsum etiam confuse si-
gnificant ibid. 2. per tot.

55 Vocatus Deus, unus simplex in mente respondet concep-
tus, 2. 108. 1.

Dei vita.

56 Dei esse substantiam viventem demonstratur, 2. 114.
ibid. 2.

57 Deus qualiter participat rationem vitam seclusis qui-
buslibet imperfectionibus, 2. 109. 1.

58 Deum esse viventem intellectualem per essentiam, & à pri-
ori, & à posteriori monstratur, 2. ibid. 2.

59 Deus cum vivens analogice nobiscum dicitur, qua-
liter predicatum illud sumendum sit, exponitur, 2.
110. 2.

60 Deus vitam agit intellectualem sibi sufficientem,
felicissimamque, quod est eius proprium, 111. 1.

Dei scientia.

61 Deum habere scientiam, evidens est ratione natura-
li, 2. 111. 2. 112. 1.

62 In Deo non est scientia in actu primo proprio, sed
semper in actu secundo ultimo & simplicissimo respec-
tu cuiuslibet obiecti in particulari, 112. 1.

63 Deus omnia cognoscit, non quia ipse, ut beatificetur,
indiget, sed quia ad suam naturalem perfectionem id
sequitur, 2. ibid. 1.

64 In Deo non est proprie loquendo potentia intellecti-
ua, ibid. 2. 113. 1.

65 In Deo potentia proxima ad generandum, etiam se-
cundum rationem concepta differt ab intellectu, &
quomodo, 2. ibid. 1.

66 Dei scientia nec est habitus facilitans, neque intelli-
gibilis species, ibid. 1.

67 Deus an habeat scientiam per modum actus primi,
saltem secundum nostrum modum concipiendi, 2. 113.

68 Scientiam Dei esse de eius essentia ostenditur, ibidem.
2.

69 Dei scientiam perfectissimam esse essentialiter, in-
tensivè, & extensivè, ratione naturali constat, 2. 114. 1.

70 Descientia nec secundum rationem, nedum in re
minuitur aut variatur propter contingentium pro-
positionum falsitatem aut veritatem, ibid. 2.

71 Scientia Dei qualiter sumas perfectam extensionem
ex parte obiecti, 115. 1.

72 Scientia Dei eminentissimo modo simul est directa,
& reflexa, 2. ibid. 1.

73 Deus scientia sua creaturas omnes posibles agnoscit,
non solum, ut in se ipso eminenter contentas, sed for-
maliter, & in seipsis, ibid. 2. per totam. Non tamen ab
eius scientiam suam desumit, sed eas ut secundarium o-
bectum respicit, 2. 116. 1.

74 Dei scientiam sic ad creaturas terminari, qualiter
nullam imperfectionem importet, ibid. 1.

75 Divina scientia ponatur, aut supponatur aliquid in crea-
tura possibile, ut sint ab ipso cognoscibiles, ibid. 2.

76 Deus scientia sua, futura omnia, etiam contingen-
tia cognoscit ex aeternitate, quin ideo illi necessitatem
aliquam imponat, 2. 117. & 117. per totam.

77 Dei scientia, & firma & simplicissima, universaliissi-
ma tamen, 2. 119. & 2. 118. per tot. ibid. 1.

78 Scientia Dei omnes perfectiones intellectualium vir-
tutum continet, alias formaliter, alias emmenter, ibi-
dem.

79 Scientia quia, non est in Deo, est tamen scientia
propter quid, respectu vero sui, proprius dicitur
scientiam quid habere, 2. 118. 2.

- 80 Deus prius secundum rationem cognoscit, quod est in actu, quam quod est in potentia, 2. 419. 1.
 81. De scientia Dei recte sensisse Aristotelem asseritur, quaeque fuerit Auerrois, & Platonis sententia in hac parte aperitur, 2. 119. 1. & 2.
 82 In diuino intellectu nequit esse iudicium formaliter liberum, vel ex se, vel ex applicatione voluntatis, 2. 130. 1.

Dei voluntas & libertas.

- 83 Deus habet appetitum naturalem innatum, non per modum desiderij, sed quietis in propria perfectione, 2. 120. 1. qui ad intrinsecam bonam terminatur, 2. ibi. 2. imo & ad extrinsecam, 121. 1.
 84 In Deo non esse voluntatem per modum actus primi, sed ultimi & puri, inductione in actibus necessariis, liberis, & notionalibus ostenditur, ibi. 2.
 85 Dei voluntas, etsi de eius essentia sit, sicut & scientia, aliquale tamen discrimen in hoc inuenit nostra ratio, 2. 122. 1.
 86 Dei voluntas, circa seipsum ut circa perfectissimum obiectum versatur, ibi. 2. 122. 1.
 87 Deus voluntate sua necessario se amat, quod in eo maximam perfectionem dicit, 2. 123. 1.
 88 Diuina voluntas circa res alias extra se versatur, eas non solum ut in ipso continentur attingens, sed ut in seipsis sunt, ibi. 2.
 89 Diuinam voluntatem liberam esse ad volendum quodlibet obiectum extra se, & quoad exercitium, & quoad specificationem ostenditur, 2. 123. 2. ad 126. 1. Diuina libertas qualis, 443. 1.
 90 Diuina voluntati conuenit necessitas immutabilitatis, quae perfectioni suae libertatis nequaquam obstat, 2. 125. 2. Dei libertas in actu ipso secundo voluntatis consistit, 126. 1.
 91 Deus liber est non solum ad quamcunque creaturam in particulari volendum, sed & ad omnem earum collectionem, 2. 126. 1. sed per totam.
 92. Deus vere & proprie, & sere metaphora vult & amat, quae libere vult, & amat, 2. 84. 2.
 93. Deum velle se communicare creaturis, dicatne in ipso aliquam perfectionem, 2. 36. 1.
 94 Deus cui non diligit necessario omne obiectum, sicut necessario quodlibet cognoscit, 2. 127. 1.
 95 Deus non habet amorem necessarium etiam simplicis complacentiae erga creaturas posibles, ibi. 2. Nec hunc esse possibilem, nisi ordinando illas ad esse, 2. ibi. 2.
 96 Deus effectus quos vult libere, an dicendus sit contingenter velle, 2. 128. 2.
 97 Deus eodem actu indiuisibili absque aliquo reali argumento, vel diminutione vult ea, quae vult sine necessario, siue libere, 2. 84. 2. 85. 1.
 98 Dei nominatio libera in Deo est realis a forma necessaria quoad esse, libera tamen quoad terminari, 2. 86. 1. In Deo, libera determinatio non est noua, concipitur tamen à nobis ad fundandum respectum rationis, 87. 1.
 99 Deus non constituitur volens creaturas per respectum rationis, sed est quid consequens talem volitionem, 2. 86. 1.
 100 Deum posse velle, & non velle, non dicit potentiam actiuam vel passiuam, sed solum indifferenciam eiusdem actus, ut ad hoc obiectum potius, quam ad aliud terminetur, 2. 85. 2.
 101 Diuina voluntas non determinatur ab intellectu ad creata obiecta volenda determinatione efficaci, 2. 129. 1. 130. per totam.
 102 Dei voluntas, ut in actu secundo omnes perfectiones

posibiles in ratione volendi includit, alias formaliter, alias eminenter, 2. 132. 1.

- 103 Deum & rationales creaturas mutuo se diligere, naturaliter lumine certum. An autem hic amor sit amicitia non ita, ibi. 2.
 104 Diuina voluntatis actus omnem perfectionem actus volendi creati qualiter contineat, 2. 134. 1.
 105 De diuina voluntate quid Aristoteles senserit, examinatur, 2. 131. 1. ad 132. 2.
 106 Deus formaliter habet in se libertatem, magnificentiam, 2. 1. 3. 1. misericordiam, veritatem, & fidelitatem, ibi. 1. Alia vero virtutes, quae imperfectionem dicunt, solum illi quasi per metaphoram tribuuntur, ibi. 2.
 107 In Deo huiusmodi virtutes non sunt cogitanda per modum actus primi, sed secundi, quantum est ex parte rei conceptae, 2. 134. 1.
 108 Deus qualiter omnes has perfectiones in vna sua, enag, simplicissima perfectione vniat, ibi. 1. 2.

Dei potentia & actio.

- 109 Deus veram potentiam habet actiuam ad effectus ad extra producendos, 2. 134. 2. & 135. 1.
 110 Dei potentia actiuus infinita est, vera & omnipotentia, ibi. 1.
 111 Diuina omnipotentia obiectum qualiter sit omne possibile, optime explicatur, 2. 136. ad ibi. 2.
 112 Dei omnipotentia omne possibile diuisim, non vero collectivè potest in re simul ponere, ibi.
 113 Deus infinita sua potentia non potest infinitum in essentia producere, 2. ibi. 2.
 114 Deus nullam speciem substantialem potest creare, aut cognoscere, quin aliam posset cognoscere creabile, usque infinitum, forte tamen posset accidentalem, 2. 137. 138. per totam.
 115 Deus supremum gradum rerum, & videre, & creare potest in aliquo genere vel specie ipsum participante, ibi. 2.
 116 Deum posse in omnem effectum possibilem lumen naturale cognosci: quia tamen sint hi effectus in particulari, non de omnibus percipit, 2. 139. 1. & 2. ibi. 1.
 117 Deum posse attingere effectus supernaturales quoad substantiam vel modum, naturaliter lumine non cognoscitur, ibi. 139. 2. Bene tamen se solo posse omnes, quos per secundas causas operatur per meram efficientiam, 2. 150. 2. etsi in iudicio in eo statim, in quo à secundis causis nequeunt attingi, 2. 141.
 118 Dei absoluta, & ordinaria potentia quae dicantur, 2. 140. 2.
 119 Diuina potentia licet in re sit omnino idem cum intellectu, & voluntate Dei, ratione tamen ab utroque distinguitur, 2. 141. 2. ad 145. 1.
 120 Dei potentia executiva est suamet essentia, ut in se continet omnes persecutiones creatas eminenter, 2. 143. 2. & seqq.
 121. In Deo, omnino idem est radicale, & proximum principium operationis ad extra, 2. 44. 2.
 122 Diuinam potentiam executiuam per prius respicit actio ad extra quam intellectum, aut voluntatem: ex his vero quidnam immediatius, ibi. 2.
 123 Diuina potentia in aliquo actu imperij practico non solum non consistit, sed nec hic actus est in se possibilis, 2. 142. 1.
 124 Diuina potentia, etsi vna & simplicissima sit, potest tamen à nobis propter suam perfectionem in ordine ad varias actiones per inadquatos conceptus distingui, 135. 1.
 125 Deus in nulla opinione dici potest per voluntatem ut per actionem ad extra operari, 487. 1.

in Metaphysicam Suarez.

- 126 Deus in omni actione ad extra per actionem formalem transeuntem agit, etiam cum ad nostras immanentes concurrat, 488.1.2.
 127 In Deo quidquid per modum actus ab aeterno intelligitur, rationem actionis ut dicit, viam habere non potest, sed principii tantum, 490.2.
 128 Dei productiva potentia vel virtute dicitur de potentia generandi spirituali, & creandi, vel si analogice, per prius de ista, quam de illis, 241.1.
 129 Dei potentia exacte cognosci non potest, nisi cognita eius actione saltem in esse possibili, 2. 420.2.

Divina essentia.

- 130 Divina essentia singularis est, & individua, 93.2. In ea tamen individuatō nihil addit nec ratione distinctum ab ipsa deitate, 98.2.
 131 Divina essentia nullatenus est dicenda separabilis à paternitate, quaque ratione communicabilis sit multis inter se distinctis, 166.
 132 Divina essentia non potest praescindi ab attributis, 263.1.2.
 133 Divina essentia est de essentia personarum, 2. 52.1.

Differentia.

- 1 Differentia ultima, & non ultima Scotica expositio reuocatur, à 59.2.
 2 Nulla differentia potest sumi à tota forma, ibid.
 3 Differentia quantumvis ultima potest esse diuersa ab alia, etsi cum illa in ratione entis conveniat, 62.2.
 4 Differentia vna ultima in vnaquaque re necessario ponenda, 355.1.2.
 5 Differentia intermedia finito numero necessario clauduntur, ibid.2.
 6 Differentias omnes, quae ad vnius rei constitutionem concurrunt, esse inter se subordinatas probabilius, 356.1.
 7 Differentia concipitur & predicatur per modum formae alteri adiacentis, 2. 216.1.
 8 Differentia substantialis reduci non tantum ponitur in predicamento, 2. 271.2.
 9 Differentia quatenus forma metaphysica dicitur, non habet causalitatem realem, 353.2.
 Differentia distinctio à genere & specie, vide praedicata essentialia.
 Differentia abstracta qualiter praedicantur inter se. Vide abstractio n. 6. Vide etiam n. 7.

Dispositio.

- 1 Dispositio secundum Aristotelem est ordo habentis partes quod exponitur, 2. 390.2. simul cum diuisione ab Arist. addita, scilicet aut secundum locum, aut secundum virtutem seu potestatem, aut secundum formam, ibid.
 2 Dispositio quae est species qualitatis, non dicit solam positionem partium in loco sed affectionem corporis, vel animi ordinantis illas secundum formam aut virtutem, 2. 390.2. & seq.
 3 Dispositio vera proprius ad formalem causam reducenda quam ad materialem, 248.1.
 4 Dispositiones ad formam nequaquam ab ea effectiue procedere possunt, à 303.1.
 5 Dispositio, quae immediate ante praecessit, non potest instrumentalius attingere educationem formae, ibid.2.
 6 Dispositiones requiruntur in materia non solum ad expellendam formam, & contrarias dispositiones, sed ad determinandam illam ad hanc formam, 304.1.
 7 Dispositiones ad formam non possunt in instanti generationis ab ea per naturalem resultantiam emanare, licet postea probabile sit hoc effectiua modo conseruari, 389.1.

- 8 Dispositio passiva non est idem quod potentia passiva 2. 408.1. Vide accidens, num. 17.

Distantia.

Distantia agentis à passio, & an possit agi in distans, Vide Agens.

Distinctio.

- 1 Distinctionem realem dari, diuisione in positivam, & negativam, & quid utraque sit, 158.1.
 2 Ad distinctionem realem nihil refertur praedicamentalem relationem, quae ex ipsa consequitur, 159.1.
 3 Distinctionem rationis dari, ut certum statuitur, ib.1. Eiusque diuisio in distinctionem rationis ratiocinantis & ratiocinatae exponitur, ibid.1.
 4 Distinctio rationis non requirit entia rationis ut extrema, nec ab illis denominatur: potest tamen circa illa versari, 155.2.
 5 Distinctio rationis alia intrinseca, alia extrinseca, ibid.2. & 160.1.
 6 Distinctionis rationis quaecunque sit, quanam origo, ibid.1.
 7 Distinctio media inter realem rei à re, & rationis necessario admittenda, quae formalis ex natura rei, & melius modalis appellatur, à 161.2.
 8 Distinctio omnis, vel modalis vel realis vel rationis est, 193.1.
 9 distinctio essentialis propriissime sumpta includitur in reali: cum illa tamen non conuertitur, ibid.2.
 10 Distinctio realis interuenit inter res inter se unitas, vel alicuius tertio, siue entia completa, siue incompleta sint partes heterogeneae vel homogeneae, 164.2.
 11 Distinctio potentialis, quam partes homogeneae habent, quatenus sint separabiles, & distinguibiles ut completa entia, realis distinctio est, ibid.
 12 Distinctio includentis ab inclusio realis, & modalis esse potest, imo & rationis, ibid.1.
 13 Distingui plusquam ratione ratiocinata necesse est, quia à parte rei separari possunt, & aliquod sine alio manere, 165.2. & 266.1.
 14 Distinctione tantum modalis distinguuntur, quae nec de potentia absoluta possunt à parte rei separata manere, licet vnum ex extremis, altero desinente permanere possit, ibid.2.
 15 Distinctionis realis extremorum, evidens signum est mutua eorum separatio, vel quoad vniōem, vel quoad existentiam, non tamen est adaequata, 167. & 178.1.
 16 Distinctionum per distinctiones existentiarum non colligitur, ibidem.2. nec ex diuersitate actionum, 169.1.
 17 Distingui realiter ea, quorum alterum se habet ut producent, alterum ut productum, quo sensu verum ibid.2.
 18 Distinctio realis qualiter inuestiganda in iis quae non dum fuerunt diuinitus separata, 70.
 19 Distincta realiter mutuo separari possunt, si esse seruentur, ibi.2. Imo destrui vnum potest alio manente, nisi inter ea essentialis habitudo aut dependentia versetur, ibid.2. & 171.1.
 20 Distinctionem ex natura rei non recte ex conceptuum nostrorum diuersitate inferri, in Deo & creaturis ostenditur, 59.1.
 21 Distinctionis rationis ratiocinantis, & ratiocinatae, quae signa, 172.1.
 22 Distingui, differre, & esse diuersum, quid sint, & qualiter inter se comparentur, 181.1.

Diuisio.

Diuisio dupliciter dicitur immediata, 320.2. & 321.1. Diuisione entis, accidentis, & similis. Vide in propriis locis.

Ppp

Dura-

Index Rerum

Duratio.

- 1 Duratio licet perfectio sit, non semper maior duratio maioris perfectionis indicium, 2. 46. 2.
- 2 Duratio, quae permanentiam in esse significat aliquid reale est, & solū existentibus rebus conueniens, 2. 580. 1.
- 3 Duratio non est denominatio extrinseca, sed intrinseca ad durationem, quare vnaquaque intrinsece durat, 2. 581. 2.
- 4 Duratio sola ratione distinguitur ab existentia rei durantis, 2. 182. 1.
- 5 Duratio non distinguitur ab existentia per connotationem successionis in se, 2. ibid. 2.
- 6 Durationem in ratione mensura actiua, aut passiva non sistere, nec in eo ab existentia differre, 2. 583. 2. & seq. licet mensurabilis passiva proprietates declarans durationis rationem, 2. 585. 2.
- 7 Durare non dicitur res in primo instanti sui esse, 584. 1. & 585. 1. non tamen repugnat rem quae sit pro vnicum tantum instanti durare, 465. 1.
- 8 Duratio proprie sumpta dicit de formali positum permanentiam in existendo, quae ratione tantum & connotatione aliqua extrinseca ab existentia differt, 2. 184. 1.
- 9 Durationis, & effectus, & virtus quae cum prima productione, & rei conseruatione elegans collatio, 2. 584. 2.
- 10 Duratio rei permanentis incipit per vltimum non esse, licet res permanentis per primum sui esse incipiat, 585. 1.
- 11 Duratio, & vbi comparatur, & quare hoc à subiecto distinguatur, non vero illa, exponitur, 586. 1. fere per tot.
- 12 Duratio aliqua, etiam creata, potest omni successionem capere, 2. 494. 1.
- 13 Duratio non potest variationem seu successionem admittere, existentia rei durantis inuariata, 2. ibi. 2. & 594. 1.
- 14 Duratio qualibet creata capax est successionis priuatiue, quare in transitu de non esse ad esse, vel e contra consistit, 2. 595. 2.
- 15 Durationes permanentes & indiuisibiles, cum tales sint, quo sensu vna maior vel minor alia dicitur, 596. 1.
- 16 Durationem creatam indiuisibilem simul habere futurum & praeteritum, intelligendum est priuatiue, non positum, 2. ibid. 2.
- 17 Duratio permanens, effi simul data, cur non necessario duratura, ibid. 2. & 597. 1.
- 18 Duratio permanens de se apta est vsque in infinitum seruari, & si habet infinitatem quandam quasi secundum quid, ibid. 1.
- 19 Durationes in eadem re variari repugnat, etiam si ipsa annihilata iterum reproducatur, 2. ibid. 2.
- 20 Durationem propriam & extrinsecam sibi vendicant res permanentes, 2. 601. 1. & 2. diuersae rationes ab eio, ibid. 2. & 602. 1.
- 21 Duratio hac rationem mensura extrinseca sortiri nequit, 2. 602. 1.
- 22 Duratio hac multiplicatur in singulis rebus durantibus iuxta earum diuersitatem, & multiplicationem, 2. ibid. 1. 2. potestque & substantialis esse, & accidentalis, semper tamen materialis, ibid.
- 23 Duratio permanens non potest esse mensura durationis successiua, 2. 509. 2. & 510. 1.
- 24 Duratio licet metaphysice & realiter non sit verum accidens, habet tamen sufficiens fundamentum ad modum praedicationis accidentalis, 616. 2.
- 25 Durationes diuisibiles, & indiuisibiles, substantiales

& accidentales vniuocae conueniunt, 2. 617. 2. Quando, Tempus, Motus, Aeternitas, Aeternum.

Eductio.

- 1 Eductio accidentum de potentia subiecti in quo consistat, & an omni accidenti conueniat, & similia, Vide, Accidens, n. 118 & 19. Eductio forma de potentia materia. Vide forma, à n. 19 ad 25. educaturne vnum accidens de potentia alterius & similia, vide Accidens, n. 9. 11. & 13.

Effectus.

- 1 Effectus in causa contineri, an sit in ipso aliquid reale 139. 1. 2.
- 2 Effectum vniueraliorem in causam etiam vniuersaliorem reducendum, quos sensus habeat, & quorum verus, 477. 1. 2.
- 3 Qui effectus dicantur pendere à causa in fieri, qui vero in fieri, & effectus, 494. 1. 2.
- 4 Positum effectus paulatim amitti per solam absentiam causa, 502. 1. & 2.
- 5 Effectus non potest excedere in perfectione omnes suas causas simul sumptas: imo nec intrinsecas ut actus causantes, bene tamen quantalibet earum ratione alterius, 575. 1. efficientes autem omnes nequaquam imo nec vltimam quae se habeat ut principalis causa illius, est partialis sit, ibid. 2.
- 6 Effectus dari non potest, qui ab vnica tantum causa pendeat, 501. 1.
- 7 Effectus qui materialem causam habet omnes alias exigit necessario, ibid. 2.
- 8 Effectus ad duplicem totalem causam simul productus, ab vtraque simul, & à qualibet causa seorsum pendet, 585. 2.
- 9 Effectum vnum numero vnam tantum determinatam causam à qua fiat non exigere ostenditur, à 589. 2. & 590. 1.
- 10 Effectus vnus numero à pluribus causis vniuocis distinctum causari potest naturaliter, 591. 1. factio autem qualiter loquendum, ibid. 2.
- 11 Effectus contingens in intrinseca virtute necessaria causa pendens: per ordinem ad illam sumi nequit, nisi quatenus ob suam imperfectionem impediri potest, ne agat, 426. 1.
- 12 Effectus contingens intrinsece, & extrinsece dicitur: ibid. 2.
- 13 Effectus contingens in tota serie causarum naturalium, seculis liberis reperiri non potest, ibid. 2.
- 14 Effectus contingens redditur, si in tota causarum eius serie, aliqua libera intercedat, quouis modo concurrans, 363. 1.
- 15 Effectus contingentes non liberi quae differant à mere naturalibus, ibid. 1. & Vide, Causa efficiens.
- 16 Effectus perfectio similitudinem ad causam requirit, 573. 2. & 574. 1.
- 17 Effectus per accidens quid, 80. 1.
- 18 Effectus fortuiti non omnes sunt, quorum secretam causam ignoramus, 466. 2.
- 19 Effectus non ad aequans virtutem causa in eo gradu quo ab illa procedit, non conuenit cum illa vniuocae, 2. 14. 1.

Elementum.

- 1 Elementa non possunt esse prima materialis causa mixtorum, 53. 2. Nec aliquod ex illis, 255. 1.
- 2 Elementa nullas qualitates virtualiter primas continent, 315. 2.
- 3 Elementa in propria sua productione non fuisse proprio creati, sed eorum formas ex materia potentia eductas, post dilucidam disputationem resoluitur, 432. 2. 2. ad 325. 1.
- 4 Elementi descriptio & quibus proprie conueniat explicatur, 347. 1.

5 Elementi nomen propriè materia cõuenit, non uero quam
forma. 348.1.

6 Elementum non essentialiter exigit quod mixtum in ip-
sum resoluitur, ibid. 1.

7 Elementa non constans vnum ex alio, nec vnum in al-
iud resoluitur, ibid. 1.

8 Elementorum forma qualiter in mixto manent, Vide
Forma. 31. & 32.

Emanatio.

1 **E**manatio naturalis, qua proprietates ab essen-
tia emanant, vera essentia est, à 388.1.

2 Emanationis naturalis duplex modus, & inter eos dis-
crimen, ibid. 1.

3 Emanatio naturalis non propriè inuenitur nisi intra ea
qua in re distinguuntur, 389.1.

4 Emanatio naturalis aliquid est in re distinctum, & à
forma resultante, & ab illa à qua resultat, & ab ipsa
etiam in formatione, ibid. 1.

5 Emanatio naturalis ab actione necessaria qua differat
& cur generanti tribuitur, ibid. 2.

6 Emanatio naturalis simpliciter exigit efficientem cau-
sam distinctam à passio, licet aliquando principium proxi-
mum emanationis à recipiente non distinguitur, 2.1.
& 2.

7 Emanatio naturalis, vt cause per se tribuitur gene-
ranti, ibid. 2.

8 Emanatio à substantia quibus accidentibus conueniat,
& à quibus causis, Vide accidens, à n. 27. ad 30.

Ens.

1 **H**æc vox ens concepitur obiectiui entis, & ra-
tione illius, inferiora in quibus reperitur me-
diante significat, 49.2. & 50.1.

2 Ens interdum vt participium verbis suis interdum vt nomē
sumitur, & quid vtroque modo significet, 56.1.

3 Ens secundum hanc duplicem acceptionem non signifi-
cat duas rationes aliquem communem conceptum di-
uidentes, sed eundem conceptum entis magis vel minus
abstractum, 57.2.

4 Ens vt nomen non significat idem quod ens in poten-
tia, 63.1. significat tamen omnino idem quod res so-
læ inque in etymologia differunt, 58.1.

5 Quidquid simpliciter tribuitur rebus, quamuis in eis
nullam entitatem ponat, dicitur solè ens, 66.2.

Entis conceptus.

6 Ens vnum conceptum formalem à reliquis præcisum
vnum re & ratione formali sortitur, 43.1. qui non ita-
tum nominis, sed rei significat dicendus, 44.2.

7 Conceptus formalis entis respectu ipsius distinctus, res-
pectu autem entium in particulari omnino confusus,
42.1.

8 Ens vnum habet conceptum obiectiuum adequatum,
qui omnia entia per modum vnius, nullum tamen in
particulari significat, 46.1.

9 In entis obiectiui conceptu substantia & accidens co-
putatur, distinctiue, aut simpliciter nequaquam in-
cludi ostenditur, ibid. 1. Nec prima generat verum, 87.1.
Nec aliquod ex illis determinat & reliqua confusa,
ibid. 2.

10 Entis obiectiui conceptus vnus, & secundum ratio-
nem præcisum ab omnibus inferioribus, vt comparatur
ad illa & vt in se existens, 49.1.

11 Conceptus obiectiui entis non est ex natura rei distin-
ctus ab inferioribus in quibus existit, 52.1.

12 Entia omnia realia aliquam intrinsecam conuenien-
tiam habere necesse est, 47.2.

Entis ratio.

13 Ratio entis, participialiter sumendo ens in eo quod sit
acti existens consistit, 36.2. si vero vt nomen, in eo quod
sit habens essentiam realem, abstracto ab existentia
abstractione præcisua, 57.1.

14 Hæc ratio essentialis est omnibus inferioribus, quæ ve-
ro per participium importatur, soli Deo, 58.1.2.

15 Entis ratio in omni ente, & differentia, vel modo eius
imbitur, à 59.1. ad 62.2.

16 Entis ratio qua est in substantia non est eadem secun-
dum rem qua in accidentibus, 55.1.

17 Ens omne aliud esse conueniens, inductione ostendi-
tur, à 210.2.

Entis Passiones.

18 Ens non potest habere veras & reales passiones ex na-
tura rei ab ipso distinctas, 66.2. 67.1. habet tamē ali-
quas proprietates, quæ non sunt per rationem confictæ,
sed re ipsa de illo prædicantur, 67.1.2.

19 Entis proprietates de formali addunt vel negationem,
vel denominationem extrinsecam, per quam realis &
positiua perfectio entis importatur, ibid. 2.

20 Entis proprietates qualiter inter se distinguuntur,
68.1. Entis proprietates res tantum, vnum scilicet, ve-
rum & bonum, ibid. 2. Cur autem varæ negationes
quæ signi possent, identitas item, & diuersitas inter has
proprietates non numerentur, 70.1.

21 Entis proprietates qualiter in perfectione compara-
biles, 69.2.

22 Ens non dicitur essentialiter de suis proprietatibus,
68.1.

23 Entis passiones in demonstratione ostensiuæ per ipsam
rationem entis, vel primam eius passionem demonstrā-
tur in demonstratione vero per deductionem ad impossi-
bile primum principium est. Impossibile est idem
simul esse, & non esse, à 70.2. ad 75.1.

24 Ens omne qualiter sit idem, vel diuersum ab alio, 373.
1.2.

Entis diuisiones variæ.

25 Ens per se, & per accidens in ratione entis, ex vnitatē
per se aut per accidens sumitur, 80.1. 82.1. In quo
eorum ratio posita, ibid. 2. & 81.1.

26 Entis diuisio in vnum & multa, intellecta de multi-
tutine, actuali, analogæ, 84.1. & sequitur de mul-
titudine in potentia intellecta: aliud tamen vtriusque
diuisum, ibid. 1.

27 Entis diuisio in infinitum, & finitum exponitur &
probat per tom. 2. 5.2.

28 Ens per prius diuiditur in infinitum, & finitum, quā
in absolutum, & respectiuum, 88.1.

29 Finitum, & infinitum non contrahunt ens in quan-
tum bonum, vt bonum dicit passionem, 89.1.

30 Entis finiti, & infiniti rationes per analogiam ad
quantitatem explicantur, 2.9.1.

31 Entis diuisiones in infinitum & finitum, & in vnum
& multa æque vniuersales sunt: illa tamen prior ista,
tam in distantia membrorum, quā in formali contra-
ctione diuisi, 88.1.

32 Entis diuisio in ens a se, & ab alio in se sufficiens & pro-
xime præcedenti æqui pollens ostenditur, 2.6.1.

33 De diuisione entis in necessarium, & contingens, ter-
minis in sua proprietate explicatis idem iudicium fer-
tur, 2. ibid.

34 Entis diuisiones in ens per essentiam, & participatio-
nem, in creatam, & creatam præcedentibus æqui polle-
re, ex earum explicatione colligitur, 2.7.2.

35 Entis diuisio in purum actum, & potentiale, termini

Index Rerum

- vel in ordine ad esse existentia actualis, vel potentia alicuius passiva intellectus aequae universalis, eademque cum precedentibus ostenditur, 208.1.
- 36 Ens optime diuiditur in substantiam & accidens, 2. 201.1.2.
- 37 Ens cum diuiditur in absolutum, & respectuum, respectui nomine predicamentale intelligendum est, 2. 211.1.
- 38 Diuisio entis in increatum & creatum cur prior quam in substantiam & accidens, 2. 202.1.
- 39 Diuisio entis in substantiam & accidens cur prius tradenda quam in absolutum & respectuum, ibid.1. & quam diuisio entis in actum & potentiam, ibid.2. Rursus quam diuisio entis in in. ompletum, & completum, ibid.2.
- Ens increatum, necessarium & à se.**
- 40 Ens aliquid increatum in rerum natura esse ratione natural. demonstratur, 2. 18.1. non tamen ex motu celi, neque ex anima rationali, alioque physico medio, à 19.1 ad 21.2. Secus per medium metaphysicum quodque illud sit, qualiterque ad ipsum via physica patet 2. ibid.2. & seqq.
- 41 Entia necessaria non repugnat multiplicari ex compositione, quam haberent, rationem in quibus conuenirent & differrent, 2. 37.1.
- 42 Entia necessaria si similes multiplicarentur, vsque ad infinitum numerum necessario procederent, 236.2. per tot. & sequentib.
- 43 Ens increatum, & summe perfectum causam esse ceterorum vnde inferatur, 2. à 39.2.
- 44 Ens à se solam negationem addit entis, licet positum esse videatur, 2. 6.2.
- 45 Ens necessarium quod sit & quod duplex, 2. 292.2.
- Ens creatum.**
- 46 Ens creatum, essentialiter includit dependentiam ab increato, 2. 289.2. Estque quantum ad suum esse sub Dei dominio, ibid.2.
- 47 Ens creatum in omni sua efficientia & causalitate pendet à Deo 2. 290.1.
- 48 Entis creati ab increato subordinatio sitne illi essentialis, an eius proprietatis, ibid.2.
- 49 Ens creatum subordinatur Deo in agendo, & patiendo quicquid ipse voluerit, 2. 291.2.
- 50 Ens creatum vt sic nullam aliam causam requirit, nisi Deum, nec sibi speciale genus causalitatis determinat, 2. ibid.2.
- 51 Entia omnia creata quo sensu dicantur esse eiusdem ordinis 2. 538.1.
- Entis analogia & descensus ad inferiora.**
- 52 Entis contradictio ad sua inferiora non per modum compositionis intelligenda, sed ex pressione conceptionis alicuius entis contenti sub ente à 63.2. ad 64. per tot.
- 53 Ens quare in definitionibus non ponatur, 206.2. Ens licet vniuocum esset, non esset necessario genus, 207.1.
- 54 Ens de substantia & accidenti, non aequiuoce sed analogice dicitur, 3. 205. non analogia proportionalitatis sed attributionis, 2. 207. & quali, ibid.2.
- 55 Ens respectu eorum, quae in eodem genere sunt, vniuocum est 2. 209.1.
- Imo & respectu aliquorum summo genere differentium ibid.1.
- 56 Ens ad substantiam completam, & incompletam analogum, 2. ibid.2.
- 57 Ens analogice dicitur de substantiis incompletis, & de identibus, de illis que per prius, 2. 210.1.
- 58 Entis diuisio in absolutum & respectuum, analogia est sicut in incompletum & completum, 2. 11.1. & sequentibus.
- Ens per se, & per accidens.**
- 59 Ens per se, & per accidens in ratione effectus quid dicitur, 1. & C.
- 60 Ens per se, & per accidens in ratione entis ex vniuocitate per se aut per accidens sumitur, ibid. & in quo vtriusque ratio, 82.1.
- 61 Ens per accidens vt tale est non constituitur in predicamento, 2. 324.2. & 325.1.
- 62 Ens per accidens quos modis dicatur, 89.2. per totam.
- 63 Ex duobus entibus in actu non fit vnus ens per se, quo pacto intelligendum, 2. 179.1. & 180.2.
- Ens rationis.**
- 64 Ens rationis ad nullam scientiam per se & directe pertinet, 2. Quomodo tamen eius tractatio propria Metaphysica, 2. 644.2.
- 65 Entia aliquarationis dari oportet, 2. 645.1.
- 66 Entis rationis essentia huius vocis multiplici significatione explicata, ostenditur, ibid.
- 67 Entia fingendi variae causae, 646.1.
- 68 Ens rationis non mere aequiuoce nomen entis participat, ibid.2.
- 69 Enti rationis, & reali nullus conceptus communis, ibid.2.
- 70 Entis rationis in hoc accidente differentia, ibid.
- 71 Ens rationis praeter efficientem, causam aliam non habet, 2. 647.1. habet tamen hanc, estque intellectus ibid.1.
- 72 Ens rationis, resultat per actum intellectus concipiens ac si esset, quod in re non est, ibid.2. Qui actus late reflexius, proprius tamen comparatiuus dicens est, 2. 749.2.
- 73 Entia rationis fingere soli intellectui conuenit, licet imaginatio humana non nihil de hoc participet, 650.1.
- 74 Entia rationis Deus non format, cognoscit tamen ea perfectissime, 2. à 650.2. ad 652.1. De angelis & beatis idem dicendum, 652.1.
- 75 Entis rationis diuisio in primariem, negationem, & relationem traditur, & diuisio membrorum distinctio ostenditur, 2. à 652.1. Eff. quae vniuocam generis quoque species statuitur, 2. 653.1.2.
- 76 Entis rationis praedicta diuisio vt sufficiens, & adequat a dicitur, ibid.2. per totam sect.
- 77 Ens rationis cur in solo predicamento relationis fingatur, 2. 642. Et per singula praedicamenta discurrendo demonstratur, 2. à 655.1.
- 78 Entis rationis praedicta diuisio aliter declaratur si sufficiens, & omnia entia rationis quae fingi possent in aliis praedicamentis, continens, 2. 655.1.
- 79 Ens fictum de formali negationem importat, 60.1.
- 80 Entia rationis ad inuicem distinguere possunt, & quid distinctione, 159.1. & 160.1.
- Esse essentiae seu essentiae.**
- 1 **E**ssentia & essentia realis ratio in quo consistat, 57.1.
- 2 esse essentia solum differt ab essentia in modo concipiendi, 2. 145.2. & 146.1.
- 3 Essentia creatura vt sic non dicit quod sit aliquid extra causas, ibid.
- 4 Prius quam à Deo creetur nullum habet in se rerum esse reale, 2. 148.1.2.
- 5 Sine esse existentia, essentia est nihil, 1. ibid. Vide etiam 2. 150.2.

- 6 Esse obiectum, seu in esse cognito creaturarum, quale asseruit Scotus. 2. 148. 2.
- 7 Creatura qualiter dici soleant habere ante sui creationem verum esse essentia & reale. 2. ibid. 2.
- 8 Essentia ab eterno non creauit Deus. 149. 1. Essentia creatura vt terminet diuinam cognitionem quod esse requirat. 2. ibid. 2.
- 9 Essentia possibilis, & facta, an sit eadem numero, 150. 1.
- Essentia in actu quid addat essentia in potentia. 2. 151. 2.
- 10 Essentia creata non existens, sicut in potentia tantum entia sunt, ita & bona. 2. 151. 1.
- 11 Essentia actualis pendet à propriis causis, & terminis, vt existit: & possit. 2. 154. 1.
- 12 Essentia realis & actualis, subsistentiam, vel inhaerentiam à se distinctam postulat vt sit, non tanquam rationem qua existat. 2. ibid. 1.
- 13 Essentia creaturarum actualis, ad Deum vt ad causam efficientem sualem & exemplarem, ordinem dicunt. 2. 160. 1.
- 14 Essentia sumpta vt possibilis, non respiciunt Deum vt causam actuale, bene vt virtuale causam exemplarem, efficientem, & finalem. ibid.
- 15 Essentia vox in rebus creatis significat rem solum vt ad certum genus & speciem pertinentem. 2. 161. 2.
- 16 Essentia creata non aequi possunt priuari existentia, sed ab extrinseco tantum alicui, alia etiam ab intrinseco. 2. 189. 1.
- 17 Esse idem in re cum essentia, & esse de essentia non conuertuntur. 2. 62. 1.
- 18 Essentia creata potest esse limitata etiam si non comparatur ad esse vt potentia receptiva. 2. 48. 2.
- De comparatione, & distinctione essentia creata ab existentia, vide verbo existentia. n. 8. & seq.
- Existentia, seu esse existentia.*
- E**xistentia est quid reale, rei existenti in se. 2. 146. 1.
- 2 Existens est actus constituens essentiam in ratione actualis entis à sua causa actualiter distincti. 2. 152. 2.
- 3 Existens constituit vnum cum essentia per identitatem secundum rem. 2. ibid. Existens cur non constituat speciale predicamentum, sicut & duratio. 2. 616. 1.
- 4 Existens constituit essentiam in actualitate entis. 2. 152. 2.
- 5 Existens non est proprie causa formalis. 2. 152. 2. Latius. 2. 172. 1.
- 6 Existens creata, & à causa efficiente pendet, & ab aliis causis, ac terminis pendere potest. 2. 154. 1.
- 7 Existens substantialis natura, distinctum quid est à substantia. ibid. 2.
- 8 Existens qua sit res ab essentia distincta nulla necessitas ad vllum munus causae obeundum. 2. 157. 1.
- 9 Existens non est modus in re distinctus ab essentia. 2. 158. 1.
- 10 Existens vere existit, nec tamen per rem, vel modum distinctum. 2. ibid. 2.
- 11 Existens & essentia absolute sumpta distinguuntur, vt ens in actu, & in potentia. 2. 159. 2.
- 12 Existens ab essentia actuali sola ratione cum fundamento in re distinguuntur. ibid.
- 13 Existens est de essentia solius Dei, ceterorum vero entium extra essentiam, licet in re nulla sit distinctio inter eorum essentias, & existencias. 2. 159. 2.
- 14 Existens creatura habet connexionem respectum ad Deum vt causam. 160. 1.
- 15 Existens vox existentiam exercitam in rigore significat. 2. 161. 1.
- 16 Existens significat rem vt extra causas. 2. ibid. 2.
- 17 In quo fundatur distinctio rationis existentia ab essentia. ibid. 2.
- 18 Existens est de essentia creatura vt extra causas, non quod à se ipsa illam habeat, sed quod illa ab extrinseco recepta, essentialiter constituitur extra causas. 2. 162. 1.
- 19 Existens in re loquendo, est id, quod forma & materia causant: at non concipitur nisi vt conditio & modus constitutus essentiam in statu sufficiente ad causandum. 2. 173. 2. 174. 1.
- 20 Subiectum existens vt sic recipit substantialem formam & accidentia. ibid. 1. 2.
- 21 Existens realiter loquendo est ratio agendi. 2. 175. 1. Licet nostro modo solum concipiatur vt conditio. ibid. 1.
- 22 Existens creata cuiuslibet causa munus obire potest. ibid. 1. 2.
- 23 Natura communes non habent in indiuiduis peculiaris res existencias, sed existunt existencias indiuiduorum: nec per rationem distincta existentia illis potest attribui. 2. 177. 2.
- 24 Natura à supposito distincta distincta respondet existentia. 2. 176. 1. 2. Est tamen incompleta existentia. ibid.
- 25 Existens completa supposito in natura subsistente respondet. ibid. 2.
- 26 Existens composita composita natura: simplex vero unicuique eius parti simplici tribuenda. 2. 176. 2. & 177. 1.
- 27 Materia prima habet suam propriam existentiam: forma etiam suam. ibid. 1.
- 28 Existens materia prima ab existentia forma dependet. ibid. 1.
- 29 Existens hominis non est existentia solius animae rationalis, sed alia, ex ista, & existentia materia composita, & quid D. Tho. in hoc senserit. 2. 178. 1.
- 30 Explicatur modus quo forma est formalis causa omnis existentia à sua distincta. 2. 166. 1.
- 31 Materia est causa omnis existentia naturalis à sua distincta. ibid. 1. & 2.
- 32 Cur forma specialiter tribuatur esse causam existentia ibidem.
- 33 Existens, si ab essentia distingueretur, essentia esset causa materialis, & finalis. 2. ibid. 2.
- 34 Causa secunda vere efficitur existentiam suorum effectuum. 2. 167. 2. Nec potest semper soli Deo tribui. 2. 169. 2.
- 35 Omnis actio est formalissime communicatio alicuius esse existentia. ibid. 2.
- 36 Vnica & eadem actio sit res existens, & existentia eius. 2. 170. 2.
- 37 Existens rerum corruptibilium à creaturis sunt vt à causis principalibus. ibid. 2.
- 38 Eo modo sit à creatura quo existentia, quam actuat, ibid.
- 39 In efficienda existentia, sicut & essentia actuali, aliquid proprium sibi Deus ascribit. 2. 171. 1.
- 40 Existens apprehensa non, at exercita finis munus obire potest. 2. 172. 2.
- 41 Existens exercita necessaria est ad causalitatem materialem, & simul durationem, & prius natura. 2. 173. 1. & 2.
- 42 Existens vniuersaliter loquendo non est accidens, sed omnia genera aequi transcendentia accidentis. 2. 162. 1.
- 43 Existens est actus vltimus essentiae siue accidentalis siue substantialis, ad idem predicamentum pertinens reductiue. 2. ibid. 2.

Index Rerum

- 44 Existencia absolute sumpta in re non est incompletū
ent, licet Metaphysice & precise loquendo sic appel-
letur eo modo, quo differentia, 2.163.1.
- 45 Existere vere dicitur accidentaliter & contingenter
de essentia possibili, seu precise sumpta: at de essentia
actuali solum in figura predicationis, ibid.1.
- 46 Quæstio de creatura an est, siue distincta à quæstio-
ne quid est, ibid. 2. Et vnde colligi possit.
- 47 Cuiusvis existentia creata efficiens, & finis Deus est
2.164.1.
- 48 Existencia, vniuersaliter loquendo, nequit habere
materiam causam, ibid.2.
- 49 Eam causam materiam habere potest existentia
quam essentia, quam actuali. postulat. ibid.
- 50 Existencia omnis vel est forma, vel ab illa in genere
causa formalis, 2.165.1.
- 51 Existencia non est effectus primarius forme, 2. ibid.1.
- 52 Existencia hominis non est omnino immaterialis, 2.
166.2. & 2.44.2.
- 53 Partes an existant esse totius, 2.178.2.
- 54 Ex duobus entibus in actu existentia non fieri vnum
per se, quatenus intelligendum, 179.1.
- 55 Existentiam propriam licet habeat materia, & qua-
vis forma cur nulla materia, & non omnis forma pos-
sit existere separata, ibid.1.
- 56 Existencia vna partialis potest ad aliam comparari
ut potentia receptiva ad actum, 2.179.2.
- 57 Existencia quomodo sit vltima actualitas, ibid.2.
- 58 Forma accidentalis proprium habet esse existentia,
quod tribuit informatiue supposito, 2. ibid. 2.
- 59 Existencia accidentis non est in harenia eius, 2.180.
2.
- 60 Modis respondent propria existentia proportionata,
181.1.
- 61 Relatio suam habet existentiam, 2. ibid.2. Eamque
respectuam, 182.1.
- 62 Vnius rei quomodo dicatur esse vna existentia, 2. ib.1.
- 63 Existencia nequit manere in rerum natura non con-
seruata essentia, ibid.2. & 183.1.
- 64 Existencia & essentia non possunt de potentia absolu-
ta conseruari distincta, 2.184.1.
- 65 Existencia aliena non potest aliqua res existere, ibi.2.
- 66 Existencia cur non possit à natura separari, cum possit
subsistentia, 2.185.1.
- 67 Existencia actualis simul pereunte actuali essentia
desicere potest, 2.188.2.
- 68 Existencia non aequè possunt creata essentia primari
2.189.1.
- 69 Enunciationes, in quibus existentia predicari vide-
tur, ut Homo est seu existit, au sine aeterna veri-
tatis, 2.192.1.
- 70 Compositio ex essentia & esse est compositio per se, 2.
193.1. & que compositio fit de ratione entis creati.
Vide Ver. Compositio.
- 71 Existencia forma substantialis & accidentalis est re-
cepta, & per materiam potest limitari, 2.194.2.
- 72 Existencia materia per formam limitari potest, &
existentia totius limitata est, quia coalescit ex limi-
tatis existentis, ibid.
- 73 Esse cuiuslibet creatura receptum est ab aliquo, licet
non in aliquo, 2.195.1.
- 74 Esse cuiuslibet creature intrinsece in se ipso limita-
ri, à Deo autem extrinsece concedi potest, ibid.2.
- 75 Existencia specie diuersa diuersis specie essentis re-
spondet, 2.195.2.
- 76 Existencia an essentia perfectior, 196.1.2.
- 77 Existencia natura substantialis non terminatur co-

- plete, nisi afficiatur modo existendi per se, 2.240.1.
- 78 Existencia substantialis est obedientialiter indifferens
ad modum essendi per se, & in alio, 2.241.1.
- 79 Existencia intrinsece est in toto, & in singulis eius par-
tibus, 2. ibid.1.

Experientia.

- 1 Experientia ex pluribus singularibus expertis, & in-
ter se collatis generatur, 39.1.2.
- 2 Experientia proprie sumpta solius hominis, 40.1.2.
- 3 Per experientiam optimè generatur scientia: quia scien-
tia autem à priori nullatenus est causa, sed occasio, aut
conditio necessaria, ibid.1.
- 4 In habitu indicatiue, non in parâ apprehensione confi-
sit, 38.2. & 39.1.
- 5 Experientia non est necessaria ad scientiam vel artem
ex parte principiorum, quia vniuersalissima sunt: se-
cus ad alia magis limitata: si inuentione eorum scien-
tia sit adquirenda, sit amen disciplina non ita, 439.
1. ad 40.
- 6 Experientia ad scientiam principiorum particularium
scientiarum quomodolibet hac habeatur necessaria,
est 38.1.

Falsitas, & falsum.

- 1 Falsitas in simplici apprehensione non reperitur, 183.2.
- 2 Falsitatem in reb. extra intellectum non reperiri
discurrit ex intellectu diuino, creatio, petito tam in
speculatiua quam practica cognitione ostenditur à
198.2.
- 3 Falsitas in rebus naturalibus per ordinem ad humanam
praxim reperiri nequit: imo neque in artificialibus pro-
prie, 199.2. per totam. Neque etiam in moralibus istis,
ibid.2. & 200.1.
- 4 Falsitatis vox quot & quæ signifi. et, & sub qua analo-
gia ibid.2.
- 5 Falsitas in simplicibus conceptibus metaphorice tantum
reperitur, ibid.2.
- 6 Falsitas proprie in compositione, & diuisione intelle-
ctus est, 201.2.
- 7 Falsitas quo sensu dicatur esse in intellectu, tanquam
in cognoscente, ibid.2.
- 8 Falsitas stricte sumpta, quid: quid etiam improprie di-
cta, 202.1.
- 9 Falsitas & falsum analogice de falsitate compositionis,
& simplicium conceptuum dicitur, ibid. 2.
- 10 Falsitas veritati contrarie opponitur, ibid.2.
- 11 Falsitatis quæ origo in rebus simplicibusque concepti-
bus, 203.1. & seq.
- 12 Falsitas proprie in sola iudicatiua compositione inueni-
tur: in conceptione enim præiudicante iudicio tan-
tum est materialis, & signo, 2.294.1.
- 13 Falsitatis origo in iis quæ per disciplinam acquirun-
tur, dicentis authoritas, in iis vero quæ inuentione,
res ipsæ, & voluntas iudicantis, 204.1.

Fascinatio.

- 1 Fascinatio quid, & quod duplex, quasque causas ma-
teriales habeat, 415.1.

Fatum.

- 1 Fatum quo sensu ab aliquibus Philosophis, & hæreticis
asseritur, 4.29.1. & 430.1.
- 2 Fatum sic sumptum, rationi, & Fidei demonstratur
obscure, ibid.1.2.
- 3 Fatum quo sensu perferat quo ad rem admitti, 465.1.
- 4 Fatum non est aliqua specialis causa, sed omnium col-
lectio, reducitur autem ad efficientem, & cur, 421.1.
- 5 Fati nomine quo sensu vsuatur, ibid.2.

Fatum

Ferum.

1 Ferum candens qualiter ignem generet, 426.1.

Figura.

- 1 Figura proprie sumpta est modus resultans in corpore ex magnitudinis terminatione, 2.29.2.2. sicque inter species qua i' a'is numeratur, ibid.
- 2 Figura & forma prout inter qualitates numerantur, solum accidentaliter differunt, 2.401.2.
- 3 Figura non potest intendi, & remitti: imitatur enim quantitatem, 2.398.2.
- 4 Figura per se non est principium alicuius actionis, 394.1.

Finis, Vide, Causa finalis.

Finitum, & infinitum.

Vide Deus, & Ens, & entis diuisiones.

Forma substantialis.

- 1 Forma semel facta in hac, & ex hac materia licet non possit naturaliter conseruari sine illa, non tamen est ab intrinseco inupta ad naturaliter informandam aliam, 117.1.
- 2 Forma aliter generationis principium est, quam rei genita, 237.1.
- 3 Forma prior generatione, & quaprioritate ibid. 2.
- 4 Formas duas eiusdem speciei eandem potentiam simul actuare, naturaliter impossibile, 256.1.
- 5 Forma corporeitatis precisa, nequaquam ponenda a 256.2. ad 259.
- 6 Forma corporeitatis etiam in solis viuentibus, ut ab Scoto asseritur, late impugnatur, a 339.1.
- 7 Forma substantialis communicare non potest gradum genericum ab aliis precisum, 257.1.
- 8 Forma qualibet in aliqua vltima specie essentialiter constituta esse debet, ibid. 2.
- 9 formarum pluralitatem in eodem composito ex graduum diuersitate inferre, quam absurdum, 339.1.
- 10 Forma substantialis quacunque sit nequit specificum effectum tribuere, quin prius dei illi esse corporeum, 258.2.
- 11 Formam esse quae dat speciem rei, qualiter intelligendum, 260.1.
- 12 Informis materialibus non distinguitur vnio ad materiam a dependentia forma ab illa, 272.2. & 273.1.
- 13 Forma substantialis & quantitatis mutua dependentia & prioritas duplici via explicatur, 306.1.2. & sequent.
- 14 Forma material's, vi suo modo extensa, & quantitas sit, non exigit subiecti quantitatem, 308.1.
- 16 Forma Physica cur ita nominetur, quaque ratione ad metaphysicam considerationem pertineat, 313.2.
- 17 Formas substantiales esse, & in omnibus naturalibus rebus, materia excepta requiri, casque intrinsece componere ostenditur, a 314.1.2. Argumento ex anima rationali desumpto, ibidem 1. necnon ex variis indiis a 316.1. ad 317.1. Propriis quoque eiusque eius causis, maximeque ex finali, a 317. & seq.
- 18 Forma substantialis, Endelectia nomen quasi per antonomasiam conuenit, 316.2.
- 19 Forma, substantiales non omnes creantur, 320.2.
- 20 Forma, quae ex materia potentia educitur, nihil praest in materia, variisque modi contrarium asserendi impugnantur, a 319.1.
- 21 Forma substantialis omnes, rationales excepta, ex praesente subiecto fiunt, 321.2.
- 22 Formam depotentia materia educi quid sit, variis modis explicatur, 322.1.

23 Forma coelestes non educuntur ex potentia materia: imo est prius tempore materia crearetur, idem iudicium esset, 323.1.2.

24 Forma educio non necessario supponit praesistentiam materiae, aut dispositionum in aliqua duratione reali, ibid. 2.

25 Forma educio non proprie dicuntur per se fieri, sed conseruari ad effectum compositi, 525.2.

26 Forma substantialis descriptio traditur, & exponitur, 326.1.2.

27 Forma actus corporis Physici dicitur, & quomodo, 327.1.

28 Formam esse actum materiae, & partem compositi non dicit in illa duas sed vnicam tantum rationem, 319.2.

29 Formae materiales existere possunt sine materia solae ex diuina virtute: immateriales vero id naturaliter habent, 335.2.

30 Formae plures homogeneae partiales in eodem composito reperiuntur, 338.

31 Forma cadaueris quam causam habeat suae introductionis in materia quae praesuit viuentis, 340.2.

32 Formae elementorum non manent formaliter in misto, nec secundum diuersas partes materiae, nec in eadem, manent tamen virtualiter, & secundum accidentales proprietates formaliter late, a 328. ad 331.

33 Formae elementorum per se, etissime substantiales, 346.1.

34 Formis substantialibus repugnat intensio, ibid. 1.

35 Formae misti ab elementorum formis distinctae, 346.2.

36 Formae plures non subordinatas licet eandem materiam actuare, supernaturaliter non repugnet, implicat tamen naturaliter, 348.2.

37 formarum pluralitatem in eodem composito repugnare post longam discussionem concluditur, 349.1.

38 Forma substantialis propriam & principalem habet efficientiam ad educationem similis formae de potentia materiae, 381.1.2. quae tamen accidentis efficientiam non excludit, & cur, 382.2.

39 Forma substantialis materialis constituit suppositum potens efficere, 381.2.

40 Forma multitudo vim agendi auget licet ad intensiorem effectum non conseruat, 425.1.

41 Formae quae multitudo ad hoc conseruat, quae vero non ibidem 1. de quo etiam vide dicta in verbo, Agens num. 15.

42 Formae diuisio in, a qua, ex qua, & ad quam traditur, & exponitur, 367.1. a forma substantiali quomodo pendeant accidentia compositi, vide accidens, n. 7. & sequenti. Forma substantialis an effectiue producat ab accidente, vide accidens n. 23.

Forma accidentalis.

43 Formae inherentes subiecto quanto qualiter coextendantur, 308.

44 Formae artificiales a naturalibus, & supernaturalibus distinctae non dantur, 362.1.

45 Formae artificiales de potentia subiecti educuntur, 365.2.

Forma Metaphysica.

46 Forma Metaphysica dicitur tota rei essentia, & cur, 351.2.

47 Forma Metaphysica natura nomine appellatur, ibidem 2.

48 Forma Metaphysica nullam causalitatem exercet, neque circa compositum, nec circa substantiam, 352.1.2. & sequent.

Index Rerum

- 49 Forma Metaphysica nulla materia proprie responder, 352.2.
 - 50 Forma Metaphysica vnica tantum est in vnico composito, ibi. 2.
 - 51 Forma Metaphysica speciei non includit individualia principia: secus Metaphysica forma indiuidui, ibidem, & 353. 1.
 - 52 Forma Metaphysica secundum rationem (qua Logica appellatur) proprius de differentia, nonnunquam etiam de genere dicitur, ibid.
 - 53 Forma Metaphysica in eodem subiecto multiplicatur, 354. 1.
 - 54 Qua forma habeant contrarium, vel illo careant. 2. 476. 1. Vide verb. Contrarietas.
 - 55 Qua forma intendi non possint, & cur, 2. 488. 1. Vide verb. Intentio.
 - 56 Quando, & Quomodo forma denominet, 2. 478. 1. 2. Vide verb. Denominatio.
- Forma indiuiduatio vnde sumenda. Vide principium indiuiduationis.
- Forma substantialis qualiter accidentia compositi causent. Vide accedens.

Fortuna.

- 1 De fortuna effectusque fortuito eadem ac de casu, & casuali effectus ratio à 467. 2.
- 2 Fortuna & casu qua differant, 478. 1.
- 3 Fortuna effectus diuina subiacti voluntati, ibidem. 2.

Futura contingentia.

- 1 Futura contingentia non possunt naturaliter certo cognosci à creaturis, 2. 295. 2, quomodo cognoscantur à Deo, Vide Deus, n. 76.

Generatio.

- 1 Generatio nequit etiam de potetia absoluta extra subiectum conseruari, 271. 2.
- 2 Generatio solum dici potest terminus alterationis extrinsecus, propter immediatam consecutionem & concomitantiam, 380. 1.
- 3 Generatio, & alteratio diuersa sunt, ibid. 1.
- 4 Generationes imperfectorum mislorum, & aliarum substantiarum, quae in absentia propria substantialis causae fieri videntur, quam causam habeant. Vide Accedens, num. 26

Genus.

- 1 Genus & differentia dicuntur rationes limitatas, quarum vna esse debet extra rationem alterius, & ideo in re simpliciter infinita, inueniri non possunt, 2. 572.
- 2 Genera generalissima dicuntur conceptus simplices, & nihilominus ab eis communis ratio entis abstrahi potest, 64. 1.
- 3 Generis immediata indiuidua vt ratione distincta concipiuntur, fundamentum est in rebus secus vt ex natura rei, 153. 1.
- 4 Generis indiuiduum, siue materiale, siue spirituale nequit in re conseruari sine propria, & specifica differentia, 257. 2. & 2. 57. 1.
- 5 Genus & differentia, essentias dicunt secundum rationem diuersas, non ex natura rei, 154. 1. quod sufficit vt vnum sit extra rationem alterius, ibid.
- 6 Genus prout est in vna specie esse separabile in re à differentia alterius speciei, nihil obstat eius identificationi cum propria differentia in vnaquaque specie, 155. 1. 2.

- 7 Genus quo sensu verum sit à materia sumi, 157. 1.
 - 8 Generis & differentia, compositionisque ex eis resultantis cum materia & forma, earumque compositione elegans compositio 353. 2.
 - 9 Genus qualiter de tota predicetur specie, 254. 1.
 - 10 Generis maior perfectio, & nobilitas vnde sumenda, 279. 2.
 - 11 Generis ab specie & differentia distinctio, Vide praedicata essentialia.
- Generis abstracta, eorumque praedicatio. Vide abstractio, n. 6. Vide etiam n. 7.

Gravia.

- 1 Grauius, leuius, in naturalem locum mouentur à generante, vt à principali causa: à propria autem gravitate vel leuitate, vt à principio proximo sine aliquo immediato influxu substantialis forma, à 400. 1. ad 401. 2.
- 2 Grauium & leuium motus alii cur generanti non tribuantur, 401. 1.
- 3 Grauius & leuius cum semel proiecta cessant à motu quā ne habeant causam corruptionis impetus sibi impressi, 503. 1.

Habitus, species qualitatis.

- 1 Multiplex vocis habitus significatio 2. 390. & in qua earum sit species qualitatis, vel supremum quoddam genus, vel extra omne genus, ibidem per totam.
- 2 Habitus dari, esseque vitales, etsi non sint simpliciter necessarii, ostenditur, 2. 423. 1.
- 3 Habitus essentialiter distinguitur à potentia & quomodo 2. 394. 1.
- 4 Habitus est dispositio potentiae, adiuvans illam, & promptitudinem praebens ad operandum, 2. 391. 1.
- 5 Habitus quo sensu bene, vel male disponere dicatur, ibid. 1.
- 6 Habitus & dispositio quando essentialiter, quando vero accidentaliter differant, 2. 402. 1.
- 7 Sub propria specie habitus continentur vitia tum voluntatis, tum intellectus vt error, vel habitus imperfecti, vt opinio, 2. 403. 1.
- 8 Species intentionales quomodo habitus dicantur, 2. 391. 1.
- 9 Habitus non semper habent contrarium, & quando illud habeant, 2. 400. 1. 2.
- 10 Habitus possunt successive augeri, & minui 494. 1.
- 11 Habitus specie differt ab actu, 2. 436. 1.
- 12 Habitus speciem sumit ab actibus, 2. 456. 2.

Habitus subiectum.

- 13 Habituum subiectum proximum est sola potentia elicitiva actuum immanentium, 2. 424. 1. 2.
 - 14 Hominis intellectus, voluntas, appetitus sensitivus, & phantasia sunt potentiae habituum capaces, ibid. 2.
- In brutis non dantur habitus, 423. 1. Nec in potentia loco motiua, aut membris exterioribus, 2. 426. 1.

Habitus finis, & effectus

- 15 Habitus effectiue concurrunt ad actus, 2. 430. 1.
- 16 Habitus non efficit actus sine concursu potentiae, 2. 437. 2.
- 17 Habitus non confert per se ad maiorem intensiorem actus, 2. 431. 1.

18 Habi-

- 18 *Habitus remissus non potest efficere actum intensum* v. sic, ibid. 2.
 19 *Habitus concurrens, aut efficit totam intensiorem actus* non excedens totam intensiorem illius, vnde si actus sit intensior, illa maior intensio solus est a potentia, 432.1.
 20 *Habitus concurrens ad substantiam actus, ibid.*
 21 *Habitus non potest per se efficere nisi actus potentia* quam informat, 2. 433.1. Nec etiam efficit omnis actus illius potentia, 2. 434.1.

Habitus acquisitus, & causa efficiens eius.

- 22 *Habitus ordinis naturalis non est cum natura congenitus*, 2. 461.1. & 462.1. sed per actus comparatur, vnde dicitur acquisitus, ibid. 2.
 23 *Habitus acquisitus minus perfectus est suo actu*, 2. 437.1.2.
 24 *Hic habitus efficitur per actus ut principium proximum sufficiens*, 2. ibid. 2.
 25 *Habitus ut qualitatem difficile mobilem non generatur nisi ex pluribus actibus*, 2. 439.
 26 *Habitus tam quo ad augmentum intensum, quam extensum perficitur per actus*, 2. 440.1.
 27 *Non intenditur habitus nisi per actus eius eiusdem rationis & eodem modo tendentis ad idem obiectum*, 2. ib. 2.
 28 *Nec etiam intenditur per huiusmodi actus, nisi sint ipso intensiores*, ibid. 2.
 29 *Habitus non tribuit actus totam suam intensiorem*, 2. 441.1.

Habitus diuisio.

- 30 *Habitus diuiditur in moralem, qui est ad actus voluntatis, vel intellectum, qui est ad operationes intellectus*, 2. 462.2.
 31 *Habitus intellectualis non est specierum ordinatio*, 2. 428.2.
 32 *Diuiditur etiam in virtutem, & non virtutem, illa disponit potentiam ad perfectam operationem naturae consentaneam, illa vero qua non inclinat ad operationem perfectam*, 2. 463.1.

Habitus infusus.

- 33 *Habitus infusus dicitur, qui per influxum solius Dei obinetur*, 461.1.
 34 *Habitus infusus per se, & alius per accidens, ille natura sua non est nisi a Deo producibilis: hic vero licet a Deo producat, id non petit ex natura sua* ibid.

Habitus extensio, simplicitas, vel compositio.

- 36 *Augmentum extensum habitus necessario fit per additionem alicuius entitatis realis, qua efficitur per actus specie distinctos eiusdem potentiae*, 2. 433.1. & 456.1.
 37 *Nulla vera realis compositio extensum in habitibus spiritualibus reperiri potest*, 2. 446.2.
 38 *Qui extendi possunt indiuisibiliter ad plura obiecta partialia & elicere actus distinctos inter se connexos*, 2. ibid. 2. & 448.1.
 39 *Habitus simplex per quemcumque actum generetur, faciliat potentiam in ordine ad omnia obiecta sua, vnde non est capax augmenti extensum*, 2. 449.1.
 40 *Habitus simplex non potest respectu vnus obiecti esse intensus, remissus vero respectu alterius*, 2. ibid. 2. & 450.1.
 41 *Habitus intellectus euidens & simplex non potest extendi aduersus veritates: secus vero de habitu inuendite*, 2. 452.

- 42 *In intellectu distinctus habitus est ad principia per se nota, & conclusiones: non vero in voluntate ad finem & media*, ibid. 2.

- 43 *Habitus principiorum ab Habitu Metaphysica & a potentia intellectiva distinguitur, propriusque actibus comparatur*, 20.1.

Vnus habitus componitur ex pluribus simplicibus non per compositionem per se aut extensionem, sed per collectionem, aut subordinationem plurium 2. 53. 1. 2.

Habitus diminutio, & corruptio.

- 44 *Habitus acquisiti diminuantur, & corrumpuntur*, 2. 456.2.

- 45 *Habitus non corrumpitur per absentiam causae conseruantis*, 2. 457.1.

Nec per solam cessationem actus, quamvis illa possit esse occasio diminutionis aut corruptionis, ibid.

- 46 *Nec etiam habitus corrumpitur per multiplicationem actuum aut habituum, nisi sint repugnantes*, 2. 458.2. *Quamuis impediat facili illius usus, & quasi obruatur*, ibid. 2.

- 47 *Habitus existentes in potentiis corporalibus corrumpuntur ad illarum corruptionem*, 2. 459.1.

- 48 *Ad alterationem phantasia minuuntur & immutantur phantasmata in illa existentia, non autem habitus virtutum, & vitiolorum in appetitu sensitiuo existentes multoque minus illi, qui in intellectu & voluntate existunt*, ibid. & seqq.

- 49 *Non expelluntur formaliter habitus ab actibus oppositis, sed effectiue*, 2. 459.2.

- 50 *In genere causa formalis habitus immediate expellit habitum oppositum in gradu intenso, nam in gradu remisso composibiles sunt in eodem subiecto*, 460.1.

Habitus practicus & speculatiuus.

- 51 *Adaequate diuiditur habitus in practicum & speculatiuum*, 2. 466.1.

- 52 *Habitus practicus circa praxim versatur, vel eliciendo vel dirigendo illam*, ibid.

- 53 *Habitus practicus non potest in nobis esse de re non operabili a nobis: speculatiuus vero esse potest de re operabili*, 2. ibid. 2.

- 54 *Habitus practicus intellectualis ad veritatis cognitionem ordinatur, licet in eo non sistant*, ibid.

- 55 *Habitus practicus & speculatiuus definitur & distingui possunt ut perficiunt intellectum practicum vel speculatiuum*, 2. 467.1.

- 56 *Habitus practicus diuiditur in actiuum, & factiuum*, ibid. 1. & vide verb. Praxi.

- 57 *Habitus est practicus si ex se ordinetur aut inclinet ad opus, licet desit intentio, aut finis operantis*, 2. ib. 1. 2.

- 58 *Habitus practicus realiter & essentialiter differt a pure speculatiuo*, ibid. 2.

- 59 *In eodem habitu ratio practici & speculatiui vniui possunt: qui essentialiter differt ab habitu adaequate practico, vel speculatiuo*, 488.1.

Habitus productio & augmentum.

- 60 *Vide infra verb. Intensio: & supra in habitu acquisito & causa efficiente illius.*

Habitus pro veste.

- 61 *Habitus ut predicamentum constituit, propria forma extrinseca est*, 2. 643.1.

- 62 *Habitus est ipsa vestis, habitio vero vnio vestis & rei vestite, & qualis hac sit*, ibid. 2.

- 63 *Habitus vox valde equiuoca*, 2. ibid. 2.

- 64 *Habitus denominatio per se primo hominibus conuenit, praeterea etiam rebus aliis qua hominum industria habitu induuntur*, 644.1.

Index Rerum

- 65 Ad habitus predicamentum expectant denominationes de aurati dealbati & similes, *ibid.* 1.
66 Habitus quae & quot species, 2.64.4.1.
67 Habitus peculiare est vnam eius formam alteri posse supponi, *ibid.* 2. Imo & eius formas secundum organicas partes hominis inter se distingui, *ibid.*

Idea.

Idea divina videri non possunt, nisi Deus ipse intuitiue videatur, 3.1.2. Vide causa à n.204.

Idem, & identitas.

- 1 Idem & negatiue & relatiue potest dici, & quomodo, 172.1.
- 2 Identitas rei in se ipsa secundum fundamentum considerata, est identitas simpliciter: secundum relationem vero secundum quid tantum è contrario autem identitas rerum distinctarum in ratione communi, *ibid.* 2.
- 3 Identitatis tot genera, quot distinctiones, *ibid.* 2.

Ignis.

- 1 Ignis circularis in centro terra existens, quorsum tenderet, 433.2.

Imaginatio.

- 1 Imaginatio medio appetitu sensitivo mouet proprium corpus, non quidem illud alterando, sed quodammodo vitaliter efficiendo, 418.1.

Imperium.

- 1 Imperium quod D. Thom. in intellectu constituit, in quo situm, 456.2.1

Impossibile.

- 1 Impossibile idem simul esse & non esse, siue primum principium omnium in demonstratione per deductionem ad impossibile, 701.1. ad 73.2.

Impotentia.

- 1 Impotentia negationem, vel priuationem, secundum varias acceptiones importat, 2.392.1.
- 2 Impotentia secundum aliquam considerationem ad qualitatis predicamentum spectat, 2. *ibid.* 1.

Impulsus.

- 1 Impulsus non imprimunt angeli, cum corpus localiter mouent, 2.304.1.
- 2 Impulsus instrumentum est mouentis à mobili separati, *ibidem.*

Incorruptibilitas, & incorruptibile.

- 1 Corruptibile, & incorruptibile non potest idem esse, nec successiue, nec simul, 2.292.1.

Individuum.

- 1 Individuum formaliter loquendo non solum addit negationem supra naturam abstracte conceptam, sed supra omnem positam entitatem rei singularis, 95.1.
- 2 Individuum aliquid reale addit supra specificam naturam quae praedictam fundat negationem, *ibid.* 1. sola tamen ratione distinctum, eiusdemque predicamenti, 97.1. quod & in spiritualibus substantiis finitum verum est, 98.1.2.
- 3 In individui constitutione vera contractio intercedit, quin in ipsis differentiis individualibus in infinitum procedatur, ne in conceptibus quidem obiectiuis, 97.2. & seqq.

- 4 Individuum hominis eodem constituitur in esse hominis & Petri secundum rem, non secundum rationem, 101.1.
- 5 Individuorum multiplicatio cur vni speciei repugnet, magis quam alii, 1.401.
- 6 Individui ratio ab omnibus indiuiduis abstractibilis cur non dicenda vniversalis, 149.1.
- 7 In vno indiuiduo vna tantum, eademque simplicissima indiuidua differentia reperitur, speciem immediate contrahens, & consequenter omnes superiores gradus indiuiduans, 152.1.2.
- 8 In vno indiuiduo ab eodem physico principio prouenit esse hoc animal, & esse hunc hominem, 153.1.
- 9 indiuiduales differentiae duorum hominum, licet inui. è comparatae sint entia vt quod, tamen in eis non distinguitur natura rei ratio in qua conueniunt, à ratione in qua differunt, 96.2. & 97.2.
- 10 indiuiduatio non est extra essentialiam quam indiuidua, secundum rem, bene tamen secundum praecisionem rationis, 100.2.
- 11 Indiuidualis differentia non est dicenda essentialis, sed intrinseca, entitatiua, & quasi materialis, & cui 101.1.
- 12 Indiuidua immediata generis. Vide, Genus.

Indiuiduationis principium.

- 1 Indiuiduationis principium substantiarum materialium non posse esse materiam signatam, seu quantitate affectam à 104.2. ad 107.1. vel aliis dispositionibus praecedentibus, à 107.1. ad 109.1.
- 2 Indiuiduorum multiplicationis, & productionis huius, magis quam illius, est materia principium ponatur, adhuc indiuiduationis principium non est, imo & licet per eam indiuiduorum distinctionem cognoscamus, à 109.2. ad 101.1.
- 3 Indiuiduationis principium in his substantiis est, forma, non quidem adequatum, sed partiale principium à 111.1. & seqq.
- 4 Indiuiduatio nec ab existentia, nec à subsistentia prouenit, licet illa rem existentem vt talem, hac vero suppositum indiuiduet, à 112.2. per tot.
- 5 Indiuiduationis principium in omni substantia sua propria entitas, intrinsecaeque principia, quibus constat, 114.1.
- Quod in materia eiusque indiuiduo ordine ad formam declaratur, à *ibid.* 2. ad 215.2. & de forma, proportionem eadem, à 115.2. ad 117.2.
- 6 Indiuiduari materiam ab agente quo sensu verum, 115.1.
- 7 Indiuiduationis principium in substantiis compositis, materia & forma vnita, quoque ordine inter se, à 118.1.
- 8 Indiuiduationis principium in substantiis spiritualibus completis, 119.1.
- 9 Indiuiduantur modi substantiales sui intrinsecae entitate, per quam hanc numero materiam & formam respiciunt, 117.2.
- 10 Indiuiduationis principium in accidentibus formaliter in ordine ad esse loquendo propria cuiusque entitas licet quoad productionem, nostramque cognitionem dici possint ex subiecto indiuiduari, 120.1.

Indiuisibile.

Vide, Quantitas, à n.18.

Infinitum.

- 1 Infinitum simpliciter in genere entis, nec à Deo producti, nec ab ipso pendere potest 2.280.1. in quo & secundum aliquem gradum, *ibid.* 2.

2. Infini-

in Metaphysicam Suarez.

2 infinitum virtuale datur, licet improprie infinitum nominetur, 2. 387. 1.

Inherentia.

Vide verbo, Accidens, n. 58.

Instrumentum.

Instrumenti acceptiones variae, 378. 1.

Instrumentum creationis an possit dari. Vide Creatio, n. 7. & 8. Vide etiam, Causa instrumentalis.

Intellectus, intellectio, intelligere, & intellectualis gradus.

- 1 Intellectus agens nunquam imprimit speciem representantem solam differentiam, sed totam specificationem naturam individui, 143. 1. 2.
- 2 Intellectus agens producit speciem immediate representantem singularia, ibid. 2.
- 3 Intellectus agens imprimit impossibili speciem proportionatam speciei sensus, & phantasiae, 2. 395. 1.
- 4 Intellectus agens ut per se primo ordinatus ad efficiendum ad secundam qualitatis speciem pertinet, ibid.
- 5 Intellectus quilibet suum proprium subiectum sibi proportionatum vendicat, 2. 96. 1.
- 6 Intellectus nec quoad specificationem suorum actuum, neque quoad exercitum est formaliter liber, 405. 2.
- 7 Intellectus circa obiecta probabiliter proposita manet indeterminatus, non ex differentia obiecti, sed ex defectu sufficientis applicationis, ibid. 2.
- 8 Intellectus non aliter imperat sibi, vel sua voluntati, nisi medio iudicio practico, nec alium actum habet voluntatis impulsivum, nisi hunc, 453. 2.
- 9 Intellectus ad veritatem necessitati potest, ad falsitatem vere nec ab ipso Deo, 2. 204. 2.
- 10 Intellectus noster qualiter in naturaliter cognitione fidei illustratione inuenitur, 2. 1.
- 11 Intelligere rem aliter, quam est, dupliciter contingere potest, & positivus & negativus, & quid utrumque, 202. 1. 2.
- 12 Intellectio est forma perfecta, & non tantum modus, 361. 1.
- 13 Intellectualis gradus est perfectissimus omnium possibilem inter substantiales, 2. 274. 1.
- 14 intellectualis gradus in homine est tantum inchoatus seu imperfectus, 2. ibid. 2.
- 15 Intellectualis gradus etiam perfectus distingui potest, in varias species, 2. 290. 1.
- 16 Intellectus qualiter abstractat & practice & negative & quid ad hoc necessarium. Vide, abstractio, n. 3.

Intensio.

- 1 Intensiois nomen quid significet, 2. 779. 2.
- 2 Intensio an solum fiat per maiorem radicationem in eadem parte subiecti, vel in eodem indivisibili, 2. 480. 1. 2.
- 3 Intensio fieri per additionem gradus ad gradum, & per maiorem radicationem, qualiter cohereant utraque de intensione sententia, 2. 486. 2. & 2. 490. 2. & quid sit hac maior radicio in subiecto, 491. 1.
- 4 Intensio non fit per gradus qualitatis intra eandem speciem aequos perfectos, 2. 485. 2. Vide item, 1. 134. 2. & 125. 1.
- 5 Intensio forma per veram actionem semper acquiritur, 2. 2.
- 6 Intensiva latitudo semper educitur de nouo de potentia subiecti, 490. 2. potestque & continua & successiva mutatione adquiri, 491. 1. etiam in habitibus, 494. 1.

7 Intensio & remissio quoad maximum terminantur, quoad maximum vero non, 2. 495. 1.

Intensio quibus conveniat.

- 8 Intensio proprietatis est qualitatis, 2. 488. 1.
- 9 Intensibiles esse qualitates aliquas quam certum, 2. 521. 1. & 489. 2. quae vero haec sint, ad 2.
- 10 Qualitates non intenduntur per hoc quod deperdit minus perfecti alia perfectior intra eandem speciem ei succedat, 2. 480. 1.
- 11 Intensibilis qualitas divisibilis est, & composita, 2. 485. 1. & 486. 2.
- 12 Intendi nequaquam convenit quantitati, sine continua sine discreta, 2. 489. 1.

Iudicium.

- 1 Iudicium practicum actum liberum voluntatis semper subsequitur, 456. 2.
- 2 Iudicium intellectus quare, & quando requiratur ad operandum libere: omniaque huc spectantia. Vide Libertas, & Libera potentia, & causa secunda libera.

Liberum, Libertas, & Liberum arbitrium.

- 1 Liberum multipliciter dicitur, 437. 1.
- 2 Liberum arbitrium creatum non consistere in aliquo actu vel habitu, neque in potentia in his affecta probatur, 447. 2.
- 3 Liberum arbitrium non est potentia ab intellectu & voluntate distincta, 449. 1. & sequitur nec veriusque collectio, 451.
- 4 Libertas ab intelligentia oritur, 439. 1.
- 5 Libertas hominis ratione naturali, auctoritate, & experientia demonstratur: illique potentiam aliquam liberam inesse, 437. per tot.
- 6 Libertas non potest in sola potentia passiva reperiri, sed actiuam necessario requirit, ibid. 2. & sequentibus.
- 7 Libertas ex propria ratione indifferentiam ad diversos actus non includit: sed ad diversa obiecta tantum, 441. 1.
- 8 Libertas creata in quo sita, 440. 1.
- 9 Libertatem formalem in iudicio non consistere contra modernos quosdam statuitur, 444. 1. ad 445. 1.
- 10 Libertas in indifferentia quod exercitum satis saluatur, licet hac sine aliqua quoad specificationem non reperiatur, 445. 2.
- 11 Libertati nostrae non obstat duplex motio, praevia scilicet, & concomitans, quia Deus potest movere voluntatem, 446. 1.
- 12 Libertas in omnibus solis generationibus agentibus reperitur, 447. 1.
- 13 Libertatis radicale principium semper est natura spiritualis, proximum vero aliqua spiritualis potentia illius ibidem 2.
- 14 Libertas in sola voluntate formaliter residet, in intellectu vero radicaliter tantum, 449. 2. ad 452. 1.

Liber actus.

- 1 Libera potest esse eadem actio respectu unius causae, & necessaria respectu alterius, 445. 2.
- 2 Liber actus vel elicitus vel imperatus esse potest, 271.
- 3 Primum actum liberum voluntatis semper praecedit necessarius ex parte intellectus, ex parte vero voluntatis id non requiritur, 447. 2.
- 4 Libertatem actus in libera facultate cum indifferentia obiecti seu iudicii constituentes, red arguuntur, 441. 1.
- 5 Libertati actus non obstat quod illum necessaria causa concurrat, dummodo aliqua ex proximis libera sit, 443. 2.

Locus

Index Rerum

Locus.

- 1 **L**oci nomē extrinsecū proprius locum, quā intrinsecum ubi significat, 623.1.
- 2 Locus in Mathematicum, & Physicum qualiter diuidatur, 2. ibid. 2.
- 3 Locus extrinsecus ad predicamentum Vbi nullatenus pertinet, 623.2. In quo ergo predicamento ponendus, 624.1. Vide, Vbi.

Logica.

- 1 Logica proprium munus est sciendi modum tradere, qualiterque hoc praestet, & in eo à Metaphysica inuenitur, 21.2.
- 2 Logica est ars dirigens operationes intellectus, 2. 32.2.2. & de rebus secundum hanc rationem tantum agit, ibidem.
- 3 Logica quā ratione aptior ceteris ad docendum, 31.1.
- 4 Logica an speculatiua & practica, 2. 469.2. & 47.1.

Lumen.

- 1 Lumen gloria non potest esse connaturale alicui substantia create, aut creabili, nec intellectui eius, 102.1.
- 2 Lumen gloriae, & lumen connaturale creaturae, quae differant, 100.1.
- 3 Lumen gloriae ad visionem ut instrumentum coniunctum Dei concurrens, ibid.

Magnes.

- 1 **M**agnes cum ferrum attrahit, qualitatem motiui ibi imprimit, 417.1.2.
- 2 Magnes hanc qualitatem non imprimit ferro, nisi prius eam imprimat medio, ibid. 1.
- 3 Magnes talem qualitatem imprimit ferro, quae sit productiua alterius similis in alio, ibid.

Malum.

- 1 Malum esse, & in priuatione boni consistere probatur, 225.1.
- 2 Malum morale, & naturale non in positio, sed in priuatione consistere, Patrum doctrina, rationeque conuincitur, 2. 226.
- 3 Malum in se, & alteri malum, quid sint, exponitur: concluditur utrumque priuatione constitui, licet non eodem modo, à ibidem 2. ad 228.1. Vide item, 229.1.
- 4 Malum in se nullum ens dici potest ratione alicuius positioni, bene tamen malum alteri, non tamen à priuatione prescindendo, 227.1.
- 5 Malum culpa & poena utrumque est malum hominis, & licet aliquid posituum includat, non per ipsum, sed per priuationem rectitudinis, vel debitae perfectionis constituitur, 2. 228.1.
- 6 Mali diuisio in simpliciter, & moris reprobat, 226.1.
- 7 Mala & bona potest esse eadem res secundum diuersas rationes, 2. 228.2. & 229.1.1.
- 8 Malum & bonum in suis formalibus rationibus priuatione opponuntur, res vero quae tales dicuntur, contrarie, 228.2.
- 9 Malum culpe, & poena, quod rationali creatura ut libera est proprius conuenit, in quo differant, 226.1.
- 10 Mali culpa & poena essentia, ibid. 2.
- 11 Malum culpa origo est mali poena, estque maius illo.
- 12 Mali diuisio in turpe, cōtristans, & inutile, eiusque explicatio, 230.1.
- 13 Mali, & Gen, non conuertuntur, sed mutuo se excedunt,

235.1. cur ergo inter entis proprietates non numeretur, ibid. per tot.

Mali quae causa.

- 14 Malum causam aliquam habere necesse est, immo & eam esse aliquid bonum, 305.2.
- 15 Malum finalem causam non requirit, potest tamen ex extrinseca intentione operantis, habere ut finem utrum aliquid bonum, ibid. 2.
- 16 Malum medicinale intendi directe potest ut medium, non ut finis, 231.1.
- 17 Malum semper habet pro materiali causa aliquid bonum ibid. 1. in quo non est ut aliquid in ipso ponitur, sed potius ut remouens, ibid. 2.
- 18 Malum quoduis non semper quodlibet bonum destruit, imo nec totum quod est in subiecto, nisi & seipsum per accidens destruat, ibid. 2.
- 19 Malum non habet causam formalem à se ipso distinctam, nisi extrinsecam tantum, & remotam, 232.1.
- 20 Malum semper causatur ab aliquo efficiente, sapientiam prae intentionem, ibi. 1.2. sepe ex perfecta, sepe ex imperfecta causalitate, non tamen semper, ibi. 1.2.
- 21 Malitia effectuum naturalium ex imperfectione naturalis causae semper prouenit, 233.1. In actione vero libera ex mera libertate causa, ibid. 1.2.
- 22 Malum in effectu quandoque ex sola carentia influxus consequitur, ibid. 2.
- 23 Malum ex perfecta causalitate secutum, mediate & immediate à Deo causatur: quod vero ex defectu vel carentia actionis prouenit in naturalibus remote, in moralibus vero, nequaquam est à Deo, 234.1.
- 24 Malum culpa non potest à Deo intendi, secus causa naturalia, 256.1.

Materia.

- 1 **M**ateria prima, & per negationem prioris, & per respectum ad secundam talis dicitur: & quae haec, 250.1.
- 2 Materiam primam necessario ponendam ex necessitate primi subiecti, rerum continuata vicitudine, specialibusque mutationibus, & ex necessaria resolutione ad unum primum subiectum late ostenditur, à ibid. 252.1.
- 3 Materiam primam omnium sibularium esse vnam variis antiquorum Philosophorum deliramentis impugnat, ostenditur, 252.1. ad 254.1.
- 4 Materia non est aliquid ex elementis, 255.1. nec corpus aut substantia completa simplex, aut quoquo modo composita, 255.2. & 256.2.
- 5 Materia prima generabilium stabilem, atomamque speciem sibi vendicat, 257.1. quae siue unita forma, siue separata semper retinet, 327.2.
- 6 Materia non habet à se actualem entitatem sine causa efficiente, 261.1. Non tamen potuit nisi per creationem produci, ibi. 1. si quae productam fuisse, Disp. 20. Sect. 1. n. 17. nec potest nisi per annihilationem, ut pote incorruptibilis desinere, ibid. 2.
- 7 Materia prima cum omni proprietate dici potest habere actum entitatum, à 261.2.
- 8 Materia est pura potentia, metaphysicum actum non excludit: imo & ipsa quodammodo entitatum actus dici potest, 263.1. & 1. & 126.1.
- 9 Materia solum est pura potentia respectu actus informantis proprie & simpliciter dicti, 263.2.
- 10 Materiam esse puram potentiam, & esse in pura potentia cōtraria sunt sicut & materiam esse actum, vel esse in actu, ibid. 2.
- 11 Materia metaphysice composita ex actu & potentia, non physice, 264.1.

12. Materia vt pura potentia qualiter equiparetur actui puro, ibid. 2. & 653.1.
13. Materia non est potentia ad omnem latitudinem substantia, sed solum ad firmam, & ad se compositi, ibidem 1.
14. Materia diuisio in ex qua, in qua, & circa quam exponitur, 249. 2. & 250. 1.
15. Materia transiens, & immanens qua, ibid. 1.
16. Materia non est prima radix distinctionis in diuiduam, 103. 2.
17. Materia quo sensu incommunitabilis, 104. 1.
18. Materia in instanti generationis non posse intelligi singularem per aliquem modum substantialem, & accidentialem ad hanc vel illam quantitatem, vel ad has dispositiones prius natura quam recipiant formam, supposito quod accidentia in toto composito recipiantur, late ostenditur, a 108. de quo etiam vide, 269. 2.
19. Materia non singulatur, ex aliquo, quod agens in ipsa agat, vel ex vi precedentium dispositionum, nisi vt plurimum negatiue & ex infecce, ibid. 2.
20. Materia eadem numero qua fuit in corrupto, manet in genito, 111. 2.
21. Materia respectu generationis & rei genita principium est per verum influxum, diuersum tamen, 237. 1.
22. Materia secundum se directam cognitione est cognoscibilis a Deo, & angelis: semper tamen cum ordine ad formam, 265. 1. 2.
23. Materia prima idea in Deo necessario ponenda, ibidem, 2.
24. Materia cognitio in nobis, licet per proportionem ad artificialium materiam inquiratur, pertinet tamen ad proprium conceptum eius, licet non omnino distinctum, ibidem, 2.
25. Materia suam perfectionem & bonitatem habet, quo autem sensu dicatur non bona simpliciter, 233. 1.
26. Materia finis omnium entium imperfectiss. ma, 279. 1.
27. Materia omnium generabilium vna est specie, & intra eam numericam habet diuersitatem, 278. 2. estque vna positiue ibid. 2.
28. Materia natura non repugnat in diuersas specie materias multiplicari a 278. 1. ad 279.
29. Materia inuisa, ex qua Deus dicitur Sapient. 11. mundum creasse, qua sit, cum eius loci optima explicatione, 283. 2.
30. Materia hac an ita infima vt nequeat vlla inferior esse, 285. 2.
31. Materia prima quomodo sit principium substantialis mutationis declaratur, 2. 219.
32. A materia etiam proueniunt proprietates substantia materialis, 2. 310. 1.
33. Materia & quantitas mutuo se in quocunque composito inferunt, 289. 2.

Materia ad formam, & quantitatem comparata.

34. Materia prima propriam habet entitatem ab entitate forma distinctam, 258. 2. quam a se habet, & non a forma, non tamen sine transcendentali ordine ad illam 260. 1. & 1.
35. Materia prima propriam habet existentiam, non sibi communicatam a forma, habet tamen dependentem ab illa ibi. 2. & 363. 1. Vide etiam verb. Existencia.
36. Materia non potest naturaliter existere sine forma, a 332. 2. ad 334. secus de potentia absoluta, 335. 2. ad 338.

37. Materia vt sine forma seruetur, quid ex parte Deide nouo praestandum, 337. 1.
38. Materiam solum pendere a forma vt a conditione necessaria, non vt a vera causa a priori vt probabilius resoluitur, a 334. 1. 2. ad 335. Vide etiam, 269. 1. 2.
39. Materia dependentia a forma non tollit quin immediate suscipiat accidentia, 299. 1.
40. Materiam non esse modum forma, nec e contra etiam de potentia absoluta non essent inuicem separabiles ostenditur, 258. 2.
41. Qualibet materia est capax cuiuslibet indiuidua forma, etiam eius, quae aliam materiam numero diuersa informat, 117. 1.
42. Materiam simul posse esse causam materialem forma substantialis, & quantitas ostenditur, 299. 2. Materia prius ordine intentionis respicit formam, quam quantitatem: executionis vero non ita, ibid. 2.
43. Materia prius vnitur quantitati, quam substantiali forma, a 300. 2.
44. Materiam esse immediatum susceptiuum accidentium materialium, non vero totum compositum, ex professo traditur, 297. 2.
45. Materia inherere posse: quantitatem, & aliquando ei soli in se, 304. 2.
46. Materia semper est immediatum subiectum quantitat'is, licet in substantiis omnino materialibus oppositum sit probabile, 307. 1.
47. Materiam media quantitate formam substantialem recipere quo sensu verum, 210. 2.
48. Materia prima naturalis potentia est ad animam rationalem, 321. 1.

Materia cœli in se & ad nostram comparata.

49. Materiam cœli specie differre a nostra probabilius, a 297. 2.
50. Materia cœlestium orbium inter se specie diuersa, a 281. 2.
51. Materia cœli cur respiciat formam inseparabilem morruptibilis, 282. 1.
52. Materia cœli longe perfectior nostra, 285. 2. & sequentibus.

Mathematica disciplina.

1. Mathematica & Metaphysica in certitudine comparatio, 28. 1.
2. Mathematica res perfectionem habent, 223. 1.
3. Mathematica quam abstractionem a materia respiciant, Vide, abstractio, n. 2.

Maximum.

1. Maximi & minimi termini qualitatuum explicantur, 2. 494. 2.

Medium.

1. Medium primum & vltimum, inter media ad eundem finem subordinata necesse est dari: & qua hac sint & quoad intentionem, & quoad executionem, 535. 1. Inter hac media quam rationem finis proximi, & remoti participant, ibid. 1.

Memoria.

1. Memoria quid supra sensum addat, 37. 1. 2. An & in quibus animalibus reperiatur, Vide, Animal.

Mensura.

1. Mensura quaedam actiua, passiua alia: illa est apta mensurare, hac vero mensurari ab alio, 2. 344. 2.

Index Rerum

2. Mensura debet esse certa, parua, & homogenea 346.2.
3. Mensura sui ipsius nihil esse potest, 2.373.2.
4. Mensura in actu ultra aptitudinem solum addit usum mentis applicantis unam quantitatem alteri vero per eam cognoscatur: unde nullius rei essentia in huiusmodi ratione mensura consistere potest, 2.344.2.
5. Mensuram & mensuratum debere esse eiusdem generis quo sensu verum, 2.610.1.

Metaphysicæ nomen, obiectum, & essentia.

1. Metaphysica nomina, & etymologia, 2.1.
2. Metaphysica obiectum non sunt entia per accidens, nec rationis, 3.1.
3. Metaphysica adæquatum obiectum non est Deus, est tamen principalius, 4.1.
4. Ad Metaphysicæ obiectum necesse est naturales substantias pertinere, 5.1. per totam. Imo & accidentia directe, & non tantum, ut substantia proprietates, 7.2.
5. Metaphysicæ proprium obiectum ens reale in quantum tale, ibid. 2. per tot. & qualiter ut sic proprietates demonstrabiles principia, & causas per quæ demonstratur habeat ibid. 31.2.
6. Metaphysica omnia entia in particulari non cognoscit. 9 cognoscit tamen aliqua, & quæ ab 9. ad. 14 per totam.
7. Metaphysica materiales rationes in particulari non attingit, nisi quatenus ad immaterialium cognitionem necessaria sunt, 14.1.
8. Metaphysica vera ac speculativa scientia est, 2.4.1. Neque in nobis aliquid habet practica, ibid. 2.
9. Metaphysica, una est species atomi & infima partialis tamen qualitates, seu habitus includit, qui vnam scientiam specie componere dicuntur, & quæ ratione, 17.1.

Metaphysicæ, quæ causæ, quique finis.

10. Metaphysica materialem, formalem, efficientem causam qualiter habeat, ibid. 2.
11. Metaphysicæ finis, veritatis contemplatio propter se ipsam, ibid. 2.1.
12. Metaphysica ad alias scientias acquirendas valde utilis, ibid. 2. qualiterque circa earum obiecta versetur, 18.1.
13. Metaphysica sola suum obiectum esse inter omnes scientias demonstrat, 19.1.
14. Metaphysica secundum se prior est ordine doctrina, omnibus scientiis, respectu vero nostrum non ita, ibid. 1.
15. Metaphysica longe aliter versatur circa prima principia, quam habitus principiorum, 20.2. novam illi certitudinem & evidentiam extensionem tribuit ibid.
16. Metaphysica distinctus habitus est ab habitu principiorum, siu. hic ab intellectu distinguatur siue non 19.2.
17. Metaphysica qualiter inuenit intellectum, ad principiorum cognitionem, rationis terminum ex quibus constat declarando, & certitudinem eorum variis modis demonstrando, & qui sunt, 21.1.
18. Metaphysica non solum prima principia, sed & alia particularium scientiarum contemplatur, 22.1.2.
19. Metaphysica non est proprium instrumentum sciendi tradere, licet in hoc valde iuvet Dialecticam, 22.2. ad 24.1.
20. Metaphysica non solum scientia, sed naturalis sapientia est, 25.2. atq. ut talis qualiter de omnibus agat, ibid. 2. qualiter de difficultatibus, 36.2.
21. Metaphysica qualiter in certitudine ceteras scientias

- superet, & in se, quo ad nos, 28.1.
22. Metaphysica certior est aliis scientiis non solum quoad earum principia, sed etiam quoad conclusiones, 29.1.
23. Metaphysica perfectior est habitu principiorum, ut versatur circa principia aliarum scientiarum non ut circa principia ipsius Metaphysicæ, ibid. 2.
24. Metaphysica qualiter aptior sit ad docendum ceteris scientiis, 30.1. ad 30.2.
25. Metaphysica suas conclusiones demonstrat per finale efficientem, & exemplarem causam, & aliquando per materialem, 31.2. ad 32.1.
26. Metaphysica omnium scientiarum princeps: eas in veritatis cognitione dirigens, eisque imperans, ibid. 1.
27. Ad Metaphysicam scientia omnes, & virtutes naturales ut in finem ordinantur, ibid. 2.
28. Metaphysica non est scientia subalternans respectu aliarum scientiarum, 33.2.
29. Metaphysica est omnium scientiarum naturalium maxime appetibilis, 41.1.
30. Metaphysica simpliciter est nobilior habitu principiorum vicumque sumpto, 29.1. & 30.1. & seq. non vero certior aut evidentior, ibid.
31. Metaphysica abstractio à materia qualiter ab abstractione aliarum scientiarum differat. Vide, Abstractionem, 2.

Mistio & mistum.

1. Mistionis definitio elucidatur, 347.2.
2. Misti corpora sepe habet in se imbibita minora corpora, 348.1.
3. Mistum ab elemento prædominante quo sensu moueri dicitur, ibid. 2.

Modus.

- M**odus varie à Philosophis sumitur, 126.1.
- Modos reales positivos super additos veri essentia necessario admittendos, ibi. per tot.
3. Modi isti non sunt dicendi res seu entitates, nisi late & generalissime sumendo ens, 163.1.
 4. Modi eiusdem rei non distinguuntur inter se, nisi tantum modaliter seu ex natura rei: modi vero diversarum rerum tanquam rei à re, 164.2.
 5. Modos substantiales & accidentales cur in eadem re multiplicari non implicet, 165.1.
 6. Modus & res, quo sensu distinctas habeant essentias, ibid. 2.
 7. Modus substantialis ille est, qui ad constitutionem substantie pertinet: accidentalis vero qui hanc completat & constitutam supponit, 2.13.1.
 8. Modi terminantes respectu rerum, quas terminant, quod genus casualitatis exercent, 144.2.
 9. Modi substantiales de potentia materia quodammodo educuntur, 325.1.
 10. Modi accidentales non omnes dici proprie possunt formæ, qui tamen ex illis id habent, 361.1.
 11. Modi accidentales tam naturales, quam supernaturales non possunt nec de potentia absoluta nisi per educationem fieri, 364.2.
 12. Modi entium sub diuisione adæquata entis comprehenduntur, 2.203.1.
 13. Non omnes modi reuocantur ad prædicamenta entium quorum sunt modi, 2. ibid. 1.
 14. Modus accidentalis qui ad constitutionem alicuius entis pertinet, ad ipsius genus reuocatur: qui vero illud supponit constitutum, proprium genus ab illo distinctum postulat, 2.204.1.
 15. Modus rei compositæ, ipse etiam compositus est, 249.2.

- 16 Modus rei quoad propriam realitatem non habet, nisi
quam est principium per se ac proprium agendi. 2. 65. 2.
17 Modi per veram ac propriam efficientiam fiunt. 2. 256
2.

Motus, mutatio, & motor.

- 1 **M**otus infinitum in duratione, virtutem infinitam in mouente non indicare. 2. 254. 1. ad 45.
2 Motus in infinitum velox, infinitatem in mouente non infert, nisi per plurimum secundum quid. 2. 47. 2. & 48. 2.
3 Motus non fieret in instanti & si daretur potentia motiva infinita. 2. 49. 1.
4 Motus, a termino modaliter saltem distinguitur. 2. 573. 1.
5 Motus idem subiectum, & sub eadem ratione respicit, quod passio, ibid. 2.
6 In motus definitione illam particulam pro ut in potentia, duobus modis posse intelligi probatur. 2. 574. 1.
7 Motus & passionis exacte aequiparatio. 2. 572. 2.
8 Motus ut actum mobilis significat, ad predicamentum passionis pertinet, ut vero fluxum ad terminum precise, eiusdem est predicamenti cum illo. 2. 575. 1.
9 Motus pro reali & accidentali actu mobilis stricto sumptus non minus vniuersum predicatum importat, quam passio. 2. ibid. 2.
10 Motus ex ratione quae a passione distinguitur, cur predicamentum speciale non constituit, ibid. 2.
11 Motus solus habet per se primo intrinsecam successionem. 2. 603. 2.
12 Motus tardus, & velox per idem spacium, sintne aequales, & quam distinctionem sortiuntur. 2. 605. 2.
13 Motus idem numero qui praecessit, potest a Deo repro-
duci. 2. 606. 2. 607.
14 Motus velocitatem nullum agens efficit, quin & mo-
tus substantiam attingat. 2. 432. 2.
15 Alterationes fieri in instanti non repugnat: est enim
successiva ex resistentia passio. 2. 56. 2.
16 Inter meram mutationem, & immutabilitatem, se-
clusa metaphora non datur medium. 2. 87. 2.
17 Motus contrarii aliquando possunt esse simul, aliqua
do vero non. 2. 478. 2.
18 Motus duplex in ensio, alia a subiecto, alia a termino
desumpta. 2. 369. 2.
19 Motus continuus ab ipsius successione distinguitur,
& est separabilis. 2. 370. 1.
20 Augmentationem, aut aggenerationem in instanti
fieri non implicat. 2. 371. 1.
21 In motu locali qualiter aliquid adquiratur, vel deper-
datur. 2. 622. 2.
22 Motus per accidens non tollit quin res mutetur motu
in se recepto. 2. 637. 1.
23 Non implicat fieri mutationes corporis quoad totum
locum in instanti. 2. 56. 2.
24 Motus localis corporum habet suam continuationem
& successionem a mobili, & termino: spirituum vero
solum a termino. 2. 371. 1.
25 Motus non solum non fuisse ab aeterno, sed nec esse po-
tuisse ostenditur. 2. 19. 1.
26 Mouens se per se primo an quiescere taleat, ad quie-
tem alterius. 404. 2.
27 Motus localis perfectior est aliis motibus. 302. 2.
28 Motus qui non procedit ex cognitione, & appetitu
ne non est vitalis. 2. 276. 1. 2.
29 Motus a passione distinctio. Vide, passio.
30 Motus quam & qualem durationem habet. Vide,
Tempus.
31 Mouens, & Motum, quae distinctio est in omni actio-

num genere habere debeant, quaque verum sit omnino
quod mouetur ab alio moueri. Vide Agens.

Mors.

Mors in fieri malum est subiecto ad cuius destructio-
nem disponit: secus in facto esse, seu in instanti in
quo res destruitur. 2. 251. 1. 2.

Mundus.

- 1 Mundum non fuisse ab aeterno ex essentia creationis,
qua demonstratur. 490. 1.
2 Mundi procreatorum, & gubernatorem non posse nisi
vnum tantum esse. 2. 230. 2. ad 32.
3 Prater hunc mundum alium esse creabilem omnino
certum, affirmare autem fuisse creatum, semetipsum.
1. 34. 1.

Natura.

- 1 **N**atura nomen quam etymologiam habeat, quasque
significationes. 331. 2.
2 Natura & essentia in quo differant. 352. 1.
3 Natura substantialis creata in abstracto significata
non est prima substantia, sed ab ea non minus quam a
supposito distinguitur. 2. 225. 1.
4 Natura creata non potest assumi cum substantia pro-
pria, ibid. 1.
5 Natura creata non est per se ac essentialiter subsistens.
2. 228. 1. 2.
6 Natura humana si a verbo relinqueretur, aliquid esset
addendum, ut conaturaliter subsisteret. 230. 1.
7 Natura creata potest sine propria substantia conserva-
ri non tamen sine vi a. 2. 262. 1.
8 Natura, quaecunque sit, a Deo vi a supposito potest su-
stentari. 2. 233. 2. & 234. 1.
9 Natura secundum D. Thomam non est proximum su-
scriptum ex essentia. 237. 1.
10 Natura si existeret sine vlla subsistentia, nec supposi-
tum esset nec persona. 1. 241. 2.
11 Natura substantialis est perfectior, quam subsisten-
tia. 2. 243. 1.
12 Natura materialis diuisibilis est in partes essentielles,
integrales ibid. 2.
13 Natura si conservaretur sine vlla subsistentia, posset
absq. illa operari sine nouo miraculo. 2. 267. 1.

Naturalis & necessaria causa.

Vide, Causa efficiens naturalis &
necessaria.

Necessitas.

- 1 **N**ecessitas quoad specificationem in actibus in quo
fuit. 355. 1.
2 Necessarium multipliciter dicitur. 436. 2.
3 Necessitatis varij modi occasione diuina libertatis expli-
cantur. 2. 123. 2.
4 Necessitas ex suppositione antecedente tollit liberta-
tem, ex consequenti vero non ita. 450. 1.

Negatio.

- 1 Negatio, & privatio in quo differant. 2. 653. 1.
2 Negatio & privatio prout in rebus non sunt entia ra-
tionis. 2. 655. 1. 2.
3 Negatio & privatio secundum se considerata in quo co-
ueniant. 2. 655. ad 656. 1. 2. in quibus vero non. 2.
657. 1.
4 Negatio potest esse necessaria subiecto privatio vero dif-
ferant. 2. 657. 1.

Index Rerum

- 3 Negatio cur non potest esse generatio: is principium eo
saltem modo quo prius, 2. 658. 1.
6 Negatio: is & privationis ut entia rationis sunt quan-
ta diversitas, 2. 695. 2.

Numerus.

Vide, Quantitas discreta.

Obiectum.

- 1 Obiectum scientia non debet necessario poni in præ-
dicamento, 6. 2.
2 Obiectum scientia necessario habere proprietates demõ-
strabiles, causas etiam, & principia per quæ demon-
stratur, 8. 1.
3 Obiectum quam exerceat causalitatem tam respectu
potentia, quam actus eius, 2. 48. 2.
4 Obiecti cognitio non influit essentialiter in actum volitio-
nis, 406. 2.
5 Obiectum Metaphysica. Vide Metaphysica.

Oppositio.

- 1 Oppositio quid late sumpta comprehendat, quid
proprie, 2. 410. 1.
2 Oppositio inter quæ extrema intercedere possit, ibidem
2.
3 Oppositio solum addit supra ea quæ opponuntur, respec-
tum realem, vel rationis, ibid. Hinc ergo quæ opposi-
tionis importent, ibid. 2.
4 Oppositio inter unum extremum reale, & aliud ratio-
nis, magis est rationis quam realis, 2. ibid. 2.
5 Oppositionis negatiua & positiua varia divisiones, 2.
ibid. 2.
6 Oppositio per se primo conuenit negatiua oppositioni.
2. 471.
7 Opposita, contradictoria, & priuatiua quomodo dif-
ferant à contrariis absolutis, 2. 475. 2.
8 In iis quæ positiue opponuntur, semper Vnum aliquo
modo includit negationem alterius, 47. 1.
9 Oppositio relatiua quæ & qualis, 2. 546. 1.
10 Oppositio contraria. Vide contrarias.
11 Oppositio contradictoria. Vide Contradictoria.

Organa.

- 1 Organa requirunt corpus mixtum ex qualitatibus pri-
mi, 2. 281. 1.

Pars.

- 1 Pars integralis quando non est vnita, completa substā-
tia est, 2. 214. 1.

Passio.

- 1 Passiois acceptiones variæ, 2. 392. 2.
2 Passio quæ est species qualitatis tantum accidentaliter
affert à qualitate passibili per breuem, aut diuturnam
durationem, 2. 401. 2.
3 Passiōnem esse prædicatum aliquod, aliud est ac per mo-
dum passiois concepti & prædicari, 661. 2.
4 Ad rationem passiois, quæ conditiones requirantur,
ibid. & 65. 2.

Passio prædicamentum.

- 1 Passiōnem & actionem solæ ratione ratiocinata distin-
guunt, 2. 570. 2. ad 672.
2 Passio à termino ut motus à re distinguitur, 2. 557. 1.
3 Passiois, & motus elegans æquiparatio, tam in respec-
tu ad terminum quæ ad subiectum, 2. 573. 1. ad 574.
4 Passio & motus non distinguuntur realiter, aut modaliter
distinctione, 2. 574. 2. Quinimo proprie & complete ad-

quiparata nec ratione ratiocinata, sed appellatione
tantum ibid. & seq.

- 5 Passio sub aliqua præcisione potest ratione distinguere
motu, ibid. m.

6 Passio communis est tam substantiali, quam acciden-
tali passiois, quid analogum, nec ut sic constituit prædi-
camentum, 2. 575. 1.

7 Passiois nomen actuale in herentiam importat, 2.
576. 1.

8 Passiōnem ut sic essentialiter dicere actuale vnionem
ad subiectum, & terminum cuius est passio, inductio-
ne ostenditur, 2. 576. 2. 578. 1.

9 Passio in successiuam, & instantaneam recte & ada-
quate diuiditur, 2. 577. 2. & 577. 2.

10 Passiones instantaneæ, transiens & permanentes, ac-
cidentaliter tantum diuersæ, 2. 578. 2.

11 Passio instantanea potest fieri coexistendo temporino-
stis, ibid. m. 2.

12 Passio successiua duplex, vel continuata, vel discreta,
quæ tamen essentialiter non distinguuntur, ibi sicut
nec successiua, & instantanea ex eo præfatio, nisi ratio-
ne terminorum id habeant, 2. 578. 2. ad 580.

Pater.

- 1 Pater in diuinis quo sensu à Sanctis principium, & finis
totius Deitatis nominetur, 237. 2.

Perfectum, & perfectio.

- 1 Perfectio simpliciter, & secundum quid in quo consistat,
216. 1. & 223. 1.

Persona.

- 1 Persona ratio ab omnibus personis abstractibilis, ad præ-
dicabile proprii reducenda, 149. 2.
2 Persona idem est quod suppositum in natura intellectua-
li, 2. 225. 2. & 226. 1.
3 Persona dicitur aliquando conuertibiliter cum hypo-
stasi, ibid. 2.
4 Persona diuina essentialiter distincta, cui vna sine a-
lia existere nequeant, 171. 2.
5 In personis diuinis qualiter in vna dici possit prius alia,
237. 2.
6 Personæ diuine productæ quare à producente non pen-
deant, 243. 2.
7 Personæ diuine simpliciter loquendo, non sunt essentialiter
diuersæ etiam in quantum personæ sunt, 2. 92. 1.

Phantasia.

- 1 Phantasia notitia ad actum appetitus non conuenit ef-
fectiue, sed tantum reconditio, 418. 2.

Physica.

- 1 Physica quam abstractionem à materia respiciat, vide
abstractio, m. 2.

Possibile, & possibilis.

- 1 Possibile in se, secundum se, in distinctione vel
denitate proportio, quæ & existentium, 148. 2.
2 Possibile positum de nominationem dicitur a potentia pro-
ductiua, 2. 136. 1.
3 Possibile negatiue est quidquid non involuit contradic-
tionem, impossibile vero quidquid illam importat: nec
sufficit obpositio alia aut contrarietas, ibid. 1. & 1.
4 Possibile vel impossibile quid sit, naturale lumen in-
tellectus nostri non semper percipit, 2. 36. 2.
5 Possibile quo sensu obiectum omnipotentia diuina, vide
Deus num. 109.
6 Possibile ut dicitur non repugnantiam fundat potentia
Logica

Logicam: ut vero positiua denominationem à potentia desumptam, potentiam ipsam, 2. 391. 2.

Potentia.

- 1 Potentia multipliciter sumi potest, 2. ibid. & 2. 404. 1.
- 2 Potentia realis physica tam substantiam, quam accides comprehendit, 2. 424. 1. 2.
- 3 Potentia duplex, & que per se primo ad actum ordinatur, & que concomitanter tantum ad aliam absolutam entitatem id fortitur, 296. 1.
- 4 Potentiam actiuam creatam à propria substantia realiter distingui late tractatur, & cum D. Thoma res soluitur, à 394. 1.
- 5 Potentia à substantia realiter distincta necessitas ex inproportionem substantia ad omnes suos accidentales actiones eleganti inductione ostenditur, à 394. 2. ad 395. 2.

Potentia species qualitatis.

- 6 Potentia species qualitatis per quid essentialiter constituitur, 2. 494. 1.
- 7 Potentia in communi definitio traditur, & explicatur 2. 411. 1.
- 8 Potentia, & impotentia ad eandem speciem pertinent, 2. 402. 1.
- 9 Potentia alia actiua alia passiua. 2. 405. 1. licet ex his nulla sit pure passiuia, ex illis vero pure actiua complures: quae quidem re & essentia inuicem differunt, 2. 407. 1.
- 10 Potentia omni actiua passiuam correspondere qualiter verum habeat exponitur, 2. à 408. 2.
- 11 Potentia actiua, & passiuia definitiones ab Aristotele traditae explicatur, 2. 410. 2.
- 12 Potentia actiua & passiuia eadem qualitas esse potest etiam respectu sui ipsius, 2. 409. 2. quae ut sit adequata conceptui vnicuique constituitur speciem: inadeguata vero duas rationes distinctas, 410. 1.
- 13 Potentia rationem ab aliqua qualitate participari unde dignoscatur, 2. 141. 2.
- 14 Potentia actiua cur ab actuali operatione cessent aliquando, 417. 2.
- 15 Potentia productiua quantumvis finita, potest in infinitum attingere successus effectus numero diuersos, & cur, 168. 2.
- 16 Potentia anima duobus modis ad agendum excitatur 313. 1.
- 17 Potentia eiusdem suppositi qualiter ad agendum subordinantur inter se, 529. 1.
- 18 Potentia immanentes cur sibi determinent tales numero actus, ita ut alios attingere nequeant: reliquae vero potentia non ita, 589. 2.
- 19 Potentia loco motiua à substantiis realiter distincta, 391. 2.
- 20 Potentia loco motiua animales quae, 401. 1. Potentia vitalis qualis concursus ad suos actus, vide, actus numeri, 6.

Potentia naturalis, supernaturalis, obediencialis, & neutra.

- 21 Potentia naturalis multipliciter dicitur, 2. 412. 1.
- 22 Potentia actiua transcendentaliter sumpta, est secundum omnem respectum naturalis: semper tamen aliquem naturalitatis respectum habet, ibid. 1. 2.
- 23 Potentia actiua supernaturalis & obediencialis esse potest: violenta nequaquam, ibid. 2. & 223. 1.
- 24 Potentia passiuia transcendentaliter sumpta, natura huius obediencialis, & neutra esse potest, 7. ibid. 1. 2.

- 25 Potentia passiuia qualiter violenta dici possit, 2. 415. 1. 2.
- 26 Potentia predicamentalis semper est naturalis comparatione actus: subiecti vero non ita, ibid. 2.
- 27 Potentia predicamentalis s. potentiam obediencialē quatenus talem non admittit, sicut neutram, aut violentam respectu actus, 2. ibid. 2.
- 28 Potentia ad suum actum comparata, vide, Actus, 117.
- 29 Potentia neutra, an & quomodo admittenda, 413. 2.
- 30 Potentia neutra dupliciter dicitur, ibid.
- 31 Potentia passiuia, quae est in rebus ad formas artificiales, neutra dici potest, 2. 414. 2.

Potentia Logica, & obiectiua.

- 32 Potentia Logica in sola non repugnanti extremorum consistit, 2. 391. 2. nec ad constitutionem predicamentum pertinet, ibid.
- 33 Potentia logica nec naturalis est, nec violenta, 2. 412. 2.
- 34 Potentia obiectiua quid apud Scotum, 2. 161. 2.
- 35 Potentia obiectiua non est determinata species qualitatis, 2. 404. 2. Nec res aliqua positiua, 2. 161. 2. Quid ergo vere sit, 2. 162. 1.

Praxis.

- 1 Praxis quid sit, 2. 464. 1.
- 2 Praxis dicitur etiam actus extra intellectum, licet sit immanens, 2. ibid. 2. imo & ipse actus intellectus ab alio directus, ibid. 2.
- 3 ad praxim non requiritur ut sit conformis recte rationi, 2. 465. 1.
- 4 Praxis moralis, & artificiosa in conformitate consistunt, illa ad rationis, haec ad artis regulas, ibidem.
- 5 Praxis ab Aristotele diuiditur in actionem, & factionem, & quid utraque 2. 365. 2.

Predeterminatio.

- 1 Predeterminatio causa secunda à prima non est necessaria in naturalibus, nec in liberis causis, à 313. 2.
- 2 Predeterminatio physica causam liberam necessitaret, quoad exercitum, & quoad specificationem, 516. 1.
- 3 Predeterminatio physica semel in voluntate posita non potest voluntas non operari actum, ad quem predeterminatur, 515. 1.
- 4 Predeterminatio physica ad subordinationem causa secunda ad primam non est necessaria, ibidem. 2.

Predicabile.

- 1 Quinque predicabilia sufficientia declarantur, 148. 2.

Predicamentum.

- 1 Predicamenta accidentium aliquam conuenientiam habent transcendentalem, 2. 323. 2.
- 2 In nouem predicamenta diuiditur accidens immediate, 324. 1.

Predicatum.

- 1 Predicatum, nullum potest conuenire naturae secundum se, nisi ei per se posteriori sit, aut prout in indiuiduis, 135. 1.
- 2 Quae praedicata dici possunt conuenire naturae, secundum se, 135. 2.
- 3 Praedicata essentialia, ut genus, differentia, & species in eodem indiuiduo neque ut vniuersalem à particulari, neque ut vnum indiuiduum incompletum ab alio ex natura rei distinguuntur, sed sola ratione cum fundamento in re late probatur, à 150. 1. per totam sect.

Index Rerum

- 4 Predicata essentialia, & forma substantialis quæ ordinem relationis inter se ferunt, 338. 2.
- 5 Predicata essentialia in eadem repro. essum in infinitum non admittunt, 354. 2.
- 6 Predicata abstracta generum & specierum, vide abstractione, n. 607.

Principium rei.

- 1 Principium rei litesumptum quid significet, 236. 1. quid sit & us acceptum, ibid. 2.
- 2 Principiū & necessarium esse aliquo modo prius principato, & in creatis & in diuinis ostenditur, a 2. 7. 1. 2.
- 3 Principium principatum aliqui habere connexionem & consecutionem vnius ab alio necesse est, 230. 2.
- 4 Principiū descriptio ex Aristotele & D. Thom. ibid. 2.
- 5 Principiū dupliciter generalis diuisio exponitur, 239. 1.
- 6 Principium analogice dicitur de omnibus membris sub illo contentis, ibid. 1.
- 7 Principiū vox ad quid significandum primo imposita, ibid. 2.
- 8 Principium de Deo, & creaturis analogia attributionis dicitur, 340. 2.
- 9 Principium de Deo vi Dei & vi creaturam principium analogice dicitur, & ex parte relationis inter principium, & principatum, & ipsarum etiam emanationum, ibid. 2. ex parte vero eius quod principium denominatur, etiam formaliter sumptum, vniuoce, 241. 1.
- 10 Principium generatum, & spirituum in Deo vniuoce dicitur, ibid. 1. sicut & de Deo creatis, & op. ante ex subiecto, ibid.
- 11 Principium latius patet quam, ibid. 2.
- 12 Principium, & principatum cur Theologis correlatiua negentur, 242. 1. 2.

Principium cognitionis.

- 1 Principium cognitionis seu complexum quid, 236. 1.
- 2 Prima principia non possunt à priori per villam causam demonstrari, nisi forte interuentu supernaturalis Metaphysica 2. 1. 1. ibid. 2.
- 3 Duo prima principia, seu propositiones immediatae sunt necessariae in omni scientia, ad qua vltima resolutio fiat, 71. 1.
- 4 Principium illud impossibile est idem simul esse, & non esse, quo sensus sit simpliciter primum, 71. 2. & 72. 1. Eius veritas in entitate rei, non in vnitatem fundatur, 74. 2.

Prius, & posterius.

- 1 Prius natura potest esse aliquid eo, quo secundum aliam rationem posterius est tempore, 36. 2.
- 2 Prioritas naturae an nouerit Aristoteles, 580. 2.
- 3 Multipliciter potest dici prius alio cognitione, 2. 321. 1.
- 4 Prioritas independentia coincidit cum prioritate definitionis, ibid. 1.

Privatio.

- 1 Privatio qualiter rei naturalis principium, 236. 2.
- 2 Privationis variae diuisiones, 2658.
- 3 Privatio magis & minus qualiter suscipiat, 2. 657. 1.
- 4 Interprivationem & habitum non datur modum respectu proprii subiecti: inter negationem vero & formam respectu nullius, ibid. 1. 2.
- 5 Privatio solis veris entibus conuenit, negatio autem etiam falsis, 2. 658. 2.
- 6 Privatione ut ens rationis non concipi per modum forma qua priuat, sed cuiusdam qualitatis, inductione

ostenditur, 2. à 658. 2. 659. 2.

- 7 Privatio semper concipitur ut inexistens secus negatio ibidem. 2.

Propositio.

- 1 Propositio eadem tam vocalis, quam mentalis, etiam vltimata, dum modo abstracta sit, mutari potest de vera in falsam, & e contra, sine sui mutatione, 177. 1.

Proprium, & proprietas.

- 1 Proprium, & accidens, ut vera vniuersalia constituantur in concreto sumenda, 149. 2.
- 2 Proprietates rei, maxime quae illi ratione propriae formae dantur, ab eius essentia per naturalem emanationem effectiue procedunt, 451. 2.
- 3 Proprietates quae & qualiter à substantia emanant, vide accedens à n. 27. ad. 30. vide etiam emanatio.

Qualitas.

- 1 Qualitas per se primo instituta ad formandum substantiam qualiterque id praestet, 2. 387. 2.
- 2 Qualitas cur dicatur consequi formam, 388. 1.
- 3 Qualitas in quatuor bimembres species, ab Aristotele diuisa, 2. ibid. 2. explicatur si quid membra, à 389. 2. ad 393. 1. de quo verb. Habitus Dispositio, potentia, Figura.
- 4 Qualitatis haec species essentialiter & realiter distinctae, 2. 394. 1.
- 5 Qualitatis praedictae diuisionis sufficientia & ordo exponitur, 2. 397. 1. & 399. 1.
- 6 Qualitates primae essentialiter distinguuntur à potentia 2. 395. 1. nec sunt nisi concomitanter principia aeterna ibidem.
- 7 Qualitates tertiae, & quartae speciei naturaliter solum in corporibus reperiuntur supernaturaliter etiam in Angelis, quibus prima, & secunda ex natura rei conueniunt, 399. 1.
- 8 Qualitates prima in ea temperie qua temperamentum constitunt, non indigent ut conseruentur, nisi sola remotione extrinseci agentis, 1.
- 9 Qualitates intentionales de potentia subiecti vere educuntur, 362. 1. per totam: sicut in spirituales, quae naturaliter modo, propria actione fiunt ibid. 2. & 363. 1.
- 10 Qualitates spirituales quo sensu dicantur fieri in subiecto sine transmutatione, 302. 2.
- 11 Qualitates supernaturales nec creantur, nec concrescunt, sed ex obediuntiali potentia anima educuntur, à 396. ibid. 1.
- 12 Soli: si non omni qualitati conuenit esse principium proximum efficiendi, à 392. 2. cui ergo? à 394. 2.
- 13 Qualitas virtualis cur subiectum suum alterare non possit, 399. 1.
- 14 An qualitatibus termini magnitudine paruitatis, à 311. 2.

Quando.

- 1 Constitutum predicamenti quando variis modis ab aliquibus assignatur: sed impugnantur omnes, 2. à 614. 1.
- 2 Quando per durationem tanquam per formam constituitur, cuius subiectum res durans, concretum autem eadem ipsa sub denominatione durantis, 615. 2.
- 3 Quando & cur speciale predicamentum constituat, omnes motus vero non ita, 2. 616. 1. 2.
- 4 Ad predicamentum quando omnes creatae durationes spectant, 2. 617. 2.

Quantitas.

Quantitas.

- 1 Quantum quid sit: ubi singula partes Aristotelice descriptionis explicantur, 2.339.1.
- 2 Quantum est diuisibile naturaliter, & vnde id habeat, ibid.1.
- 3 Quantitas distinguitur realiter à substantia, 2.241. & 350.1.
- 4 Quantitas non habet in suo effectu formali vnā partem materiae entitativae distinguere ab alia, 105.1. quod tamen ei praestet, 347.1. vide etiam, 2.106.1.
- 5 Quantitas non habet occupare determinatum spatium, nisi ut substat tali modo dimensionis, aut rarefactionis, 2.374.2.
- 6 Partes quantis secundum suasmet entitates partiales illi formaliter insunt, 2.339.1.
- 7 Quantificatio formarum materialium, vel quantitarum non est effectus formalis quantitatis, 308.2.
- 8 Quantitas in spirituali subiecto nequaquam recipi potest, 301.1.
- 9 Quantitas si toti inisset compositio, non simplici vnione ei neceretur, 307.2. ad 308.1.
- 10 Quantitas proprietates est consequens materiam, 310.1. Nec solum in ea recepta, sed & ab ipsa effectiue dimanans ibid.2.
- 11 Quantitas eius non sit actiua, qualiter ad actum naturalem agentis conferat, 392.2.
- 12 Quantitas eadem specie, diuersas specie materias consequitur, 290.1.
- 13 Ad quantitatem non est per se motus, sed accretio tantum, 310.2.
- 14 Quantitas non habet contrarium, 2.383.2.
- 25 Quantitas non recipit magis & minus, 2.384.1.
- 16 Aequalitas vel inaequalitas aptitudinalis in rigore sua est quaedam quantitatis proprietates, licet ei non addatur aliquid ex naturae distinctum, 2.384.2. & 285.1.
- 17 Quantitas qualiter subiectum accidentium naturaliter & supernaturaliter, vide accidens, n.3. & sequentibus. Quantitas cum conseruatur in Eucharistia sine subiecto quo indigat, v. de accidentibus, n.32. qualiterque recuperaretur, ibid. n.61.

Quantitas continua.

- 18 Quantitas continua, in corpus, superficiem, & lineam, ut in species vltimas adaequate diuiditur, 2.365.1.
- 19 Ne locus, motus, aut tempus sunt species quantitatis, 2.366.2. & 369.1. & 404.1. & sequentibus. ad 406.
- 20 Quantitatis continua ratio nequit nisi in re permanente inueniri, 2.375.1.
- 21 Quantitatis haec omnes species realiter inter se distinguuntur, 2.358.2.
- 22 Quantitas indiuisibilis habet tam terminantia, quam continuantia, 2.357.1.2.
- 23 Nullum punctum, aut linea, est terminatum tantum, sed sola superficies vltima id habet, 2.359.1.
- 24 Quantitatis indiuisibilia sunt in potentia respectu realis diuisionis, in actu vero respectu existentiae realis, 2.377.2.
- 25 Quantitas continua infinita puncta habet, 2.390.
- 26 punctum vniitur lineae media vnione ex natura rei ab illo distincta, 360.1.2.
- 27 punctum, lineam aut superficiem non implicat à Deo separatim conseruari focus de tota indiuisibilium collectione, ibid.1.
- 28 Indiuisibilia quantitativa subiectantur in indiuisibilibus

libus substantialibus illis correspondentibus, 2.361.1.
 29 punctum non est species quantitatis, 2.364.2.
 30 Quantitatis continua proprietates est esse indiuisibilem in infinitum, 2.418.1. non vero esse infinitam actu, 365.1.

Quantitas discreta.

- 31 Quantitatis discretae principium, vnitas quantitativa, 2.378.2. Quae ut sic non addit quantitati continuam nisi praesentem negationem vnionis, ibid.
- 32 Quantitas discreta realiter est in rebus, nil tamen super rebus naturales addens, ibid.2. & 377.1.
- 33 Quantitas discreta an in collectione vnitarum consistat: sitque vera species quantitatis, 2. ibi.2.
- 34 Quantitas discreta multitudo rerum spiritualium non est, 2.377.9.1. sicut nec oratio ibid.1.
- 35 Quantitas discreta diuiditur tanquam genus subalternum in sua inferiora, 2.382.2.
- 36 Numeri inaequales, specie distinguuntur, ibid.2.
- 37 Quomodo dicatur vltima vnitas forma numeri, 2.383.1.
- 38 Quantitas discreta est diuisibilis in vnitates, 2.385.2.
- 39 Quantitatis discretae proprietates est esse parem vel imparem, 386.1.

Raritas & densitas.

- 1 Raritas & densitas an sint qualitates, 2.400.2.
- 2 In qua specie qualitates, 2.401.1.
- 3 A modis rarefactionis & condensationis quantitas habet occupare determinatum spatium, 2.374.2.

Relatio.

- 1 Relationes reales dantur proprium & speciale predicamentum constituentes, 2.499.1. & 225.1.
- 2 Relationis definitio ex Aristotele traditur, exponitur, & relationibus rationis nequaquam conuenire ostenditur, 2.511.2.
- 3 Relationis definitio, per quam particulam transcendentia excludat, 5.2.1.
- 4 Relatio eius importet in, qualiter totum suum esset ad aliud, ibid.2.
- 5 Relationem realem, perfectionem dicere ex professo tractatur, & probatur, ibid.2.
- 6 Relatio creata non potest dici ens imperfectionem includens sine perfectione vlla, 2.10.1.
- 7 Relatio realis sola est quae constituit predicamentum. Ad aliquid, 2.506.1.
- 8 Relationis non datur vnicus conceptus communis relationis realis, & rationis, & mens D. Thomae de hoc exponitur, 2. ibid.2.
- 9 Relationis effectus formalis non est aptitudine, sed actu referre, 2.508.1.
- 10 Relatio bene potest concipi ut actu efficiens, quin intelligatur ut actu referens, 2.514.2.
- 11 Relationis differentia essentialis principaliter ex termino, quodammodo etiam ex fundamento desumitur, 2.548.2.
- 12 Vnde relatio non pendet formaliter ab alia, 2.544.1.
- 13 Relatio non est actionis effectuum principium, 419.2.
- 14 Relationes predicamentales esse, ut aliquid à transcendentalius conditum, 2.512.1.
- 15 Relatio non habet finalem causam, nec proprie efficientem, 2.514.2.

Index Rerum

- 16 Relatio reale subiectum requirit, 515. 1.
 17 Relatio vna etiam secundum esse ad, in vno tantum subiecto esse potest, ibid. 1. n. si proxime in aliquo accidentali sit, remote vero in alio, ibid. 2.
 18 Relationis aliquando virumque subiectum, aliquando proximum tantum denominant, ibid. 1. & 516. 1.
 19 Relatio qualiter magis & minus suscipiat, 2. 551. 1.

Relationis diuisiones.

- 20 Relationis diuisionum mutui ordo exponitur, 2. 548. 1.
 21 Relationis diuisio in tria genera iuxta triplex fundamentum, vnitatis scilicet, actionis, & mensura traditur ex Aristotele, 1. 522. 1. d. f. n. d. t. g. ostendit hoc tria membra realia esse, & inter se distincta, 2. 524. 3. & sufficientia eius rationes expendantur, 2. 525. 1.
 22 Relationis diuisio in aequiparantia & disquiparantia, qualis, 2. 528. 1. de qua vide etiam, 2. 534. 1.
 23 Relatio intrinsecus, & extrinsecus adueniens quid secundum Scotum, 2. 532. 1. impugnatque predicta diuisio, 2. ibid. 2.

Relatio ad fundamentum, & fundandi rationem comparata.

- 24 Relationes predicamentales a fundamentis non distinguuntur distinctione reali, 2. 500. 1. In quo quadam Durandi limitationes examinantur, & reuocantur ibidem 2. Nec distinctione media inter hanc, & modalem, 2. 502. 1. 1. Relatio, si a fundamento in re distinguitur, modale distinctionem habebit omni relationi communem, ibidem 2. Ex qua suppositione non potest eius aduentu fundamentum non mutari, 2. 503.
 25 Per relationem mutari fundamentum, quas difficultates patitur, ibid.
 26 Relatio eodem modo a fundamento distinguitur, ut dicitur Ad, & ut dicitur in, 2. ibid. 2. & 504. 1.
 27 Relatio predicamentalis licet aliquid reale sit, sola tamen ratione cum fundamento in re a proprio fundamento distinguitur, 2. 504. 2. & 2. 502. 2.
 28 Relatio semper exigit reale fundamentum, quod a proximo subiecto relationis non est necesse distinguere, 2. 516. 1.
 29 Relationes aliquae immediate fundantur in substantia ut identitatis specifica, creaturae, & similes, 2. ibidem 2.
 30 Relationis fundamentum semper in se includit rationem fundandi, nec haec duo Physice, sed Metaphysice tantum sunt distincta, 2. 517. 2.
 31 Relationes aliquae praeter fundamentum, eiusque intrinsecam rationem fundandi aliquam actionem vel passionem, ut conditionem requirunt, ibid. 2.
 32 Relatio vna fundari potest in alia, & ferrique per illam ad aliquid sibi accidentarium: ad id enim quod intrinsece respicit, se ipsa sine noua relatione refertur, 2. 526. 1.
 33 Vnam relationem fundari in alia processum in infinitum non infert, 2. 526. 1.

Relatio ad terminum, & ad rationem terminandi comparata.

- 34 Relatio semper exigit terminum realem actu existentem, & cur, 2. 519. 1. ibid. 2. Nec de potentia absoluta, aliter potest conservari, 2. 529. & 1. 171. 2.
 35 Relationis essentialis, qualiter terminus intret, 2. 520. 2.

- 36 Relatio, essentialiter exigit, fundamentum & terminum eius, re ipsa distinguunt, 2. 521. 1.
 37 Non tamen semper aequalem exigit distinctionem, ibid. 2.
 38 Relationis terminus in communi, cur speciale predicamentum non constituat, 2. 547. 2.
 39 In relationis termino, actu terminare est mera denominatio extrinseca: secus esse terminatum, 2. 539. 1.
 40 In relationibus non mutuis, ratio terminandi, necessario est aliquid absolutum, 2. 540. 1.
 41 Relationes mutuae, ad solutum terminantur, 2. 541. 2.
 42 Quod in vnoquoque extremo, si ratio fundandi propriam relationem, est ratio terminandi alteri in relationem, 2. 542. 2. quod & in rebus non mutuis, verum ostenditur, ibid. 2. & 543. 2.
 43 Relationis terminus aliquid esse potest, cui relationem fundare repugnet, ibid. 1.
 44 Relationes oppositae simul naturae sunt in se, & cum termino actu terminante, scilicet ut in potentia, 2. 543. 1.
 45 Relatio, cum dicitur posito fundamento, & termino refutari, qualiter intelligendum, 2. 541. 2. & 542. 1.

Relatio, in vnitae fundata.

- 46 Relatio similitudinis in vnoquoque extremo, in re aliqualiter fundatur, ut vna est formaliter in vnoquoque vero, inconuenientiae uel de rationis, quam in se habent, 2. 525. 2.
 47 Relatio vnitatis in rebus omnium predicamentorum fundari potest, 2. 524. 1.
 47 Relationes identitatis, similitudinis, & aequalitatis, eidem rei secundum diuersas rationes, conuenire possunt, 2. 527. 2.
 49 Relatio similitudinis, & aequalitatis, in numeris non sunt diuerse, ibid. 2.
 50 Relatio similitudinis, non solum in vnitae specifica, sed etiam in generica, & in analogia vnum conceptum, importante, fundatur, ibid. 528. 1.
 51 Relatio vnitatis incohabite supponitur in fundamento, completur tamen extrinsece ex eo coexistenti termino, 2. ibid. 2.
 52 Relatio identitatis, rationis est, 2. 531. 2. & 533. 1.
 52 Relatio similitudinis, inter duo alba per eandem numerum albedinem, nequam realis, ibidem.

Relatio fundata in actione, & passione.

- 54 Relatio ad futurum effectum non est realis, 2. 529. 1.
 55 Relatio patris in praeterita actione non fundatur, sed ab ea pendet ut a conditione sine qua non, ibid. 1.
 56 Relatio paternitatis, proxime inest substantiae, medio principio proximo principali in eoque fundatur, 2. ibidem 2.
 57 Relatio filii ad patrem & matrem, vnicane, an plures, 2. 530. 1.
 58 Relatio agentis ab eo instanti quo generat, illi inest, non actioni, 2. 530.
 59 Relatio agentis, in eadem numero, qua in primo instanti resultauit, toto tempore permanet quo terminus ipsae, 2. 330. 1.
 60 Relatio agentis in potentia, in ordine ad aliquam potentiam passiuam, & actu existentem, realis est, & secundi generis, quaeque inter omnes, creatas potentias, re distinctas intercedit, 2. ibid. 1. 2.

61 Relatio

Metaph. Suarez.

61 Relatio vñionis, ad primum & secundum genus relationis reduci potest, 2. 533. 2.

Relatio fundata in mensura & non mutua.

62 Circa tertium genus relationum, Aristotelis mens ex penditur, 2. 531. 1.

63 Relationes fundatas in mensura, reales esse & tertium genus constituere defenditur, 1. 532. 1.

64 Relationum tertii generis, quo sensu mensura sit fundamentum, ibid. 2.

65 Relationes pertinentes ad actus, habitus, & potentias appetendi, tertii generis sunt, 2. 533. 1. 2.

66 Relatio non mutua, dupliciter accipitur, 2. 534. 1.

67 Relationes aliquas non mutuas dari, & ex propria ratione ita esse tertii generis ostenditur, ut in alio non nisi materialiter inueniantur, 2. 535. 1.

68 Inrelatiuis non mutuis alterum extremum non refertur realiter ad aliud, ibid. 2.

69 Relationes quae conveniunt Deo, ab aeterno in ordine ad creaturas siue respectum liberum, siue necessarium supponant, solum sunt secundum dici, vel rationis, 2. 536. 2.

70 Relationes, quae in Deo sunt ex tempore, ut esse Creatorem, Dominum, & similes, rationis sunt, 2. 537. 1.

71 Relatio dextri & sinistri, inter hominem & columnam, siue realis, 2. 538. 2.

Relatio transcendentalis & secundum dici.

72 Relationis secundum dici, vera ratio inquiritur, 2. 508. 2.

73 Relatio, secundum dici, à relatione predicamentali & transcendentali distinguitur, 2. 507. 1. 2.

74 Relationes transcendentales, à predicamentaliibus & secundum dici distinctas esse, ostenditur, ibi, 2. per tot.

75 Relatio transcendentalis in omni ente creaso incompleto imbibitur, 2. 508. 2.

76 Relatio transcendentalis & predicamentalis, quatuor differentiis expenduntur, ibid. 2.

77 Relatio transcendentalis, nunquam respicit terminum, ut pure terminum, & in eo predicamentali distinguitur & quid hoc sit, 2. 510. 1. 2.

78 Relatio transcendentalis & per se potest intendi à natura, & esse principium actionis, predicamentalis vero non ita, ibid. 2.

79 Relationes transcendentales, ad predicamentum ad aliud cur non pertineant, 2. 511. 1.

80 Relationes transcendentales, suum terminum aequaliter respiciunt, 2. 510. 2.

81 Relationes transcendentales terminari possunt ad terminum, non actu existentem, 2. 518. 1.

Relationes diuinæ.

82 Relationes diuinæ ab essentia, nullo modo in re distinguuntur, 166. 2.

83 Relationes diuinæ ex proprio conceptu, perfectionem dicunt, 2. 22. 2.

84 Relationes diuinæ, licet dicant perfectionem, siue imperfectionem, cur non sint perfectiones simpliciter simplices, 2. 62. 1. 79. 1. Vbi discrimen quo ad hoc ponitur inter absolutas & relativas perfectiones.

85 Relatio diuina infinita est simpliciter ut essentiam includit, 2. 11. 1. At secundum illud, quod adit essentia, est infinita in suo genere, 2. ibid. 2.

86 Relatio diuina ex parte conceptus obiectivi, necessario includit essentiam diuinam, ibid. 2.

87 Tres relationes diuinæ, ut includunt essentiam suam vnum tantum infinitum simpliciter, 11. 2.

88 Relatio diuina quous modo concepta est ens in creatura, 12. 1.

89 Relationes diuinæ sunt altioris ordinis, includuntque in se omnem perfectionem, cuiusvis respectus realis, transcendentalis, quam predicamentalis, exclusis imperfectionibus, 3. 512. 3.

90 Relationes diuinæ in essentia eminenter continentur, prius secundum rationem, quam ei formaliter adiunguntur, 2. 62. 1.

91 Relationes diuinæ non pertinent ad constitutionem diuinæ essentiae ut sic, sed ad personalem, 2. ibi. 2. & 63.

92 Relationes diuinæ vna ad aliam, inuicem terminantur, 2. 514. 2.

Relatio rationis.

93 Relationis rationis descriptio & conditiones ad eam necessariae, 2. 660. 1. Et ibi consequenter traduntur divisiones, & alia, quae ad relationes rationis spectant.

Relatiuum.

1 Vnum relatiuum etiam creatum, ab alio proprie non pendet, 2. 44. 1.

2 Relatiua qualiter sint simul cognitione declaratur in non mutuis, 2. 544. 2. & sequentibus. In mutuis vero ibid. 2.

3 Correlatiua esse simul definitione qualiter verum, ibi, 2. 545. 1.

4 Relatiuorum omnium, vnum supremum genus dari probatur, 2. 546. 2.

5 Vnum relatiuum in communi, non potest alteri correlatiuo in communi correspondere, nisi in relationibus dissimilium rationum, 547. 1.

Remora.

1 Remora quæ virtute nauis retardet, 418. 1.

Reproductio.

1 Reproductio eiusdem effectus, cui naturaliter repugnat causis secundis, 125. 126.

Antemotus & motus reproducere possint, vide tempus n. 7. & motuum n. 8.

Res.

1 Res & ens synonyma, nullatenus tamen vnum passio alterius, 68. 2.

Resistentia.

1 Resistentia passi ad actionem non est necessaria, imò illa impedit, si agentis superat actiuitatem, 422. 2.

2 Resistere formaliter non est agere, 427. 2.

3 Resistentia actualis vno modo in actione consistit, alio vero in sola non repugnantia formali, 2. 406. 1.

4 Ablata resistentia potest actio esse & simul tempore et potentia, si intrinsece successionem non includat, 2. 411. 1.

Sapientia.

1 Sapientia varie acceptiones, 251.

2 Conditiones sapientiae, ex Aristotele traduntur, & explicantur, ibid. 2.

3 Sapientia, & scientia, qualiter distinguantur, 34. 1.

Scientia & scire.

1 Non potest dari scientia humana, quæ scibilia omnia, in particulari attingat, 13. 2.

2 Scientia ob duas rationes alterius directioni & imperio subesse potest, 32. 2.

3 Scientia, quo modo supponat suum obiectum esse, 19. 1.

4 Scien-

Index Rerum

- 4 Scientia ut ad creatam & increatam superior est quid importet, 2. 11. 2.
- 5 Scientia, ad subtilia non importat relationem per adiacentialem, sed transcendentem tantum, 2. 51. 2. & 512. 1.
- 6 Vnam scientiam simpliciter componunt plures habitus simplices, 2. 453. 1.
- 7 Scientia unitas quomodo sumatur ab obiecto, 2. 455. 1.
- 8 Subalternatio scientiarum, 33. 1.

Semen.

- 1 Semen qualiter satus formatione attingat, à 384. 1. Effique actionem circa hoc vitalem, probabile, 365. 2. 396. 1.
- 2 Semen à viuyente decusum, instrumentum est separatū ipsius rei, & causalitate, 384. 1.
- Seme quomodo possit introducere formam viuentis, 385. 2.

Simplicitas.

- 1 Simplicitas, supra rem, quæ denominatur simplex, tantum addit negationem compositionis, 2. 50. 1. 2.

Singulare.

Vide, Vnum.

Situs.

- 1 Situs, variae acceptiones, 2. 639. 2.
- 2 Situs est modus realis & absolutus, & corporis situati, à quo sic denominatur, 2. 640. 2.
- 3 Situs non distinguitur ex natura rei ab ubi, distinguitur tamen ratione & quo modo 641. 1.

Spatium.

- 1 Spatium imaginarium quid sit, 619. 1.

Species.

- 1 Species, & specifica natura, ex se neque ab indiuiduis, præcindit, neque est prior natura illis, 136. 1.
- 2 Specifica distinctio inaequalitatem, imperfectionem infert, maxime inter absoluta, 2. 37. 2.
- 3 Species & genera substantiarum, completa substantia sunt, 2. 215. 1. nisi concipiuntur per modum partis, tunc enim, incompleta sunt Metaphysice, 2. 216. 2.

Species intentionales.

- 1 Species intentionales non habent contrarium, 2. 474. 1.
- 2 Species impressa ad primam speciem qualitatibus, sub nomine habitus, spectat, 2. 400. 1. 2.
- 3 Species impressa non est formalis representatio obiecti, sed effectiva tantum, 143. 2. & 2. 99. 2.
- 4 Species impressa Dei ipsum distincte, & abstractiue representans non potest dari, 2. 2. 99. 1. & seq.
- 5 Speciem Dei dari, absolute non implicare ostenditur, 2. 2. 98. 2.
- 6 Species impressa Dei, nec de facto datur, neque est naturaliter possibilis, 2. 100. 2.

Speculatio.

- 1 Speculatio est operatio, in sola contemplatione veritatis consistens, 2. 466. 2.

Subalternatio.

- 1 Subalternatio in scientiis, in quo consistat, breuiter exponitur, 33. per tot.

Subiectum.

- 1 Subiectum primum in habitionis, & subiectum primum predicationis, qualiter proportionentur, 104. 2.

Subsistentia in communi, & subsistere.

- 1 Subsistentia in communi, ita potest abstrahi, sicut natura, 2. Disp. 34. Sect. 8. n. 7.
- 2 Subsistentia proprie significat actualemodum per se existendi, seu vltimum terminum naturæ substantialis, 212. 2. 21. 2. Vnde subsistere dicitur modum per se existendi sine dependentia à subsistente, 2. 232. 1.
- 3 Subsistentia si sumatur in vi abstracti, significat rationem subsistenti, si autem in vi concretæ rem ipsam subsistentem, 2. 226. 2.
- 4 Subsistentia est de ratione suppositi in quantum suppositum est non vero in quantum indiuiduum naturæ, 2. 237. 2. & 243. 1.
- 5 An subsistentia sit ipsa existentia substantialis, 2. 235. 2. & concluditur non esse, 2. 238. 1. 2.
- 6 Subsistentia, non supponitur in natura ante existentiam, 2. 231. 1. nec constituit subiectum proximum existentia, ibid. datur tamen natura, ut compleat illam in ratione existendi, 2. 232. 1.
- 7 Subsistentia non potest consistere in sola negatione, 2. 241. 2.
- 8 Subsistentia omnino est incompossibilis cum modo in alio, 2. 242. 2.
- 9 Cur non possit conservari separata à natura, 2. 251. 1.
- 10 Subsistentia est imperfectior quam natura, 2. 263. 1. debet tamen esse proportionata, 2. 243. 1.
- 11 Subsistentia quo modo influat in actionem, 2. 264. 1. Et quod ad illam non tantum concomitantur, sed antecederet comparatur, 2. 265. 2.
- 12 Subsistentia intimior est natura, qualibet alia priorior, 2. Disp. 34. Sect. 7. n. 17.
- 13 Subsistentia est per se necessaria, ad causalitatem materiam, non ut ratio recipiendi, sed ut conditio, ibidem, numer. 18.

Subsistentia creata.

- 14 Subsistentia creata cum natura, vere componit suppositum creatum, 2. 230. 2. & 239. 1.
- 15 Subsistentia creata, habet suam propriam existentiam ex natura rei distinctam, ab existentia naturæ, 2. 238. 2. 241. 1.
- 16 Subsistentia creata modaliter tantum, ab essentia, & ab existentia distinguitur, estque modus substantialis eius, 1. 241. & 242. 1.
- 17 Substantia non habet propriam causalitatem circa naturam, sed est purus & vltimus terminus eius, reditque ad causam formalem, 2. 242. 2.
- 18 Subsistentia creata non potest alienam naturam terminare, ibid. 2. Nec plures naturas, 255. 1.
- 19 Subsistentia creata respectu naturæ, est actus intrinsecus licet non essentialis, 2. 243. 2. secus in Deo, quoad subsistentiam absolutam, 2. 51. 2.
- 20 Subsistentia creata est incommunicabilis, ideoque suppositualitas, 2. 233. 2. & 254. 2. quomodo vero id sit intelligendum & an aliquo modo communicari possit, 2. 255.
- 21 Subsistentiam creatam, reddere incommunicabilem, etiam supernaturaliter naturam quam terminat probabile est, 2. 256.
- 22 Subsistentia creata aliquam causam efficientem requirit, ib. 2. & qua illa sit, insequentibus, usque ad 261. 2.

23 Subsistentia creata, proprie non pendet à natura tanquam à subiecto sustentante, sed tanquam terminus à terminabili. 2. 243. 1. & 244. 2.

Subsistentia materialis & spiritalis.

24 Subsistentia rerum spiritalium, omnino est indivisibilis. 2. 243. 1. & 244. 2.

25 Subsistentia animæ rationalis, comparari potest ad subsistentiam corporis per modum formæ, 2. 263. 2. & 264. 1.

26 Nec habet incompossibilitatem, cum vnione ad corpus. 2. 249. 1.

Subsistentia rerum materialium, non est entitas realiter distincta à materia & forma, 2. 243. 1.

Est tamen diuisibilis & composita, 2. 245. 1. & 247. 1.

27 Subsistentia materialis non potest esse tota in toto & tota in qualibet parte, 2. 245. 1.

28 Subsistentia completa rerum materialium includit partiales modos ipsarum partium, & vnionem eorum inter se. 2. 247. 1. 2.

39 Subsistentia materia partialis est & incompleta. 2. 246. 2. Et ex natura rei distinguitur ab vnione ad formam. 2. 250. 1. & manet eadem post separationem formæ, in eo sine ulla forma potest consuari, ibid. Non potest tamen inuicem terminare existentiam formæ. 2. 253.

Substantia.

1 Substantiam aliquam esse in rerum natura, vnde colligitur, 2. 201. 2.

2 Substantia ut dicitur essentialiter, etiam comprehendit analogice accidentia, 2. 211. 2.

3 Substantia dicitur à substantia: do vel à subsistendo, & prius est impositum nomen à substantando, licet ratio subsistendi sit prior, 2. 243. 2. & 344. 1. & 2. 12. per tot.

4 Substantia ratio essentialis non potest quidditative cognosci à nobis, neque in communi, nec in materiali substantia. 2. 282. 1.

5 Substantia potest esse sine ratione subsistendi non tamen sine ratione subsistendi, 2. 121. 2.

6 Substantia, ex eadem essentia ex quo substantia secundum rem, seu secundum rationem, 551.

7 Substantia non includit in sua constitutione negationem, licet per eam explicetur, 63. 1.

8 Conceptus substantiæ & modi per se non distinguuntur obiectiue, sed ex modo concipiendi, ut quod vel ut quod, 65. 1.

9 Substantia non est prior duratione accidentis sibi necessario connexo, secus aliis, 2. 320. 1. semper tamen est prior in dependentia & perfectione, 2. 221. 1.

10 Substantia est posterior cognitione quam accidentis quoad nos, 2. 321. 2. & 322. 1.

11 Ad quidditariam cognitionem substantia, non requiritur cognitio accidentium, 2. ibid. 2.

12 Substantia an & quando immediate suscipiat accidentia, vide Accidens, n. 5. Qualiterque ab accidentibus respiciatur ibi. n. 41. ad. 47.

Substantia completa, & incompleta.

13 Substantia completa intelligitur per modum integre substantia, incompleta vero per modum partis, 2. 212. 2. & quid utraque, 2. 213. 1.

14 Substantia creata, ut sit completa, nec accidentibus nec partibus integralibus indiget, 2. 214. 1.

15 Substantia completa, non est necessario composita, nisi creata sit, 2. 213. 2. & 2. 321. 1.

16 Substantia materialis heterogenea debet magnitudinem carnis metaphysice est completa, & physice incompleta, 2. 214. 2.

17 Substantia metaphysice completa, ut talis denominetur quid requirat, 2. 215. 1.

18 Diuisio substantia in completam, & incompletam, metaphysice, est subiecti in accidentia rationis physice vero analogi in analogata. 2. 217. 1.

19 Substantia incompleta, capax est accidentium, 2. 210. 2.

20 Dari substantiam completam, simplicem quantitatis capacem non est evidens implicare, 2. 275. 2.

21 Substantiam creatam completam, sine villo prorsus accidente, conferri non implicat, 327. 2.

22 Substantia completa perfectior est omni accidenti, etiam si supernaturale, licet eam hoc secundum quid excedere possit, 2. 210. 2. & 211. 1.

Substantia in primam, & secundam diuisio.

23 Prima substantia per se primo habet rationem substantia, & subsistendi; secunda vero, mediante prima. Vnde prima substantia, prius est substantia quam secunda, 2. 219. 2. & seqq.

24 Substantia ut diuiditur in primam, & secundam dicitur conceptum obiectiuum realem, vniuocum, non retro gradum essentialem, licet hoc sit probabile, ibid. 2.

25 Prima substantia ratio, aliquo modo est communis omnibus primis substantiis, 2. 220. 1.

26 Substantia incompleta nec proprie est prima nec secunda substantia, 2. 223. 1. & seq.

27 Prima substantia solum dicitur de substantia singulari & per se subsistente, 2. 224. 1.

28 Prima substantia, & suppositum in creaturis, idem formaliter sunt, 2. 225. 1.

29 In secundis substantiis abstractum, differt ex natura rei a concreto, Disp. 34. sect. 8. n. 3.

Substantia immaterialis & intellectualis. Vide Angelus.

30 Substantiam immaterialem esse possibilem, demonstrari potest naturaliter, à 288. 1. ad. 2. Imo & de facto dari, 316. 2. & 2. 272. 2. & quo medio 2. 275. 1.

31 Substantia immaterialis, quid sit, 2. 272. 1.

32 Impossibile est substantiam esse immaterialem, & non esse cognoscentem, 2. 284. 2. & intelligem, 2. 285. 1. 2.

33 Substantia incorporea, quævis materia compositio, aut casualitas repugnat, 292. 1.

Substantia materialis & corporea.

34 Substantia materialis & corporea, an sint omnino idem re, vel ratione, late, 2. 306. 1.

35 Omnis substantia, que materia & forma constat, materialis est, etiam si forma spiritalis sit, 2. 305. 2.

36 Substantia materialis habet vnā quidditatem & essentiam in qua materia essentialiter includitur, 2. 308. 2. & 310. 1.

37 Substantia materialis, distinguitur realiter a singularibus partibus componentibus, per inclusionem alterius, 212. 1. & à materia & forma simul sumptis, per vnionem earundem partium, 2. ibid. 1. non vero à partibus addita vnione nisi ratione tantum, ibid. 2.

38 Substantia materialis, ut sit eadem numero, non solum requirit eandem numero formam, sed etiam materiam, & ut ab alia differat specie sufficit diuersitas in forma, 2. 335. 2.

39 Substantia materiales & immateriales, vniuocè conueniunt, similiter celestia, & terrestria corpora. 158. 1.

Index Rerum

- 40 Substantia corporea secundum se totam, non est in infimo ordine nec summe distans à Deo, 376.1.
- 41 Substantia diuisa in corpoream & incorpoream prior est diuisione substantia in uiuentem & non uiuentem 356.5.
- 42 Substantia corporea qualiter dicatur esse in loco media quantitate, 626.1.
- 43 Substantia materialis per potentiam Dei conseruari potest sine quantitate. 2. 343. 2.
- 44 De connexionione substantia materialis cum quantitate, & quid ab ea habeat. vid. verb. Quantitas.
- 45 Substantia qualiter accidentia causet, vide causa materialis. Substantia productio qualiter ab accidente attingatur. vide Accidens. a n. 21. ad 26.

Substantia supernaturalis.

- 46 Talis substantia non potest à Deo fieri, 2. 247. 2. Neque substantia omnino simplex, ibid. 1.

Substantia prædicamentalis.

- 47 Substantia quæ est genus generalissimum, distinguitur ex natura rei, à substantia à natura. 2. Disputat. 34. sect. 8. num. 9.
- 48 Substantia quæ est genus prædicamenti est ens completum, quod per se subsistere potest, ibid. n. 11.
- 49 Substantia incompleta non possunt in recta linea prædicamentali constitui, ibid. 12. & 13.

Subflare.

- 1 Subflare idem est quod aliis subesse, 212. 1.
- 2 Subflare a cidentibus proprietas realis est, 2. 218. 2. & 219. 1.

Successio, & successiua entia.

- 1 Successio sine reali variatone inesse reperiri non potest, 2. 593. 2.
- 2 Successiua entia reproduci possunt, secundum positum quod dicunt, secus secundum negationem in eis inclusa. 1. 6. 2.

Superficies.

Vide Quantitas, à num. 18.

Suppositum.

- 1 Suppositum & subsistens non sunt idem secundum rationem in Deo sicut in creaturis, 223. 2.
- 2 Suppositum in diuinis, à singulis ratione, ex parte rei concepta, à prima substantia absoluta, 2. 409. 2.
- 3 Nullum suppositum potest terminare alienam naturam per solam negationem, 2. 228. 2.
- 4 Suppositum creatum, aliquid reale positum addit naturæ distinctum ab illa, & de complemento illius, 2. 130. 2. & 2. 231. 2.
- 5 Suppositum etiam in Angelis addit aliquid ex natura rei distinctum super naturam, 2. 282. 1. 2.
- 6 Suppositum distingui à natura, solum per aliquid extrinsecum impossibile est, 2. 236. 1.
- 7 Suppositum creatum, non minus abstrahit ab actuali existentia quam natura, 2. 238. 1.
- 8 Suppositum, est incommunicabile pluribus inferioribus 2. 254. 2.
- 9 Supposito creato naturaliter repugnat, pluribus per unionem realem communicari, ibid. 2.
- 10 Vnum suppositum, non est terminabile ab alio, 2. 255. 2.
- 11 Suppositi denominat o soli substantia completa conueniunt ibid. 2.
- 12 Actiones & passionem esse suppositorum quomodo sit intelligendum, Disp. 3. 4. sect. 7. à n. 10. ad 18.
- 13 Suppositum est id quod accipit accidentia. ibid. 18.

- 14 Suppositum non est subiectum generationis substantialis, ibid. 19.

Tactus.

- 1 Tactus auditus & visus comparantur, quoad utilitatem in adquirendis scientiis, à 39. 1. ad. 40. 1.

Tempus.

- 1 Tempus discretum quod sit, 2. 602. 2.
- 2 Tempus continuum dari ostenditur 2. 603. 1.
- 3 Tempus, in solo motu reperitur, & pro diuersitate motuum multiplicatur, ibid. 2. & 604. 1.
- 4 Tempus & motus sola ratione distinguuntur, 2. ibid. 2.
- 5 Tempus continuum in corporeum & spirituale diuiditur & quid utrumque, ibid. 1.
- 6 Tempus in equali motu semper est equale, ubi difficultas de motu tardio & veloci late tractatur, 2. à 605. 1. ad 606. 1. & 2. 406. 1.
- 7 Tempus idem numero reproduci non implicat, si secundum se ac realiter consideretur, 2. à 606. 1.
- 8 Tempus quo vero sensu per instans existere dicatur, 2. 608. 1. 2.
- 9 Temporis partes licet successiue fiant, qualiter veram existentiam habeant, verumque ens reale constituent, à ibid. 1. ad 609. 2.
- 10 Temporis fluxus per præsens, & præteritum, qualiter fiat 2. ibid. 1.

Tempus ut mensura.

- 11 Tempus mensura passiva capax est, 2. 609. 1.
- 12 Tempus non potest esse mensura motus cuius est duratio ib. 2.
- 13 Nullum tempus ex natura sua est ceterorum mensura, licet aliquid sit magis aptum, ut ex hominum placito ad id sumatur, 2. 610. 1.
- 14 Tempus esse numerum motus secundum prius & posterius ex Aristotele exponitur, 609. 2. & 610. 1.
- 15 Tempus intrinsecum mensura ceterorum vnum tantum, intrinseca vero tot quot motus, 2. 611. 1.
- 16 Tempus non est mensura successionis discreta, 2. 613. 1.
- 17 Tempus non est mensura durationis rei permanentis nisi quasi per accidens, ibid. 1.
- 18 Tempus nostrum æterna non mensurat, ibi. 2. 613. 1. per tot.
- 19 Tempus, ad prædicamentum quantitatis non pertinet, 2. 392. 2.

Terminus.

- 1 Termini mutationum, duplicem contrarietatem habent, 2. 476. 2.

Theologia.

- 1 Cur sit simul scientia practica & speculatiua, 2. 4. 2 & 25. 1.

Totum.

- 1 Totum à partibus qualiter distinguatur, 2. à 311. 1.

Transcendens.

- 1 Cur sex transcendentia numerentur, 69. 1.
- 2 Transcendentia non proprie dici vniuersalia, & cur? 149. 1.

Transmutatio.

- 1 Transmutatio naturalis fieri non potest, nisi manente communi subiecto sub vtroque termino, 250. 2.

2 trans-

Metaph. Suarez.

2 Transmutationem substantialem dari in rebus. 252.1.
Vacuum.

1 Vacuum cur omnia corpora abhorreant, 412.1.

2 Per vacuum an detur actio. Vide agens, n. 6.7.

Vbi.

1 Vbi modus est realis intrinsece inherens rei, quæ in loco esse dicitur, & ab ea ex natura rei distinctus, 2.620.1. & 622.1.

2 Formalis effectus ipsius vbi est hic, vel illic constituere subiectum, 2.620.2.

3 Vbi non provenit formaliter à superficie ambiente, aut extrinseco corpore, nec ab eo resultat, aut pendet, 621.1.

4 Hoc vbi est forma constituens predicamentum, vbi, 2. ibid. 2. & 623.2.

5 Vbi intrinsecum non vero extrinsecus locus est terminus motus localis, 2. 621.2.

6 Vbi non fundatur necessario in quantitate molis, 2. 624.1.

7 Vbi proprium habet quantitas, ab vbi sua substantia realiter distinctum, 2. 635.1.

8 Vbi in omnibus substantiis, & eorum accidentibus reperitur, 2. 636.2.

9 Vbi se ipso & non per aliud vbi præsens est loco, 2. 637.1.

10 Vbi non posse esse principium per se alicuius actionis ostenditur, 430.2.

11 Vbi divisio in circumscriptivum & definitivum traditur, & viriusque ratio exponitur, 2. ibidem. 2. & sequentibus. Effique divisionem vniuocam traditur, 2. 638.2.

12 Vbi substantia materialis vt à quantitate distincta, sine circumscriptivum, 2. 637.2. & 638.1.

13 Vbi quod Christus habet in Eucharistia, definitivum ne an circumscriptivum, 2. ibidem 1. Vbi nec moueri nec intendi potest, omnique contrario caret, 2. 639.1.

Verbum diuinum.

1 Verbum diuinum, cum humanitate, qualiter ad Christi constitutionem concurrat, & an aliquam in hoc causalitatem exerceat, 244.2.

Verbum mentis.

1 Verbum mentis (quod ab actu intelligendum non distinguitur) non prius natura est quam assit intellectui, 184.1. & 557.2.

Veritas & verum.

1 Veritas prius quam bonitas competit enti, 182.1.

2 Veritatis definitio proponitur, 174.1.

3 Verum non formaliter, sed fundamentaliter esse obiectum iudicii ex D. Thom. docetur, 175.2. Qualiter autem verum obiectum sit intellectus, 197.2.

4 Veritas in communi, conformitatem cognoscentis & cogniti importat, 193.2.

5 Veritas & falsitas in eodem iudicio, etiam respectu diuersorum simul reperiri non potest, 203.1.

6 Veritas de veritate compositionis & rei, analogia proportionis analogis dicitur, ibid. 1.

Veritatis diuisiones variæ.

7 Veritas triplex, in significando, in cognoscendo, & in essendo, 174.1.

8 Veritatis contemplatio duplex, scilicet in actu exercito, & signato, 182.1.

9 Veritas complexa in conformitate iudicii posita, & quid hæc conformitas, 174.2. & 175.2.

10 Verumformale & radicale quid, 178.1. quam perfectionem respectu actus importet vtrumque, ibidem 2.

11 Veritas in Deo, quot modis contingat, & an sit perfectio simpliciter, 178.2.

12 Veritas in significando eadem proportionem in vocibus ac in conceptibus reperitur, & in conformitate vocis significantis, ad rem significatam consistit, 184.1.

13 Veritas non est de essentia alicuius actus cognitionis formalis, sed aliquorum accedens quantum predicabile, aliorum vero, inseparabilis proprietas 178.1. 179.1.

Veritas cognitionis.

14 Veritatem specialiori modo in iudicio inueniri, quæ in simplici conceptione mentis aut sensuum ostenditur, 180.2. & 181.1. & quis sit talis modus, ex Diui Thoma mente late expenditur & declaratur, 181.1. ad 183.

15 Veritas cognitionis & in actu intelligendi, & in singulis eius primis inuenitur, diuersimodis tamē, 183.

16 Veritas cognitionis, non prius natura est in intellectu aut verbo quam ipse actu intelligat, 184.1.

17 Veritas cognitionis in simplici & composita apprehensione quodammodo reperitur, ibid. 2.

18 Veritas cognitionis tam in intellectu speculatio, quæ practico inuenitur, 185.2. Nec minus proprie in diuisione quam in compositione, 186.

19 Veritas compositionis distincta est à transcendentali, semper tamen eam includit, 196. veritatem assequendi difficultas oritur ex improportionem intellectus ad obiecta qua in utroque extremo fundatur, sed eadem modo, à 205.2. ad 207.2.

20 Veritas compositionis est id, ad quod significandum primo est imposita hæc vox, 196.2.

Veritas æterna propositionum.

21 Veritas æterna propositionum qualis sit, 2150.1.

22 Veritas æterna est in propositionibus in quibus essentia hæc predicata de re asseruntur, 2189.2.

23 In his propositionibus non asseritur existentia subiecti, predicati, aut vnionis, 2. 191.2.

24 Nulla efficiens causa eget veritatis harum propositionum ibidem.

25 Veritas harum propositionum vt realis est, & actu in solo intellectu diuino inuenitur, ibid. 2.

26 Radix talis veritatis, scilicet veritas vel vnio necessaria extremorum in propositionibus affirmatiuis: in negatiuis vero est necessaria impossibilitas, ibid. 2.

27 Hac complexio: Homo est, seu existit, an æterna veritatis, 2192.1.

28 Veritas & falsitas propositionum magis & minus qualiter recipiat, 205.2.

Veritas transcendentalis.

29 Veritatem transcendentalem dari, & non addere supra ens perfectionem absolutam ratione rationata distinctam, 190.1.

30 Veritas transcendentalis propriam relationem rationis, aut rei non requirit, à 191.2. ad 192.2.

31 Veritas transcendentalis non consistit in sola negatione, aut extrinseca denominatione, 193.1.

32 Veritas transcendentalis quid tandem sit, 194.2.

33 Veritas transcendentalis qualiter omni enti conueniat, cuiusque passio dicitur, 197.1.

Index Rerum.

Visus

- 1 Visus, cur praeter ceteris sensibus ametur, 36.1. ibidem 2.

Visio beatifica.

- 1 Visio beatifica licet in se videatur, non potest per illam Deus ut in se est cognosci, 94.2.
- 2 Visionis beatifica principalis causa Deus, instrumentalis vero intellectus noster, 2.103.1.2.
- 3 Visio beatifica quamvis inferioris ordinis sit, est tamen singularis Dei participatio, eique in ratione actus proportionata, 2.103.2.
- 4 Visio beatifica a uione, an participata aternitate mensuratur, 2.600.1.

Viuens, & vita.

- 1 Viuens quo sensu dicatur corpore & anima constitui, 340.2.
- 2 Cum viues moritur, forma cadaueris in materia succedit, ibi. 2. Viuentia omnia indigent speciali concursu superioris causae ad sibi similia generanda quo instrumentaria actiuitas feminis ab ipsis decif. inuetur, a 384.2 per totam sect.
- 3 Vita intellectus cum vegetatiua & sensitiua, quam connexionem habeat, 2.107.1.

Vnio.

- 1 Vnionis variae acceptiones, 329.1.
- 2 Vnio quacunque sit ex insecaratione habet pendere ab altero extremo, 272. & 272.1.
- 3 Vnio partium compositi substantialis, & a materia & a forma secundum diuersa generatur, 328.2.
- 4 Vnionem compositi materialis esse tantum vniam eamque tenere se ex parte formae probabilius, 273.1.
- 5 Vnio animae rationalis cum materia diuersa est essentialiter ab omni vnione formae materialis, 272.1. Ex potentia tamen materia, & ipsius animae educitur, 325.1. An autem ab ipsa anima effectius dimanet inextrinsece, a quo sit effectiue, 328.2.

Vniuersale.

- 1 Vniuersalia non possunt existere a singularibus separata, & quae in hoc mensuratur 93.2.13.1. sunt v. ro in rebus ipsis singularibus, 130.2. & 131.1.
- 2 Vniuersalis natura qualiter vna numero in ratione vniuersalis, a 136.2.
- 3 Vniuersali natura non competit aptitudo essendi in multis pro ut a parte rei existit, a 137.1.2. & seq. imo nec secundum se ante intellectus operationem, 138.2. sed per intellectum cum fundamento in natura secundum se, & quid hac aptitudo, 139.2. & quale hoc fundamentum, 140.1.
- 4 Vniuersale sit per intellectum cum fundamento in re, a ibidem. 2. Non per operationem intellectus agentis, 143.1.2. sed possibilis, & quae sit haec, 144.1. ibidem 2.
- 5 Vniuersale ut constituitur, a quo praefendi aut inter quae debeat aut sufficiat comparari, 145.2.
- 6 Vniuersale pro re denominata sumptum, eandem quam ipsa realitatem habebit, ibid. 1. vniuersalitas vero semper est ens rationis, ibid. 1.
- 7 Vniuersale per solam aptitudinalem relationem ad

multa sufficienter completur, ibidem 2.

- 8 Vniuersalia & a corporeo & incorporeo abstrahit sicut a substantia & accidente, 146.1.
- 9 Vniuersalia non dicuntur aeterna, nisi secundum esse essentiae, ibid. 1.
- 10 Vniuersalis & ipsius vniuersalitatis, quae causa, ibidem 2.
- 11 Vniuersale cur semper per modum totius predicari dicatur, 148.2.
- 12 Vniuersalis consideratio ad Metaphysicam & ad Logicam pertinet & sub qua ratione, 147.2.

Vniuersalis diuisiones.

- 13 Vniuersale in causando & presentando licet ex parte obiecti vniuersalia dicantur, in re tamen in diuisum quid sunt, 147.1.
- 14 Vniuersale in essendo vel nullum est, vel ab vniuersali impradicando non differre, ibid.
- 15 Vniuersale Metaphysicum, physicum & Logicum quid, 148.1. & 147.2.
- 16 Vniuersalis diuisio in quinque predicabilia examinatur, a 184.1. Omnia eius membra esse species vltimas qualiter stare possit, 149.1.
- 17 Vniuersale ut ex abstractione confurgit, quinque predicabilia sub se continet: licet de eis non vniuersale dici, sit probabile ibid. 2. & 150.1.
- 18 Vniuersalis vnitas, vide vnum, num. 22.

Vniuersum.

- 1 Ad vniuersi perfectionem spectat dare in eo spirituales substantias, Disput. sect. 1. n. 5. & 6.
- 2 Vniuersi perfectio unde confurgat, qualiterque ritur diuersitatem & distinctionem exigat, 2.273.2.

Vnitas & vnum.

- 1 Vnum nihil positum supra ens addit, re aut ratione distinctum, sed negationem per modum priuationis, diuisionis entis in se ipso a 74.1. ad 78.
- 2 Esse diuinum ab alio, non est de essentia vnus, sed illud consequitur, 75.2.
- 3 Vnum non importat essentialiter negationem multitudinis in reum natura ibid. 2. & 77.1.
- 4 Vnum qualiter dicat perfectionem, sique vnum ens magis vnum quam aliud, ibid. 2.
- 5 Vnum de formal: non dicit solam negationem, sed ens sub negatione, & eodem modo de vnitate, & entitate, abstracte sumptis loquendum, 79.1.2.
- 6 Vnum potest habere vnitatem, & ex propria entitate ex alia adiuncta, quaeque sint, & qualiter appellanda, 83.1.
- 7 Vnum ad aequata passio entis, ibi. 2. Vnitas secundum positum, & negatiuum multitudinem componit, 86.1.
- 8 In vno, prior est inuicibilis, qualiter diuisione in o in clusa, ibid. 1.
- 9 Vnum de Deo & creatura analogice dicitur, 85.2.

Vnum per se & per accidens.

- 10 Vnum per se quod sit, inductione ostenditur per singula rerum genera, a 80.2. & 81.1. ad 82.1.
- 11 Vnum per accidens, qualiter ex duobus entibus in actu confurgat, ens vero per se ex vno in actu, & alio in potentia, 80.2.
- 12 Ratio vnus per accidens in quo posita sit, qualiter vnum ens magis per accidens sit quam aliud, 82.1.

13 Ex

in Metaph. Suarez.

- 13 Ex accidenti & subiecto cur refutetur vnum per acci-
dens, 392.1.
14 Vnitates hae de ente rationis qualiter dicantur. 83.1.

Vnum & multa.

- 15 Vnum & multa quomodo distinguantur, & opponā-
tur, 85.2.
16 Vnum prius est secundum se, quam multa, licet quo-
ad nos multitudo sit aliquo modo prior. 86.2. & 87.1.
Vnum & multa formaliter diuidunt vnum ut sic, quā-
ens. 89.1.

Vnitas transcendentalis, & nu-
merica.

- 17 Vnitas transcendentalis & quantitativa, quomodo
distinguantur, 90.2.
18 Vnitas transcendentalis, & quantitativa, in nullo
sensu sunt idem conuertibiliter, 91.1.
19 Vnitas transcendentalis quid in se & qualiter abstra-
hat ab vniuersali formali & numerali, 92.1. & se-
quent.
20 Vnum numero dicitur, quod secundum eam ratio-
nem, qua vnū est, non est multiplicabile in plura in se-
riora, 92. & 93. per totam.
21 Implicat dari ens à parte rei quod non sit vnum nume-
ro, 93.1. & 69.2.

Vnitas formalis, & vniuersalis.

- 22 Vnitas formalis in rebus necessario admittenda, ab
indiuidualique sola ratione distincta, 129.1. & se-
quentibus.
23 Vnitas formalis prout in re existit incommunicabilis
est ibid. 2.

- 24 Vnitas formalis non sufficit ad rationem vniuersalis
132.1.
25 Vnitas formalis principium tota rei essentia, & quo
modo, 137.2.
26 Vnitatis vniuersalis ratio in quo formaliter confi-
stat, 133.1.
27 Vnitas vniuersalis quo sensu ad numeral: inueniatur
possit. ibid. 1.
28 Vnitatem praecisionis, quae natura communi extra in-
diuidua, & ante operationem intellectus conueniat
non dari, 134.1.

Voluntas, & voluntarium.

- 1 Voluntas, & libere, & necessario, moueri potest: semper
tamen agit voluntarie. 457.1.
2 Voluntas in hac visa nullum habet actum humanum
simpliciter necessarium quoad exercitium a 458.1.
3 Voluntatis primus actus, in homine vterque ratione nō
est necessarius. ibid. 2.
4 Voluntas, necessario quoad specificationem fertur in fi-
nem, sub ratione vniuersalis boni propositum, secus in
particulares fines, 459.1.2.
5 Voluntas suam libertatem, magis in electione medio-
rum, quam in finis intentione demonstrat, 460.1.
6 Voluntatis electio vnus boni pra alio qualiter fiat,
460.1.
7 Voluntas in incognitum, etiam de potenti a absolutā
ferri nequit, 461.2.
8 Voluntatis actus an necessario per aliquod tempus du-
ret ibid. 2.
9 Aliquis actus est intrinsece voluntarius, alius per extri-
secam denominationem, & ille solum est volutus per
modum actus hic per modum obiecti, 450.1.2.
10 Voluntarius actus intrinsece non potest nisi ab appo-
situa potentia elici ibid. 2.

F I N I S.

Rrr 2

INDEX